



JOENSUUN SEUDUN JA LIPERIN OPETUSSUUNNITELMA YLEINEN OSA LUVUT 1-12

Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi



25. TOUKOKUUTA 2016

(LIPERIN HYVINVOINTILAUTAKUNTA 9.6.2016 JA 16.11.2017)

16. MARRASKUUTA 2017 (MUUTOKSET LUVUT 6 JA 12 VOIMAAN 1.8.2018)

Sisällys

1 Joensuun seudun perusopetuksen opetussuunnitelma.....	3
1.1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta Joensuun seudulla	3
2 Perusopetus yleissivistuksen perustana Joensuun seudun opetussuunnitelmassa	9
3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet Joensuun seudulla	13
3.1 Laaja-alaisen osaamisen painotukset, toteuttaminen ja arviointi	16
4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri Joensuun seudulla	20
4.1 Toimintakulttuurin määrittelyä	20
4.2 Seudullisen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.....	21
4.3 Oppimisympäristöt, työtavat ja eheyttäminen	22
4.3.1 Oppimisympäristöt	22
4.3.2 Työtavat.....	24
4.2.3 Opetuksen eheyttäminen	24
4.2.4 Monialaiset oppimiskokonaisuudet	24
5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Joensuun seudulla.....	26
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä.....	26
5.2 Yhteistyö	27
5.2.1 Yhteistyö ja oppilaiden osallisuus.....	27
5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö	27
5.2.3 Yhteistyö nivelvaiheissa.....	28
5.2.4 Muu yhteistyö.....	30
5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	30
5.4 Opetuksen järjestämistapoja.....	31
5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus	31
5.4.2 Yhdysluokkaopetus.....	33
5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.....	33
5.4.4 Joustava perusopetus	34
5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa	39
5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	39
6 Oppimisen arviointi Joensuun seudulla.....	44
6.1 Joensuun seudun arviointikulttuuri.....	44
6.2 Arvioinnin periaatteet	45
6.2.1 Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin	45
6.2.2 Arvioinnin periaatteet	45

6.2.3 Oppilaan itsearviointi ja vertaisarviointi.....	47
6.3 Arvioinnin kohteet.....	48
6.3.2 Käyttäytymisen arviointi.....	49
6.4 Opintojen aikainen arviointi.....	51
6.4.1 Arviointi lukuvuoden aikana.....	52
6.4.3 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana.....	54
6.4.4 Arviointi nivelkohdissa.....	55
6.5 Perusopetuksen päättöarviointi.....	56
6.6. Todistukset.....	57
6.6.1 Lukuvuosiarviointi ja -todistukset.....	58
6.6.2 Väliarviointi ja -todistukset.....	59
6.6.3 Erotodistus.....	59
6.6.4 Päättötodistus.....	60
7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Joensuun seudulla.....	62
8 Oppilashuolto.....	72
8.1 Monialainen oppilashuoltotyö.....	72
8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto.....	72
8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto Joensuun seudulla.....	74
8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat.....	76
9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä.....	77
9.1 Saamelaiset ja saamenkieliset-, romani- sekä viittomakieliset oppilaat.....	77
9.2 Muut monikieliset oppilaat ja opetuksen järjestäminen.....	77
10 Kaksikielinen opetus.....	81
11 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus.....	81
12 Valinnaisuus perusopetuksessa Joensuun seudulla.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Kurinpäädolliset keinot.....	96
Sairaalaopetuksen opetussuunnitelma.....	99

1 Joensuun seudun perusopetuksen opetussuunnitelma

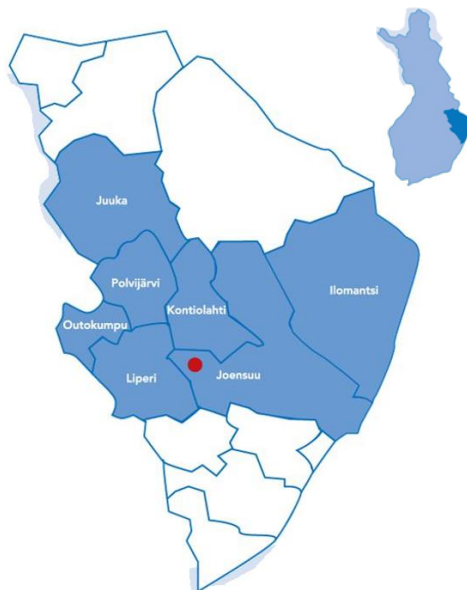
1.1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta Joensuun seudulla

Joensuun seudun opetussuunnitelma on laadittu seitsemän kunnan yhteistyönä. Mukana opetussuunnitelmaprosessissa ovat Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Polvijärvi ja Outokumpu.

Joensuun seudun esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyö on koskettanut 11 959 oppilasta (Lähde: Tilastokeskus 2014. Peruskoulun oppilaat maakunnittain 2014. <http://www.tilastokeskus.fi/til/pop/>) ja yli 1200 kuntien opetusalan henkilöä.

Perusopetuksen opetussuunnitelma muodostuu seuraavista osista:

- Valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet
- Joensuun seudun opetussuunnitelma
- Kunnan opetussuunnitelma, joka tarkoittaa seudun opetussuunnitelmaa **tarvittaessa**
- Koulukohtainen vuosisuunnitelma tarkoittaa opetussuunnitelman käytännön toteuttamista



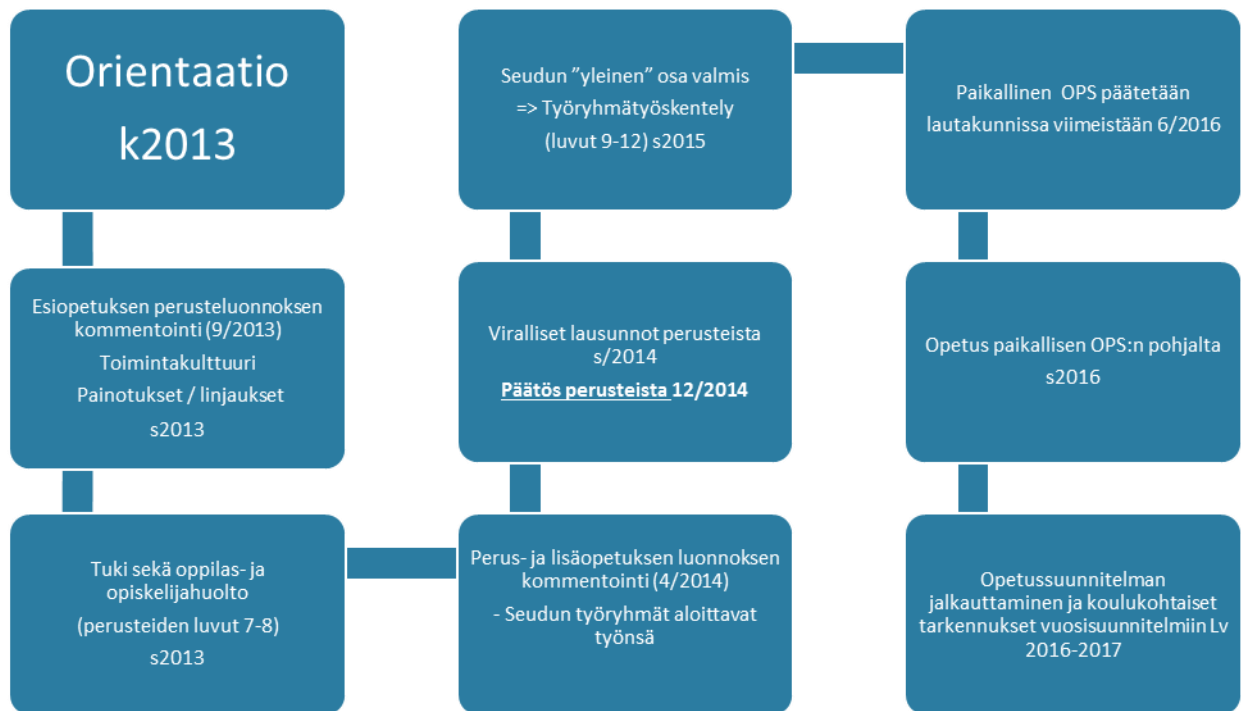
Joensuun seudun opetussuunnitelma on laadittu ja hyväksytty suomenkielellä annettavaa opetusta varten. Mikäli kunnassa järjestetään opetusta kaksikielisenä tai muilla kielillä, on niiltä osin laadittu oma opetussuunnitelma.

Seudullinen opetussuunnitelma on tehty laajana yhteistyönä esi- ja perusopetuksen kesken. Eri tavoin kerätyt ajatukset, mielipiteet ja palautteet on otettu huomioon opetussuunnitelmaa työstettäessä.

Aineryhmissä ja työyhteisökoulutuksissa esi-, luokan- ja aineenopettajat ovat tehneet yhteistyötä nivelvaiheiden huomioimiseksi ja kasvatuksen jatkumon varmistamiseksi. *Oppilaiden tukeminen, toimintatavat, yhteistyö, työnjako ja vastuut eri nivelvaiheissa on kuvattu vuosiluokakohtaisissa luvuissa.* Kuntien omat linjaukset ja suunnitelmat nivelvaiheiden yhteistyöhön on lisätty kuntakohtaisiin opetussuunnitelmiin ja koulukohtaisiin vuosisuunnitelmiin.

Joensuun seudun opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon seudulliset ja paikalliset strategiat ja toimintaohjelmat, kuten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat.

Kunnilla on myös omia, perusopetusta tukevia strategioita ja suunnitelmia, jotka on huomioitu koulukohtaisissa vuosisuunnitelmissa. Tasa-arvosuunnitelma laaditaan koulukohtaisesti.



Joensuun seudun opetussuunnitelman laatimisen eri vaiheet

Liperin kunnan opetussuunnitelmatyö, vastuuhenkilöt sekä tarkennukset seudun suunnitelmaan

Liperin kunnassa noudatetaan tätä Joensuun alueen seudullista perusopetuksen opetussuunnitelmaa.

Joensuun seudun opetussuunnitelmaa on täydennetty opetuksen järjestäjän osalta tähän asiakirjaan ja koulujen osalta paikallisiin koulukohtaisiin lukuvuosisuunnitelmiin. Opetuksen järjestäjän osuudet on hyväksytty Liperin sivistyslautakunnassa 9.6.2016.

OPS-tukiryhmän ja pedagogisen ryhmän edustajana, Liperin kunnan OPS-koordinaattorina sekä kunnan opetussuunnitelman koostajana ja esittelijänä sekä kirjaajana toimii apulaisrehtori Virpi Eronen Liperin Koululta.

OPS-prosessinohjaajat kouluittain / Liperin kunnan oma OPS-ryhmä:

Riitta Lappalainen Viinijärven Koulu

Outi Suvinen, Liperin Koulu

Päivi Kokko Ylämyllyn Koulu

Kai Koponen Ylämyllyn Koulu

Aineryhmävastaavat / Liperin kunnan oma OPS-ryhmä

Kielikasvatus: Riku Parkkinen, Ylämyllyn koulu, 3-6lk englanti

Luonnontieteet: Eija Ratilainen, Ylämyllyn Koulu, 1-6lk matematiikka,
Susanna Federley, Mattisenlahden Koulu, ympäristöoppi

Reaaliaineet: Riikka Saukkonen-Pietarinen, Liperin Koulu, luterilainen uskonto

Taito- ja taideaineet: Suvi Luukkainen, Liperin Koulu, kotitalous

Tuntijako

Joensuun seudulle laadittu yhteinen tuntijako takaa oppilaille tasavertaiset lähtökohdat ja helpottaa oppilaiden siirtymistä kuntien välillä asuinpaikkaa muutettaessa. Valmistelu on tehty valtioneuvoston asetuksen 422/2012 (28.6.2012) perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisten tavoitteiden ja perusopetuksen tuntijaon mukaisesti. Seudullinen tuntijako on tehty minimituntiperiaatteella. Opetuksen järjestäjä voi halutessaan resursoida lisää tunteja seudulliseen tuntijakoesitykseen.

Joensuun seudulla tuntijakotaulukossa ilmoitettu A1-kieli on englanti ja B1-kieli on ruotsi. Opetuksen järjestäjä määrittelee kuntakohtaisessa kieliohjelmassa valinnaisten A2- ja B2- kielten tarjonnan, mitä kieliä voi opiskella valinnaisesti ja mikä on niihin käytettävä tuntimäärä. Kuntakohtaiset kieliohjelmat ovat vuosisuunnitelman liitteenä.

Oppilaan tulee saada perusopetuksen aikana vähintään 222 vuosiviikkotuntia opetusta. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia, että jokainen oppilas saa opetusta minimituntimäärän myös siirtymävaiheen aikana.

Luokilla 4-6 olevista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista on tehty seudullinen linjaus. Näillä luokilla olevista kahdesta valinnaisainetunnista toinen on sidottu käsityön opetukseen. Jäljelle jäävän tunnin voi vapaasti valita/sijoittaa koulukohtaisesti taide- ja taitoaineisiin. Valinnaisaineiden linjaukset on kerrottu tarkemmin luvussa 12.

JOENSUUN SEUDUN TUNTIJAKO

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	yht
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	3	3	4	42
A1- kieli			2	2	3	2	2	2	3	16
B1- kieli						2	1	1	2	6
Matematiikka	2	2	4	3	4	4	3	4	4	22
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2				14
Biologia ja maantieto							2	2	3	7
Fysiikka ja kemia							2	3	2	7
Terveystieto							0,5	0,5	1	2
Uskonto/elämäkatsomustieto	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10
Historia					1,5	1,5	2	2	3	12
Yhteiskuntaoppi				1	0,5	0,5				
Musiikki	1	1	1	1	1	1	2			8
Kuvataide	1	1	1	2	1	1	2			9
Käsityö	2	2	2	2	2	2	2			14
Liikunta	2	2	2	2	3	2	2	3	2	20
Kotitalous							3			3
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset				1	1	1		3	2	8
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2
Valinnaisaineet				1	1	1	1	3	2	9
Yhteensä	19	19	22	24	25	25	29	29	30	222
Oppilaan vähimmäistuntimäärä	19	19	22	24	25	25	29	29	30	222
A2-kieli (valinnainen)				2	2	2	2	2	2	12
B2-kieli (valinnainen)								2	2	4

Joensuun seudun tuntijako on hyväksytty lautakunnissa tammikuussa 2014

Tuntijako Liperin kunnassa

Liperin kunnan perusopetuksen tuntijako seuraa seudullista tuntijakoa. Yksi lisätunti on osoitettu 1lk ja 2lk tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot Liperin tuntijaossa

Tunne- ja vuorovaikutustaidot on nostettu seudullisesti painopisteeksi. Liperissä tähän opetukseen on annettu yksi lisätunti sekä 1.- että 2.-luokalle. Opetukseen sisältyy mm. kiusaamisen vastaisia KiVa-tunteja, yhdessä tekemistä, tunnetaitojen opettelua, jne.

Joustava esi- ja alkuopetus sekä alkuluokkatoiminta (0-2lk) Liperissä

Liperin kunnassa on kehitetty useamman vuoden ajan joustavaa esi- ja alkuopetusta ja kunnan strategiassa se on otettu yhdeksi kehittämiskohteeksi koko kunnassa lukuvuonna 2016-17. Joustavaan esi- ja alkuopetukseen kuuluu yhteisiä oppitunteja tai tuokioita oppiainerajat ja luokat ylittäen. Opetuksessa voidaan käyttää mm. taito- ja taideaineprojekteja, ulkoilua, liikuntaa, draamaa. Toteutuksessa ovat mukana esikoululaiset sekä 1lk ja 2lk oppilaat sekä molempien opettajat ja ohjaajat. Taitojen arviointi tapahtuu peruskoululaisilla yhdessä opettajien kanssa. Jokainen koulu kuvaa omassa lukuvuosisuunnitelmassaan tarkan toteutustavan.

OPETUSSUUNNITELMA 2014 TUNTJAOT												
Vuosiluokat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	yht	min (VN)	
Äidinkieli ja kirjallisuus (VN)		14				18			10		42	
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	3	4	3	42		
A1-kieli(VN)										9	16
A1-kieli englanti			2	2	3	2	2	2	3	16		
B1-kieli(VN)										2	6
B1-kieli ruotsi						2	1	1	2	6		
Matematiikka(VN)		6				15			11		32	
Matematiikka	3	3	4	3	4	4	3	4	4	32		
Ympäristöoppi(VN)						10					14	
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2				14		
Biologia ja maantieto(VN)									7		7	
Biologia ja maantieto							2	2	3	7		
Fysiikka ja kemia(VN)									7		7	
Fysiikka ja kemia							2	3	2	7		
Terveystieto(VN)									3		3	
Terveystieto							0,5	1,5	1	3		
Uskonto / Elämäntutkimus(VN)		2				5			3		10	
Uskonto / Elämäntutkimus	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10		
Historia ja yhteiskuntatieto(VN)						5			7		12	
Historia ja yhteiskuntatieto				1	2	2	2	2	3	12		
Musiikki(VN)		2				4			2		8	
Musiikki	1	1	1	1	1	1	2			8		
Kuvataide(VN)		2				5			2		9	
Kuvataide(VN)	1	1	1	2	1	1	2			9		
Käsityö(VN)		4				5			2		11	
Käsityö	2	2	2	2	2	2	2			14		
Liikunta(VN)		4				9			7		20	
Liikunta	2	2	2	2	3	2	2	3	2	20		
Ehettävä opetus	1	1										
Kotitalous(VN)									3		3	
Kotitalous							3			3		
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset(VN)						6			5		11	
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset				1	1	1		2	3	8		
Taide- ja taitoaineet yhteensä										62	62	
Oppilaanohjaus(VN)									2		2	
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2		
Valinnaisaineet				1	1	1		3	2	9		
Tietotekniikka							1					
Yhteensä	19	19	22	24	25	25	29	29	30	222		
Oppilaan vähimmäistuntimäärä	19	19	22	24	25	25	29	29	30		222	
Liperi	20	20								224		
A2-kieli (vapaaehtoinen) (VN)						6			6		12	
A2-kieli (vapaaehtoinen)				2	2	2	2	2	2	12		
B2-kieli (vapaaehtoinen)(VN)									4		4	
B2-kieli (sisältyy valinnaisaineisiin)								2	2	4		
Liperin malli												
Seudullinen linja												
Käyttöönotto	luokat	vuosi										
paitsi 6lk fy-ke-bi-ge ko vuoden	1-6lk	1.8.2016										
	7lk	1.8.2017										
yksi lisätunti englannissa	8lk	1.8.2018										
	9lk	1.8.2019										

Oppilaiden, huoltajien, henkilökunnan ja sidosryhmien osallistaminen

Joensuun seudun opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja koulujen henkilöstön kanssa.

Oppilaat ja huoltajat ovat osallistuneet opetussuunnitelmatyössä Unelmien koulu- teemalla toimintakulttuurin visioimiseen, tuntijaon kommentointiin, arvokeskusteluun ja kommentoimalla

opetussuunnitelman luonnoksia ja ensimmäisiä versioita. Oppilaat ja huoltajat osallistuvat oman koulunsa toimintakulttuurin kehittämiseen vuosisuunnitelmassa kuvatulla tavalla.

Koulujen henkilökunta on osallistunut opetussuunnitelman laatimiseen seudullisen ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi koulujen henkilökunta on kommentoinut opetussuunnitelmaluonnosta sen eri vaiheissa.

Oppilashuollon ja kodin ja koulunyhteistyötä käsittelevät osuudet on laadittu yhteistyössä kunkin kunnan opiskeluhuollon monialaisen ohjausryhmän kanssa. Opetuksen järjestämistapoihin liittyvät linjaukset päätetään koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Joensuun seudun opetussuunnitelman arvioinnista ja kehittämisestä vastaa Joensuun seudun pedagoginen ryhmä yhdessä seudun sivistysjohtajien kanssa. Kehittämistyötä ohjaa koulujen toiminnasta saatu monipuolinen arviointipalaute.

Opetussuunnitelmaa ja sen toteutumista arvioidaan ja kehitetään kouluilla yhdessä oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kanssa.

Seututasolla yhteistyökumppanit ovat luonteeltaan yhteisiä, maakunnallisia toimijoita, kuten Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, seutukirjasto, järjestöt, POKALI. Kouluilla on luontevia paikallisia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa toteutettava toiminta kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Tässä luvussa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden paikallisesti päätettävissä asioissa viitataan sisältöihin, jotka löytyvät opetussuunnitelman muista luvuista.

Luku 5:

- Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa
- Opetuksen järjestäminen yhdysluokkaopetuksena
- Opetuksen järjestäminen vuosiluokittain etenevänä vai vuosiluokkiin sitomattomasti etenevänä, oppilaiden omiin opinto-ohjelmiin perustuvana opiskeluna
- Opetuksen järjestäminen pääosin ainejakoisena/kokonaan tai osin eheyttynä
- Mahdollisen eheytetyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet

Luku 8:

- Oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatiminen yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa

Luku 12:

- Oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja niiden sijoittuminen eri vuosiluokille

Oppilaanohjaus:

- Seudullisesti laaditaan ohjaussuunnitelma (<https://peda.net/opetussuunnitelma/ops2016/jso22/perusopetus/ol/jso2>), jota koulut täydentävät. Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuun jako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa,

kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (kts. myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

Opetuksen järjestäjä kirjaa kunnan mahdolliset opetussuunnitelmaa täydentävät paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat (kuten aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia) vuosisuunnitelmaan tai opetussuunnitelman kuntakohtaiseen osioon. Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Liperin kunnan osallistamisen toimintamallit on kuvattu tämän asiakirjan lopussa.

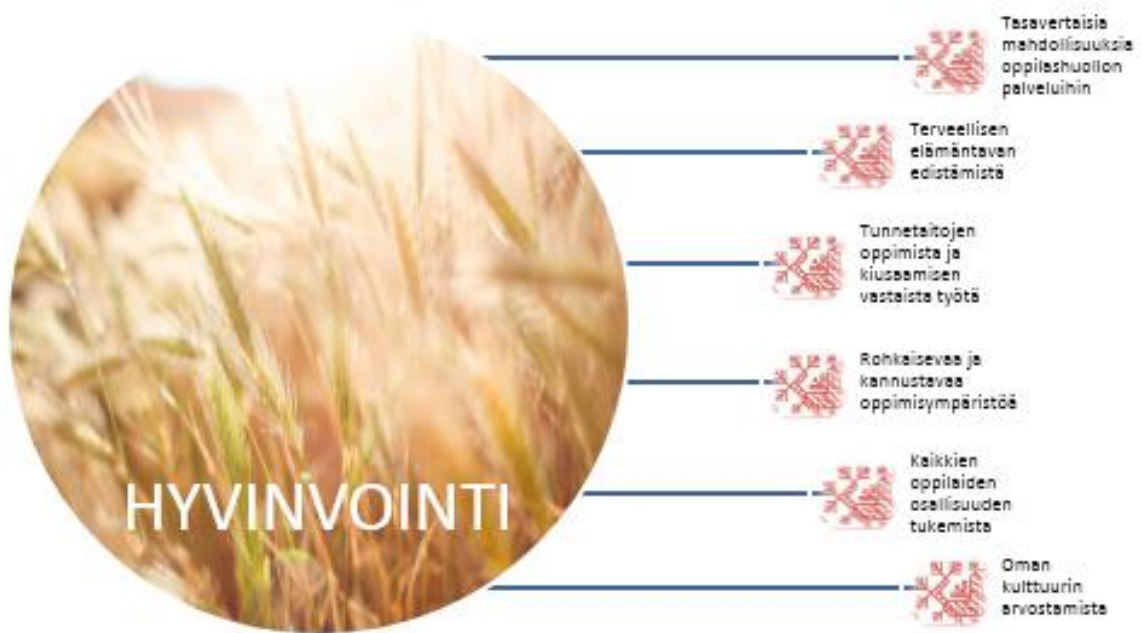
2 Perusopetus yleissivistyksen perustana Joensuun seudun opetussuunnitelmassa

Joensuun seudun opetussuunnitelma rakentuu opetussuunnitelmassa määritellyille arvoille ja sitä täydentävät seudulliset kasvatuksen ja koulutuksen arvot. Pohjoiskarjalainen luonto ja paikallinen kulttuuritausta nähdään voimavarana monimuotoiseen yhteiskuntaan ja kansainvälistymiseen kasvamisessa. Lapsille ja nuorille annetaan mahdollisuus kasvaa luoviksi, yritteliäiksi, osallistuviksi, omasta ja muiden hyvinvoinnista huolehtiviksi sekä ympäristöstä välittäviksi aikuisiksi.

Joensuun seudun opetussuunnitelman arvoperusta on rakennettu oppilaiden ja huoltajien Unelmien koulu- työskentelyn, opettajien veso-koulutusten ja työyhteisökokouksissa kerätyn palautteen perusteella.

Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen arvoperusta

Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen arvot ovat **oppiminen, hyvinvointi ja vastuullisuus**. Arvot toteutuvat koulun arjessa oppimisen ilona, hyvinvoinnin lisääntymisenä ja vastuullisena toimintana.





Seudullisena visiona on laadukas kasvatus- ja koulutustoiminta, monipuoliset leikki- ja oppimisympäristöt sekä ajanmukaiset välineet kaikissa seudun toiminta- ja opetusryhmissä. Missiona on lapsi, nuori ja aikuinen, joka aktiivisena toimijana vaikuttaa omaan elämäänsä oppien uutta, kohdaten haasteita ja selviytyen niistä toimien kestävän elämäntavan periaatteiden mukaisesti.

Arvot Liperin kunnan perusopetuksessa

Kunnan omat tarkennetut arvot on sidottu valtakunnan opetussuunnitelman arvoihin. Arvot tulee avata yhdessä työyhteisöissä ja toteuttaa niitä arjen toiminnassa.

Kunnan tason perusopetuksen ja esiopetuksen yhteinen arvokeskustelu on käyty OPS-ohjaajien ja rehtoreiden yhteisessä palaverissa 6.4.2016.

LIPERIN KUNNAN PERUSOPETUKSEN ARVOT

Arvot on perusopetukseen tiivistetty Liperin kunnan arvoista.

VASTUULLISUUS: luotettavuus

OPPIMINEN: osaaminen ja kehittäminen

HYVINVOINTI: yhteistyökykyisyys ja yritteliäisyys



Oppimiskäsitys

Joensuun seudun opetussuunnitelmassa painotetaan positiivisen kasvatuksen ja opetuksen näkökulmaa. Oppilaiden käsitystä itsestään oppijana ja heidän kokemaansa pystyvyyden tunnetta vahvistetaan ja opetetaan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan. Opettajilta ja muilta oppilailta saatu kannustava ja rohkaiseva palaute lisää luottamusta omiin taitoihin sekä herättää kiinnostuksen oppimista ja opittavaa asiaa kohtaan.

Oppimiskäsitys, arvoperusta ja paikallinen näkemys on huomioitu oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen vuosiluokkaistamisen yhteydessä. Koulun oma arvotyöskentely ja toimintakulttuuri on kuvattu koulun vuosisuunnitelmassa. Koulun arvot ja oppimiskäsitys näkyvät päivittäin koulun toimintakulttuurissa ja arjessa. Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan lukuvuoden aikana vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet Joensuun seudulla

Perusopetuksen tehtävänä Joensuun seudulla on luoda oppilaille mahdollisuus kasvaa omaa kulttuuriperintönsä arvostaviksi, omat vahvuutensa tunnistaviksi, vastuuntuntoisiksi aikuisiksi, jotka perusopetuksen päätteeksi toimivat kestävän elämäntavan mukaisesti ja rakentavat omalla toiminnallaan hyvinvointia. Laadukas perusopetus antaa eväitä selviytyä jatko-opinnoissa ja alati muuttuvassa yhteiskunnassa.

Joensuun seudun opetussuunnitelman yhteydessä on laadittu Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelma (<https://peda.net/opetussuunnitelma/ops2016/jso22/perusopetus/ol/kjkt>). Toimintaohjelman yhtenä tavoitteena on uuden opetussuunnitelman vaatimien uudistusten toteuttaminen. Resurssija yhdistämällä jatketaan ja syvennetään seudullista yhteistyötä, sekä luodaan edellytyksiä yhtenäiselle ja laadukkaalle perusopetukselle.

Tämän lisäksi Joensuun seudulle on valmisteltu seudullisena yhteistyönä:

- Kohti kestävää elämäntapaa – kestävän kehityksen ohjelma (<https://peda.net/opetussuunnitelma/ops2016/jso22/perusopetus/ol/kkeket>) ja
- Joensuun seudun *Kulttuurin virta*- kulttuurikasvatuksen ohjelma (<http://www.joensuu.fi/kulttuurin-virtaa>)

Liperin kunnan täydentävät suunnitelmat (7) Joensuun seudun opetussuunnitelmaan

Liperin kunnan koulut ovat mukana seudullisten suunnitelmien toteuttamisessa ja kuvaavat oman toimintansa tarkemmin lukuvuosisuunnitelmissaan. Liperin kunta ei ole ottanut erityisiä painotuksia.

1. Seudullinen kestävän kehityksen ohjelma ”Kohti kestävää elämäntapaa”

Koulujen toimintakulttuuria kehittäessä huomioidaan kestävän elämäntavan eri ulottuvuudet: ekologinen, taloudellinen ja sosiaalis-kulttuurinen ulottuvuus.

Kunnan koulut kirjaavat omaan vuosisuunnitelmaansa lukuvuoden painotusalueet kestävän elämäntavan ohjelmasta. Tavoitteena on luoda kestävää hyvinvointia ja turvallinen toimintaympäristö siten, että jokainen kantaa omalta osaltaan vastuuta ympäristön monimuotoisuuden säilymisestä, luonnonvarojen riittävyydestä ja henkilökohtaisesta sekä yhteisönsä hyvinvoinnista.

Kestävän elämäntavan mukaisella toiminnalla koulut herättävät henkilöstön ja oppilaiden kiinnostuksen osallistumaan ja vaikuttamaan kestävän elämäntavan edistämiseen osana ihmisen ja ympäristön hyvinvointia lisäävää henkilöstön ja oppilaiden tietotaitoa kestävästä elämäntavasta sitouttavat henkilöstön ja oppilaat kestävän elämäntavan omaksumiseen ja vastuulliseen toimintaan

Kestävän elämäntavan toteutumista seurataan yksikkötasolla vuosittain vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

Lisäksi Liperin kunta on mukana HINKU-hankkeessa 1.1.2016 alkaen.

2. Perusopetuksen tasa-arvo-suunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma ohjeistus Liperissä

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.

Liperin kunnassa on laadittu kunnan yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

<https://peda.net/liperi/o2/lkos/lkty2>

Jokaisella koululla on tehtävä oma tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joissa tarkennetaan koulun toimintakulttuuria ja sovitaan yhdessä toimenpiteistä. Suunnitelman on oltava hyväksytty ja voimassa 1.1.2017 alkaen. Syksyllä 2016 käydään prosessi läpi kaikissa kunnan kouluissa osallistaen henkilökunta ja oppilaat prosessiin.

3. Liperin kunnan oppilashuollon suunnitelma

Koulutuksen järjestäjäkohtaisesta oppilas- ja opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Liperissä opiskeluhuollon ohjausryhmän puheenjohtajana toimii sivistystoimen määräämä henkilö ja ryhmässä on edustus esi- ja perusopetuksesta, kouluterveydenhuollosta, sosiaalitoimesta ja ammattiopisto Luovista. Ohjausryhmä kokoontuu 4-5 kertaa lukuvuoden aikana. Ryhmän puheenjohtajana toimii apulaisrehtori Virpi Eronen.

<https://peda.net/liperi/o2/lkos/lkos2>

4. Liperin kulttuurisuunnitelma ”Kulttuurin Virta”

Liperissä on tehty oma Kulttuurin Virta-suunnitelma. Kulttuuriohjelman vuosittaiset painotukset ja niiden toteuttaminen kerrotaan tarkemmin koulujen vuosisuunnitelmissa. ”Kulttuurin virta” on varhaiskasvatuksen ja koulujen yhteinen kulttuurikasvatussuunnitelma, väline tasa-arvoiseen ja saavutettavaan kulttuuriin. Kulttuurin virta toimii työkaluna erilaisten kulttuuri- ja taidesisältöjen tuomiseksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen arkeen. <https://peda.net/liperi/o2/lkos/lkqv2>

Ryhmän puheenjohtajana toimii vapaa-aikaohjaaja Riitta Linkola.

5. Seudullinen ohjaussuunnitelma (kaikille luokille 1-9)

Joensuun seudun oppilaanohjaussuunnitelma löytyy Pedanetin liitteestä. Seudun ohjaussuunnitelmaa käytetään Liperin kunnassa sellaisenaan, ja se julkaistaan koulun vuosisuunnitelman liitteenä.

<https://peda.net/opetussuunnitelma/ops2016/jso22/perusopetus/ol/jso2>

6. Liperin kriisisuunnitelma ja turvallisuussuunnitelma

Liperin kunnassa sivistykselle on tehty oma kriisisuunnitelma.

Turvallisuussuunnitelmassa kuvataan Liperin turvallisuuden nykytilaa ja siihen liittyviä tekijöitä sekä määritellään turvallisuuden kehittämiseen liittyvät toimenpiteet. Turvallisuuden edistämisen keskeisinä strategisina tavoitteina ovat lasten ja nuorten turvallisuutta edistävä arki sekä liikenneturvallisuuden edistäminen.

Liperin kunnan turvallisuussuunnitelmassa tärkeäksi kohderyhmäksi on valittu lapset ja nuoret ja keskeisimmät haasteet toiminnan turvallisuuden kannalta perusopetuksen osalta ovatkin kuntalaisten liikennekäyttäytyminen, lasten ja perheiden ongelmat sekä koulun häiriöt / turvallisuus.

<http://www.liperi.fi/fi/kunta/liperin-turvallisuussuunnitelma/>

7. Liperin hyvinvointisuunnitelma

Lastensuojelulain 12 §:n mukaisesti kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja suunnitelmaa laadittaessa.

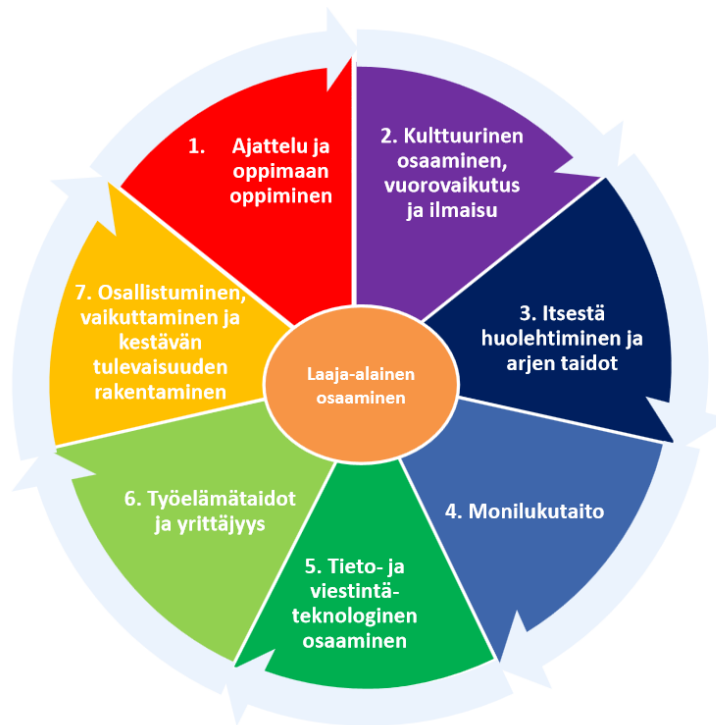
Suunnitelma tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
- lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- lastensuojelun tarpeesta kunnassa
- lastensuojeluun varattavista voimavaroista
- lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä
- yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma päivitetään Liperin kunnassa 2-3 vuoden välein.

<https://peda.net/liperi/o2/lkos/h2>

3.1 Laaja-alaisen osaamisen painotukset, toteuttaminen ja arviointi



L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppimaan oppimisen ja ajattelun taitoja tulee harjoitella jatkuvasti. Joensuun seudulla tarjotaan opettajille säännöllisesti täydennyskoulutusta ja ohjausta näiden taitojen opettamiseen.

Oppilaan osaaminen ja uskomukset omista oppimisen taidoista ohjaavat oppimista ja vaikuttavat uusien oppimishaasteiden kohtaamiseen. Oppilaan olemassa olevat tiedot, taidot ja asenteet vaikuttavat oppimaan oppimisen ja ajattelun taitojen kehittymiseen ja haluun ottaa uusia haasteita vastaan silloinkin kun oppiminen ei ole helppoa. Kyky sietää pettymyksiä ja niiden uhkaa, sekä kyky iloita ja nauttia uusista haasteista, oppimisesta ja omasta osaamisesta, ovat osa oppimaan oppimisen taitoja.

Oppimaan oppimisen ja ajattelun taitojen kehittymistä ohjataan vahvistamalla oppilaan uskomuksia itsestään taitavana oppijana, sekä oppisisältöjen, oppimisen-, arvioinnin ja vuorovaikutuksen tapojen valinnalla. Oppimistehtävissä huomioidaan tehtävän ratkaisun avoimuus eri mahdollisuuksille (ei yhtä oikeaa ratkaisua), opettajan korkeat odotukset, riittävä haasteellisuus, positiivinen kontrolloitu ristiriita opitun ja vielä opittavan asian välillä, yksilöllinen ohjaus ja ajattelun työkalujen tarjoaminen ja niiden käytön harjoittelu.

Oppimaan oppimisen ja ajattelun taitojen opiskelua tapahtuu kaikissa oppiaineissa, kuitenkin niin, että oppilaan oma äidinkieli on keskiössä. Kieli on ajattelun väline ja käsitteellinen ajattelu vaatii kieltä ja käsitteiden ymmärtämistä. Ymmärtävä lukeminen on tiedonhankinnan ja kommunikaation perustaito.

Matematiikan opiskelussa symbolijärjestelmän ymmärtäminen ja päättelytaitojen harjaannuttaminen kehittävät oppimaan oppimisen ja ajattelun taitoja.

Oppilaan oppimisen ja ajattelun taitoja arvioidaan osana oppiaineiden arviointia. Vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä tarkastellaan kuinka laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuluneen lukuvuoden aikana toteutunut.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutusta ja itsensä ilmaisua harjoitellaan osana oppiaineiden opetusta. Työtavat valitaan siten, että oppilas toimii vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden ja koulun aikuisten kanssa. Hän oppii tulevaisuuden työelämän ja arjen sujumisen kannalta tarvittavia taitoja: itsensä ilmaisua ja aktiivista kuuntelua. Opetuksessa huomioidaan eri kieli- ja kulttuuriryhmät sekä kannustetaan oppilasta monikielisyteen.

Kulttuurikasvatuksen tueksi Joensuun seudulle on laadittu Kulttuurin virta -kulttuurikasvatusohjelma.

Sen tavoitteena on:

- turvata jokaiselle oppilaalle vuosittainen kulttuurikokemus
- tarjota mahdollisuus tutustua oman ympäristön kulttuurin monipuolisuuteen
- tehdä kulttuurikasvatuksesta tavoitteellista ja jäsentynyttä
- tukea uusien oppimisympäristöjen löytymistä
- tukea koulun ja kulttuurin välistä yhteistyötä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu-osaamiskokonaisuuden toteutumista arvioidaan vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja.



Aihealueet, joista itsestä huolehtiminen ja arjen taidot -osaamiskokonaisuus muodostuu.

Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot- osaamiskokonaisuus liittyy tiiviisti koulun yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön. Sen avulla koulussa edistetään oppilaan hyvinvointia, itsestä huolehtimista ja arjessa tarvittavien taitojen hallitsemista.

Oppilaat, huoltajat ja yhteistyökumppanit voivat osallistua osaamiskokonaisuuden suunnitteluun ja toteuttamiseen esimerkiksi pohtimalla:

- Mitkä itsestä huolehtimisen ja arjen taidot ovat osalla oppilaista kateissa?
- Mitkä itsestä huolehtimisen ja arjen taidot ovat oppilaan hyvinvoinnin ja hänen tulevaisuutensa kannalta oleellisia?
- Miten oppimisen ilo lisääntyy koulussamme nyt ja tulevaisuudessa?

Osaamiskokonaisuus voi toteutua erilaisten monialaisten oppimiskokonaisuuksien, valinnaisaineiden, projektien, teemapäivien tai oppiaineiden opetuksen yhteydessä yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot -osaamiskokonaisuuden toteutumista arvioidaan vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien (ja symbolien) tulkinnan ja tuottamisen taitoa. Se on kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoja eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla. Monilukutaitoa harjoitellaan kaikissa oppiaineissa.

Kirjastot toimivat luontevina yhteistyökumppaneina monilukutaidon edistämässä. Kulttuurin virta-toimintaohjelma sisältää mediakasvatukseen liittyviä kokonaisuuksia.

Monilukutaitoa arvioidaan osana oppiaineiden arviointia. Vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä tarkastellaan kuinka laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuluneen lukuvuoden aikana toteutunut.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Tieto ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi eri tavoin ja kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Sen lisäksi se tarjoaa oppilaalle mahdollisuuden dokumentoida omaa oppimista. Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Joensuun seudulla tarjotaan opettajille säännöllisesti täydennyskoulusta tieto- ja viestintäteknologiassa.

Joensuun seudun mediakeskuksen sivuille on koottu käytännön esimerkkejä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä eri luokka-asteilla <https://peda.net/joensuu/jm/tvt-opetus-ops-ss>.

Tieto ja viestintäteknologista osaamista arvioidaan osana oppiaineiden arviointia. Vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä tarkastellaan kuinka laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuluneen lukuvuoden aikana toteutunut.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita kannustetaan omatoimisuuteen ja yritteliäisyyteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen. Työskentelyn aikana ja sen arvioinnissa oppilaita ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaiden kanssa pohditaan millaisia taitoja tulevaisuuden työelämässä tarvitaan ja miten niitä voidaan koulussa harjoitella.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksien toteuttamisessa voidaan tehdä yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa. Yritysvierailut ja yrittäjien kouluvierailut tarjoavat mahdollisuuden tutustua erilaisiin työpaikkoihin ja työelämässä tarvittaviin taitoihin.

Työelämätaitoja ja yrittäjämäistä toimintaa harjoitellaan osana oppiaineiden opetusta ja näitä osa-alueita arvioidaan oppilaan työskentelytaitojen arvioinnin yhteydessä.

Vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä tarkastellaan kuinka laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuluneen lukuvuoden aikana toteutunut.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Jokaisessa koulussa toimii oppilaskunta, joka kokoontuu säännöllisesti. Oppilaskunnan toiminta on osa koulun toimintakulttuuria ja sen toiminta kuvataan koulun vuosisuunnitelmassa.

Oppilaat otetaan mukaan suunnittelemaan, kehittämään ja arvioimaan koulun toimintakulttuuria. Opiskeltavaan asiaan valmistautuessa käydään keskustelu oppimisen tavoitteista, opiskelumenetelmistä ja osaamisen näyttämisestä. Oppilaalle annetaan mahdollisuus osallistua osaamisen ja oppimisen näyttämisen tapojen suunnitteluun. Yhteisöllisyys ja toisten huomioiminen ovat osa koulun arkea.

Yhteistyö nuorisotoimen, nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien kesken on osa koulujen osallisuusyhteistyötä. Kouluissa tapahtuvat nuorisovaltuustovaalit ovat osa koulujen demokratiakasvatusta.

Opetussuunnitelmatyön yhteydessä on Joensuun seudulle laadittu Kohti kestävä elämäntapaa-kestävän elämäntavan toimintaohjelma, josta koulut valitsevat vuosittain painopistealueensa kestävä elämäntavan eri osa-alueiden toteuttamisesta.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen- osaamiskokonaisuuden toteutumista arvioidaan vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

Koulujen laaja-alaisen osaamisen opetuksen toteuttamistavat ja lukuvuosikohtaiset painotukset kuvataan koulujen vuosisuunnitelmissa. Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet sisältyvät oppiaineisiin, valinnaisaineisiin, monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin ja koulujen vuosittaisiin teemoihin. Koulun tasolla laaja-alaisen osaamisen sisällöt näkyvät osana päivittäistä työskentelyä.

Laadukas perusopetus ja opetukselle sekä kasvatukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen taataan opettajien osaamisen ja oppimisympäristöjen kehittämisellä. Rehtorit ovat avainasemassa laaja-alaisen osaamisen toteutumisen turvaamisessa. Opetuksen järjestäjä seuraa, arvioi ja kehittää laaja-alaisen osaamisen toteutumista oman arviointijärjestelmänsä mukaisesti.

Koulun laaja-alaisen osaamisen mahdolliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee sekä järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja seurataan, kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Liperin tarkennukset laaja-alaisiin oppimiskokonaisuuksiin

Liperin kunta ei ota painopistealueita, vaan seudullisen suunnitelman mukaan kaikki seitsemän osa-alueita ovat yhtä tärkeitä.

Jokainen Liperin kunnan koulu ottaa vuosittain 2-3 osa-alueita painopisteeksi oman valinnan mukaan. Keväisin arvioidaan laaja-alaisen osaamisalueiden käytännön toteutusta yhdessä henkilökunnan kanssa ja onnistuminen raportoidaan koulun toimintakertomukseen.

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri Joensuun seudulla

4.1 Toimintakulttuurin määrittelyä

Koulun toimintakulttuurin tavoitteena on edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävästä elämäntapaa yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Toimintakulttuurissa näkyy paikallisuus ja kouluyhteisön omaleimaisuus ja sen kehittämisen ytimenä on oppiva kouluyhteisö. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa ja se vaikuttaa merkittävästi opetuksen laatuun.



Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Koulun toimintakulttuuri muodostuu:

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä

Toimintakulttuuria muovaavat tiedostetut ja tiedostamattomat tekijät. Taustalla vaikuttavat arvot, kirjoitetut ja kirjoittamattomat säännöt sekä koulu yhteisöön muotoutuneet toiminta- ja käyttäytymismallit välittyvät koulu yhteisössä koulun aikuisilta oppilaille. Nämä näkyvät esim. vuorovaikutuksen ja kielenkäytön malleina sekä sukupuoliroolien omaksumisena. Toimintakulttuuri vaatii jatkuvaa kehittämistä, sen vaikutusten pohtimista ja ei-toivottujen käytänteiden korjaamista.

4.2 Seudullisen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurin kehittämisellä voidaan vaikuttaa keskeisesti oppimisen ilon herättämiseen ja opiskelumotivaation löytämiseen. Opetushenkilökunnan tulisi miettiä, kuinka omalla toiminnalla mahdollistetaan se, **että jokainen oppilas saa päivittäin kokea, että:**

- **hän osasi jotain** (pätevyyden kokemus)
- **hän sai vaikuttaa mitä tehtiin** (autonomian kokemus)
- **hänestä välitetään** (sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kokemus)

Joensuun seudun koulujen toimintakulttuurin kehittämisen tausta-ajatuksena on Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen missio, jonka mukaan peruskoulun päättävä oppilas tietää, missä on hyvä ja mitä haluaa oppia lisää.

Vahvuuksien opettaminen ja positiivinen pedagogiikka lisäävät oppilaiden itsetuntemusta ja minäpystyvyyden tunnetta. Oppilaita ohjataan ensisijaisesti positiivisen ja kannustavan palautteen avulla.

Minäpystyvyyden tunne ja laaja-alaisen osaamisen taidot auttavat oppilasta selviytymään muuttuvan yhteiskunnan haasteista. Koulun oppilaat ja aikuiset edistävät yhdessä omalla toiminnallaan kestävä elämäntapaa.



MISSIO

Perusopetuksen päättävä oppilas tietää missä hän on hyvä ja mitä hän haluaa oppia lisää. Hän selviytyy ympäröivän yhteiskunnan muuttuvista haasteista ja edistää omalla toiminnallaan kestävä elämäntavan toteutumista.

4.3 Oppimisympäristöt, työtavat ja eheyttäminen

4.3.1 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöihin kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään.

Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat omalla toiminnallaan oppimisympäristöihin. Jokaisella koulun aikuisella on vastuu koulun ilmapiiristä ja työrauhasta. Positiivinen pedagogiikka, oppilaiden kannustaminen ja vahvuuksien tukeminen rakentavat positiivista oppimisympäristöä. Koulun aikuiset toimivat yhdenmukaisella tavalla ja sopivat oppimista ja hyvinvointia edistävän käyttäytymisen tavoitteista yhdessä. Yhteisesti jaetut *käyttäytymisen* tavoitteet helpottavat kaikkien aikuisten toimintaa arkitilanteissa.



Koulun oppimisympäristöt

Pohjoiskarjalainen luonto ja paikallinen kulttuuriympäristö tarjoavat monipuolisen oppimisympäristön, jonka hyödyntämisessä paikalliset toimijat voivat toimia apuna. Joensuun seudulle laadittu *Kulttuurin virta*- kulttuurikasvatusohjelma tarjoaa monipuolisia toimintamalleja ja esimerkkejä paikallisen kirjaston, museoiden ja kulttuuripalvelujen käytöstä.

Yhteistyö yhteisöjen, yritysten, järjestöjen, seurakunnan, kirjaston, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa tarjoaa erinomaisen oppimisympäristön oppiaineiden opiskeluun ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksien toteuttamiseen.

Tieto- ja viestintäteknologian (tvt) käyttö mahdollistaa joustavan oppimisen ja tukee elinikäistä oppimista. Sähköinen oppimisympäristö muodostaa turvallisen ympäristön harjoitella tvt-taitoja, edistää osallisuutta ja oman oppimisen hallintaa. Opetuksessa käytetään tietoteknisiä laitteita sekä digitaalisia oppimisen välineitä, jotka ovat oppilaan iän ja opittavien taitojen kannalta tarkoituksenmukaisia. Tieto ja viestintäteknologian avulla tietoon päästään käsiksi, tietoa voidaan tallentaa, järjestellä, muuntaa sekä esittää eri tavoin. Koulujen käyttämän tieto- ja viestintäteknikan ajan- ja tarkoituksenmukaisuutta seurataan jatkuvasti ja sitä päivitetään tarvittaessa. Oppilaat voivat käyttää omia laitteita oppimisen välineinä huoltajien kanssa sovitulla tavalla. Oppilaiden omien laitteiden käyttöä varten on laadittu seudullinen ohjeistus

(<https://peda.net/joensuu/jm/tbolo/tp/ttoljloisobp/tp>)

jota voidaan muokata koulun tarpeen mukaan.

Oppimisympäristöjä arvioidessa otetaan huomioon myös tilojen luova hyödyntäminen. Koulut ratkaisevat kuinka oppilaiden ja huoltajien osallisuus oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon ja kuinka oppilaat ja huoltajat otetaan mukaan ideoimaan, toteuttamaan ja arvioimaan

oppimisympäristöjen toimivuutta. Oppilaiden ja huoltajien asiantuntijuus tuo opetukseen arvokkaan lisän vierailijoita ja retkikohteita suunniteltaessa.

Oppimisympäristöjen toimivuutta, soveltuvuutta opetukseen, terveellisyttä ja turvallisuutta arvioidaan jatkuvasti. Lukuvuoden aikana vuosisuunnitelmaa arvioidessa valitaan myös oppimisympäristön kehittämiskohteet.

4.3.2 Työtavat

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppimiselle ja opetukselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Sen lisäksi huomioidaan oppiaineiden ominaispiirteet ja laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppimaan oppimisen taitojen kehittymiselle on tärkeää, että oppilaat ovat mukana suunnittelemassa työtapoja ja arvioimassa omaa työskentelyään. Työtapojen valinnat mahdollistavat opetuksen eheyttämisen ja eriyttämisen.

Tunti liikuntaa päivässä – periaate ja mahdollisuus välituntiliikuntaan tulee huomioida työtapojen valinnassa ja koulun toimintakulttuurin kuvauksessa. Esimerkiksi erilaisia oppimisleikkejä ja mobiilisovelluksia hyödyntämällä voidaan lisätä liikettä oppitunneille.

4.2.3 Opetuksen eheyttäminen

Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on *auttaa oppilaita ymmärtämään opiskeltavien asioiden välisiä suhteita ja keskinäisiä riippuvuuksia*. Opetuksen eheyttäminen on myös keino aktivoida oppilaita toimimaan ja luoda yhteyksiä ulkomaailmaan. Oppimisen tulee olla oppilaalle mielekäs prosessi, joka tukee oppilaan kasvua eheäksi ja itsenäisesti ajattelevaksi aikuiseksi, joka kykenee toimimaan ja tekemään päätöksiä tulevaisuuden yhteiskunnassa.

Opetuksen eheyttäminen voi tapahtua opiskelemalla oppimiskokonaisuuksia koko koulun kanssa yhdessä, eri oppiaineiden yhteistyönä tai yksittäisten oppiaineiden sisällä. Eheyttäminen voi tapahtua lukuvuoden tai kurssin, jakson, niiden osan, teemapäivän tai yksittäisen oppitunnin mittaisena, jolloin käsitellään tiettyä oppimiskokonaisuutta. Eheyttämistä tulee toteuttaa myös oppiaineiden sisältöjen valinnassa ja opetuksessa siten, että oppilaalle muodostuu aiheesta ehyt kokonaisuus pirstaleisen tiedon sijaan.

Eheyttävän opetuksen lähtökohta voi olla oppilaan oma elämäntilanne ja mielenkiinnon kohteet tai opettajan etukäteen valitsema aihe. Oppilaat tulee ottaa mukaan oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun.

4.2.4 Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Joensuun seudun kouluissa jokaisen oppilaan opintoihin tulee sisältyä vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. *Monialaisen oppimiskokonaisuuden laajuuden tulee vastata oppilaan viikkotuntimäärää*. Erilaisia käytännön toteuttamistapoja monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun löytyy opetussuunnitelman perusteista (ks. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet luku 4.4). Keskeistä on, että oppilaalla on mahdollisuus syventyä riittävästi oppimiskokonaisuuden sisältöihin.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita, sisältöjä, käytäntöjä ja arviointia suunniteltaessa otetaan huomioon laaja-alaisen osaamisen kehittäminen sekä paikallisuus ja koulun omaleimaisuus. Toteuttamisen tulee ilmentää Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen ja koulun arvoja sekä oppimiskäsitystä. Lisäksi huomioidaan yhteistyötä sekä työnjakoa koskevat toimintatavat jotka koskevat koulun muuta toimintaa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan koulukohtaisesti. Koulut voivat suunnitella myös yhdessä toteutettavia kokonaisuuksia. Oppilaat ovat mukana suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Vanhempien osallisuus huomioidaan ja mahdollistetaan. Myös eri yhteistyökumppanit, kuten kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut, poliisi, pelastuslaitos, järjestöt, seurakunta ja kirjastot voivat olla mukana toteuttamassa monialaista oppimiskokonaisuutta.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia riittävästä resursoinnista monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelua ja toteuttamista varten. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan. Siinä todetaan mitkä ovat lukuvuodelle suunnitellut monialaiset oppimiskokonaisuudet sekä miten oppilaat ovat osallistuneet oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Lisäksi vuosisuunnitelmissa tarkennetaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien järjestämisen käytännöt sekä oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilasarvioinnin käytänteet. Oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, kulloisenkin oppimiskokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Sähköiset oppimisympäristöt voivat tukea monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamista ja arviointia.

Monialaisen oppimiskokonaisuuden arvioimiseksi sekä oppilailta että opettajilta ja muilta toimijoilta kerätään palautetta oppimiskokonaisuuden aikana ja sen päätyttyä. Arviointimenetelminä painottuvat itse- ja vertaisarviointi ja arvioinnissa painotetaan työskentelyn arviointia.

Arvioitavia työskentelytaitoja ovat:

- taito työskennellä itsenäisesti
- taito työskennellä yhdessä
- taito suunnitella omaa työtään
- taito säädellä omaa työtään
- taito arvioida omaa työtään
- taito toimia vastuullisesti
- taito toimia parhaansa yrittäen
- taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa

Koulut arvioivat monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutumista ja kehittämiskohteita vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

Liperin kunnan koulujen toimintakulttuuri

Liperin kunnassa huomioidaan paikallinen ja perinteinen maaseutukulttuuri sekä sen historia osana koulujen toimintakulttuuria jatkaen OPS2004 linjaa. Varsinaisia painotuksia paikallisuuden huomioimisen lisäksi ei ole sovittu, vaan niihin palataan lukuvuonna 2016-17.

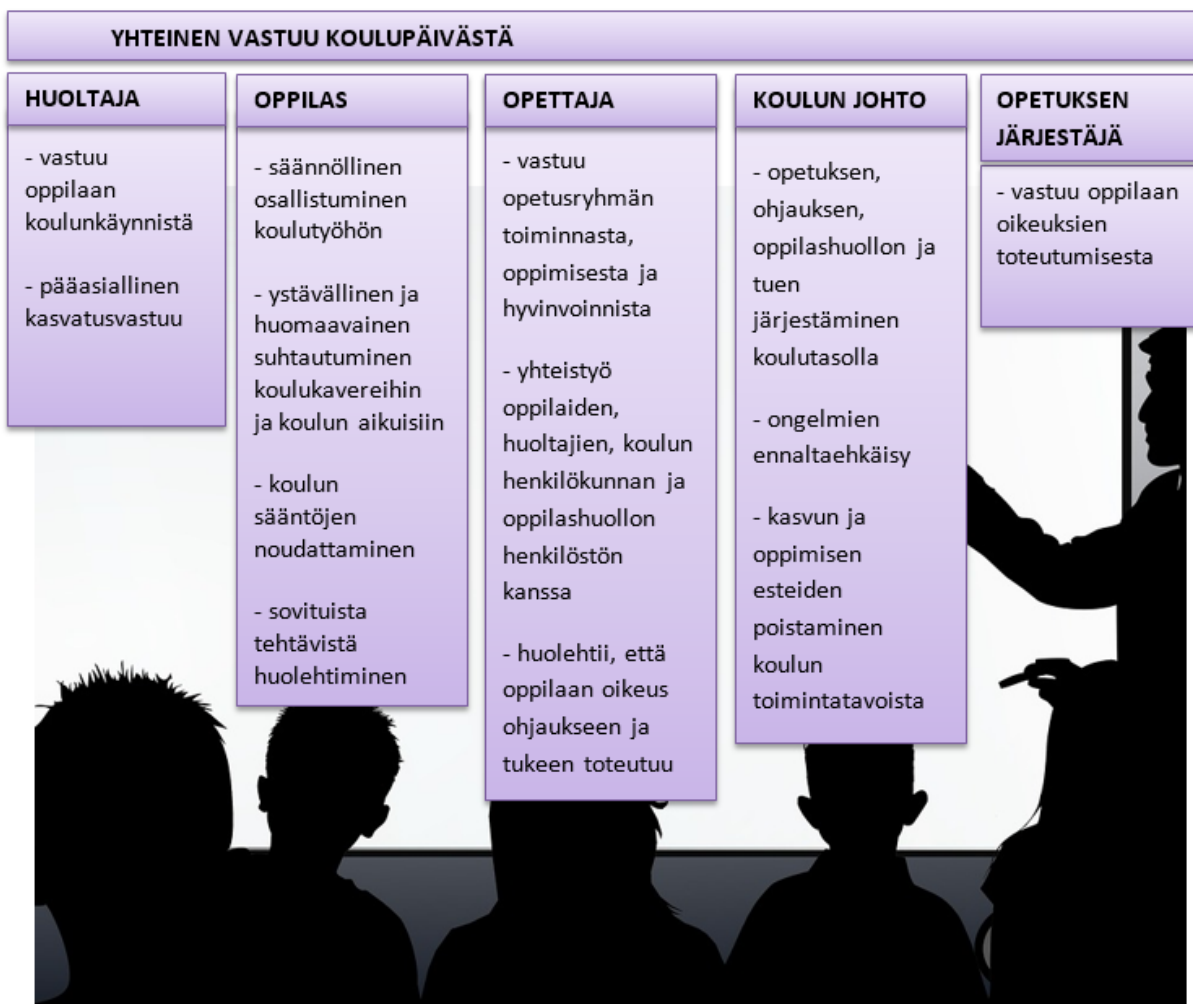
Liperin kunnan monialaiset oppimiskokonaisuudet

Jokaisen koulun tulee huomioida eheyttävä opetus osana vuoden suunnitelmaa. Jokaisella luokka-asteella tulee olla monialaisia opintoja vähintään ko. luokan vuosiviikkotuntien määrän verran. Varsinaisia painotuksia monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa kunnan tasolla ei ole sovittu, vaan niihin palataan lukuvuonna 2016-17.

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Joensuun seudulla

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Turvallinen oppimisympäristö, kasvatus ja oppilaiden hyvinvointi on jokaisen kouluyhteisön jäsenen vastuulla. Vuorovaikutus turvallisessa koulussa on ystävällistä, tasa-arvoista ja toista arvostavaa. Yhteisöllisyys koulussa edellyttää suunnitelmallista yhteisöllisten toimintatapojen edistämistä. Kouluyhteisön aikuisten yhteinen kasvatusvastuu perustuu johdonmukaiseen yhteisiin sääntöihin ja sopimukseen sitoutumiseen. Kun oppilaat ja huoltajat osallistuvat oppilaita koskevien sääntöjen ja toimintaohjeiden laatimiseen, on niihin sitoutuminen luontevaa. Oppilaiden saama säännöllinen positiivinen palaute sääntöjen mukaan toimimisesta, omasta työskentelystä ja käyttäytymisestä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja hyvinvointia.



Hyvinvoinnin toteutumisen perustana on avoin vuorovaikutus ja yhteistyö eri toimijoiden kesken.

5.2 Yhteistyö

5.2.1 Yhteistyö ja oppilaiden osallisuus

Oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen ovat koulutyön järjestämisen perusta. Oppilaat osallistuvat koulutyön ja koulun toiminnan suunnitteluun aina kun se on mahdollista, muun muassa monialaisia oppimiskokonaisuuksia suunniteltaessa, opetussuunnitelmatyössä, koulun ohjeiden ja sääntöjen laadinnassa, oppimisympäristöjen suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioitaessa. Jokaisella koululla toimii oppilaskunta.

5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyö on tärkeä osa koulun toimintaa. Kodin ja koulun yhteistyöllä tuetaan sitä, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Huoltajan on kasvatustehtävänsä onnistumiseksi saatava riittävästi tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Viestinnässä painotetaan positiivisen ja

säännöllisen palautteen merkitystä, jolloin huoltaja voi tukea ja edistää omalta osaltaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää on esiopetuksen ja koulun alkamisen, toisen ja kolmannen luokan, kuudennen ja seitsemännen luokan sekä yhdeksännen luokan päättymisen aikaisissa opetuksen nivelvaiheissa tapahtuva kodin ja koulun yhteistyö.

Koti ja koulu ovat lapsen tärkeimmät kasvattajat. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta, jota koulu tukee parhaansa mukaan. Kodin ja koulun yhteistyö on parhaimmillaan vastavuoroista kasvatuskumppanuutta, joka

- lisää lasten koulumotivaatiota ja opettajan oppilaantuntemusta,
- vaikuttaa myönteisesti luokan ja koulun ilmapiiriin sekä
- vahvistaa kouluyhteisön hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.

Opetuksen järjestäjällä on vastuu kodin ja koulun yhteistyön kehittämisestä. Yhteistyön onnistuminen edellyttää koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä monipuolista viestintää ja tiedottamista. Huoltajille tiedotetaan opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista, opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä, työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden tapahtumista. Huoltajien osallistuminen opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelmien valmisteluun, oppimiskeskusteluihin sekä koulun toiminnan suunnitteluun tulee tehdä huoltajille vaivattomaksi. Yhteistyötavat kuvataan koulun vuosisuunnitelmassa.

5.2.3 Yhteistyö nivelvaiheissa

Opetuksen nivelvaiheet sijoittuvat esiopetuksen ja koulun aloittamisen, toisen ja kolmannen luokan, kuudennen ja seitsemännen luokan sekä yhdeksännen luokan päättymisen vaiheisiin. Nivelvaiheet suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä lähettävän ja vastaanottavan tahon kanssa sekä koulun sisäisenä että koulusta toiseen suuntautuvana yhteistyönä. Kaikissa nivelvaiheissa toimitaan moniammatillisesti sekä yhteistyössä kotien ja muiden toimijoiden kanssa. Koulut kuvaavat nivelvaiheisiin liittyvät käytänteet omassa vuosisuunnitelmassaan tai oppilashuoltosuunnitelmassaan.

Esiopetuksesta kouluun

Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä esiopetusryhmät voivat käyttää opetussuunnitelman liitteenä olevaa Terveiset kouluun- tiedonsiirtolomaketta (LIITE 1) tai omaa kuntakohtaista lomaketta.

Joskus lapsen siirtyminen kouluun vaatii tavallista enemmän yhteistä keskustelua esiopetuksen ja koulun henkilöstön ja huoltajien kesken. Esiopetusvuoden keväällä tai ensimmäisen luokan syksyllä on hyvä järjestää yhteinen neuvottelu johon osallistuvat huoltajat, koulun edustaja sekä esiopetuksen opettaja ja tarvittaessa erityislastentarhanopettaja. Tilaisuudessa keskustellaan asioista, jotka tukevat lapsen oppimista ja jotka olisi hyvä ottaa huomioon koulun alettua. Tehostetussa tiedonsiirrossa on oleellista siirtää tietoa niistä toimintatavoista ja oppimisympäristön muutoksista, joita lapsen tukemiseksi on käytetty ja joista lapsen on katsottu erityisesti hyötyvän. Tiedonsiirtoon kiinnitetään erityisesti huomiota niiden lasten osalta, joiden tuen muoto muuttuu.

Toisen ja kolmannen luokan siirtymävaihe

Toisen luokan päätteeksi oppilaalle annetaan todistuksen lisäksi myös muuta palautetta oppimisesta (katso luku 6.4) ja tarkistetaan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve (katso luku 7). Tarvittaessa tehdään uusi erityisen tuen päätös. Oppilaille ja huoltajille kerrotaan uusista oppiaineista ja niiden opiskelusta.

Kuudennen ja seitsemännen luokan nivelvaihe

Kuudennen luokan päätteeksi oppilaalle annetaan todistuksen lisäksi myös muuta palautetta (katso luku 6.4) ja tarkistetaan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve (katso luku 7). Tarvittaessa oppilaalle tehdään uusi erityisen tuen päätös.

Mikäli oppilas siirtyy opiskelemaan toiseen oppilaitokseen (yläkouluun), huomioidaan oppilaan tietojen siirtämiseen liittyvä ohjeistus (katso luku 7). Tietojen siirtämisen apuna voidaan käyttää myös Terveiset yläkouluun- lomaketta (LIITE 2) tai omaa kuntakohtaista lomaketta. Yläkouluun siirryttäessä koulujen rehtorit, erityisopettajat, oppilaanohjaajat sekä luokanopettajat tekevät yhteistyötä eheän koulupolun varmistamiseksi. Kuudennen luokan keväällä yläkoulut järjestävät vanhempainillan huoltajille ja tutustumispäivän oppilaille. Oppilaalle ja huoltajalle kerrotaan uusista oppiaineista ja niiden opiskelusta.

Seitsemännen luokan alkaessa kiinnitetään huomiota ryhmytymiseen. Opettajan, huoltajan ja oppilaan kesken käytävässä oppimiskeskustelussa huomioidaan siirtymävaihe.

Yhdeksännen luokan päättyessä

Yhdeksännen luokan päättyessä nivelvaiheyhteistyö keskittyy jatko-opintojen aloittamiseen.

Huoltajille ja oppilaille annetaan riittävästi tietoa tulevista jatko-opintomahdollisuuksista ja eri opiskelupaikkoihin liittyvistä vaatimuksista. Tiedottamisessa voidaan käyttää apuna liitteenä olevaa lomaketta (LIITE 3). Oppilaanohjauksessa kiinnitetään erityisesti huomiota niiden oppilaiden tukemiseen, jotka ovat vaarassa jäädä ilman jatko-opintopaikkaa. Oppilaan ja huoltajan kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä, mikäli oppilas ei saa jatko-opiskelupaikkaa.

Jatko- opintoihin siirtymisessä oppilaanohjaaja ja toisen asteen opinto-ohjaaja tekevät keskinäistä ja tarvittaessa monialaista yhteistyötä. Toiselle asteella siirryttäessä tiedonsiirrossa huomioidaan tiedonsiirtoon liittyvä ohjeistus (katso luku 7) ja käytetään liitteenä olevaa tiedonsiirtolomaketta (LIITE 4).

Mikäli oppilas ei ole saavuttanut yhdeksännen luokan päättyessä kaikkien oppiaineiden tavoitteita hyväksytysti ja on vaarassa jäädä luokalle, hänelle voidaan tehdä vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen päätös (katso luku 5.4.1) ja välttää luokalle jättäminen.

Yhteistyön käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Arviointia suoritetaan vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä ja työkokouksissa lukuvuoden aikana.

Nivelvaihesuunnitelmat Liperissä

Liperin kunnan nivelvaihesuunnitelma on kuvattu Liperin kunnan oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmassa. Suunnitelmassa kuvataan tarkasti oppilaan siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta ykkösluokalle, 2. luokalta 3. luokalle, alakoulusta yläkouluun sekä yläkoulusta jatko-opintoihin.

Nivelvaihesuunnitelmat ovat kouluittain myös osana lukuvuosisuunnitelmaa. Nivelvaihesuunnitelma tarkennetaan kouluittain vuosikello- ja yhteyshenkilöiden yhteystietolomakkeella.

5.2.4 Muu yhteistyö

Koulut tekevät yhteistyötä mm. kirjaston, seurakunnan, järjestöjen, yritysten, yhteisöjen, kunnan muiden toimielinten kuten varhaiskasvatuksen ja nuorisopalveluiden sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Sen lisäksi poliisi ja pelastuslaitos ovat luontevia yhteistyökumppaneita. Yhteistyön muodot ja vastuhenkilöt kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Joensuun seudun perusopetuksen toimintaa kehittävästä hankkeista syntyneitä uusia toimintamalleja vakiinnutetaan koulujen käytäntöihin. Yhteistyö muiden hankkeisiin osallistuneiden kuntien, koulujen tai muiden perusopetuksessa toimivien kumppaneiden kanssa jatkuu hankkeiden päättymisen jälkeen.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Kasvatuskeskustelut

Oppilaiden ohjaaminen ja ojentaminen sekä kasvatukselliset keskustelut kuuluvat koulun jokapäiväiseen kasvatustyöhön, eivätkä ne aina johda **kasvatuskeskustelumenettelyyn**.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen keino ennen jälki-istunnon antamista puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasialliseen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamisesta on laadittu seudullinen suunnitelma (LIITE 5), jota koulut täydentävät omassa vuosisuunnitelmassaan.

Kasvatuskeskustelun tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ja noudattamaan koulun sääntöjä ja toimintatapoja. Kasvatuskeskustelu käydään esimerkiksi silloin, jos oppilas häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä tai kohtelee muita epäkunnioittavasti. Kasvatuskeskustelu on hengeltään positiivinen ja sen aikana pyritään oppilaan kanssa yhteistyössä korjaamaan ei-toivottua käyttäytymistä ja näin tuetaan oppilaan kasvua.

Kurinpidolliset keinot

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan opetustilasta tai koulun tilaisuudesta. Oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos olemassa on vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Kurinpidollisia keinoja käsitellään tarkemmin liitteessä 5.

Koulu täsmentää omassa vuosisuunnitelmassaan, mitä kouluyhteisö yhdessä kotien kanssa tekee edistääkseen työrauhaa. Tässä luvussa mainitut asiat ovat keskeinen osa yhteisöllistä oppilashuoltoa ja ne voidaan kuvata osana yhteisöllistä oppilashuoltosuunnitelmaa (katso luku 8).

- Miten oppilaiden kuuleminen, osallisuus ja vastuu omasta toiminnasta huomioidaan?
- Järjestyssäännöt ja kurinpidolliset keinot, kuinka toteutetaan ja miten niistä tiedotetaan?
- Miten yhteisöllinen oppilashuolto on järjestetty (luku 8)?
- Miten tukioppilas-, oppilaskunta ja kummioppilastoiminta on järjestetty?
- Mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön järjestäminen, tavoitteet ja järjestämiskäytännöt?

Kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Suunnitelma on Joensuun seudun opetussuunnitelman liitteenä (LIITE 1). Sitä täsmennetään tarpeen mukaan koulukohtaisesti:

- Mitkä ovat lainsäädäntöä ja ko suunnitelmaa täydentävät menettelytavat rike -, vilppi - ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis - ja kirjaamismenettelyt?
- Miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä?
- Miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille (esim. kodit ja muut yhteistyötahot)?

Työrauhan edistäminen Liperissä

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Liperin kunnassa noudatetaan seudullista kurinpitosuunnitelmaa. Jos koulu kokee tarpeelliseksi, se voi tarkentaa tarvittaessa kurinpitoasioita omassa lukuvuosisuunnitelmassaan.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta voidaan käyttää koko koulun, tiettyjen vuosiluokkien (yksittäinen luokka, yhdysluokka, pienluokka, S2- opetus) tai yksittäisten oppilaiden opetuksen järjestämisessä.

Yksittäisen oppilaan näkökulmasta vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava järjestely. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Jokaiselle vuosiluokkiin sitomatonta opetusta saavalle yksittäiselle oppilaalle tulee tehdä oppimissuunnitelma, jossa määritellään opiskeltavat oppimiskokonaisuudet ja niiden arviointi. Mikäli oppilas on erityisen tuen piirissä, edellä mainitut asiat määritellään HOJKSissa. Opintokokonaisuudet määritellään Joensuun seudun opetussuunnitelmassa oppiainekohtaisten tavoitteiden ja sisältöjen mukaan. Oppilas ja huoltaja osallistuvat oppimissuunnitelman laadintaan ja ovat mukana suunnittelemassa opintojen toteuttamista käytännössä.

Jos kokonaisen luokan tai koulun opetus toteutetaan vuosiluokkiin sitomattomasti, tulee opiskeltavat oppimiskokonaisuudet ja niiden arviointi sekä käytännön järjestäminen kuvata vuosisuunnitelmassa. Vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä otetaan huomioon oppimisen arviointia sekä seuraavalle vuosiluokalle siirtymistä koskevat erityismääräykset (luku 6).

Mikäli **opetuksen järjestäjä** tarjoaa mahdollisuuden edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti, kuvataan vuosisuunnitelmassa:

- oppimäärään sisältyvät opintokokonaisuudet, joista opinnot rakentuvat
- tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt näille opintokokonaisuuksille
- oppilaalle pakolliset ja valinnaiset opintokokonaisuudet
- opintojen etenemisen ja opintokokonaisuuksien suorittamisen seurata ja arviointi.

Vuosiluokkiin sitomaton opetus Liperissä

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava joustava järjestely. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, vain tiettyjen vuosiluokkien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana.

Liperissä joustava esi- ja alkuopetus on kokeiluvaiheessa eikä alkuluokkatoiminnasta toistaiseksi tehdä vuosiluokkiin sitomatonta. Kukin oppilas arvioidaan perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti oman luokkatason kriteereitä ja tavoitteita käyttäen.

Erytyisen tuen oppilaat ja muuten tuen tarpeessa olevat:” Opetuksen järjestelyn taustalla voi olla erilaisia syitä kuten yksittäistä oppilasta koskien esimerkiksi opiskelun vaikeutuminen sairauden vuoksi tai oppilas on muuttanut eri paikkakunnalta, ja hänellä on osa vastaanottavan koulun opinnoista suorittamatta. Myös muut erityisen tai tehostetun tuen järjestelyt voivat olla syynä siihen, että koulussa tehdään oppilaalle vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen päätös. Huoltajien kuulemisen jälkeen päätös esitellään koulun pedagogisessa ryhmässä, josta tulee esitys rehtorille päätöksen tekoa varten. Vuosiluokkiin sitomattoman oppilaan tavoitteista tehdään oppimissuunnitelma, jota tarkistetaan mahdollisimman usein. Heti kun tavoitteet on saavutettu, puretaan vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen päätös, ja oppilas siirtyy normaaliin luokka-asteen opetukseen tai muuhun hänelle tarkoituksenmukaiseen opetukseen”.

5.4.2 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetusta järjestetään Joensuun seudulla yleisopetuksen tarkoituksen mukaisten opetusryhmien kokoamiseksi, maahanmuuttajien valmistavan opetuksen luokissa ja pienluokissa. Koulut voivat tehdä omia pedagogisia ratkaisuja, jotta yhdysluokkaopetus ja vuorokurssien toteuttaminen on toimivaa ja käytännön kannalta järkevää. Yhdysluokkaopetuksen vaatimat erityiset opetusjärjestelyt kirjataan vuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän linjauksen mukaisesti.

Vuorokurssiperiaatetta noudattaessa käytäntönä on ollut, että parittomiin päättyvinä vuosina luetaan parittomien (1lk, 3lk, 5lk) kurssien oppimäärä ja parillisiin päättyviin parillisten (2lk, 4lk, 6lk). Seudullisena suosituksena on että koulut siirtyvät samaan järjestelmään, kuitenkin paikalliset erityispiirteet huomioiden. Valtioneuvoston tuntijakoasetuksessa (422/2012) määritellyistä viikkotuntimääristä ei voi poiketa, eikä esim. 3. ja 4.- luokkien viikkotuntimäärää voi tasata.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opetusta, tulee siitä päättää kuntakohtaisesti. Joensuun seudun opetussuunnitelman oppiainekohtaisissa osuuksissa on huomioitu yhdysluokkaopetus ja opetuksen toteuttaminen vuorokurssiperiaatteella.

Ne koulut, joissa opetusta järjestetään yhdysluokissa, tarkentavat omassa vuosisuunnitelmassaan:

- yhdysluokkaopetuksen järjestäminen ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- eri oppiaineiden vuosiviikkotuntien jakaminen vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti tai miten oppimäärä jaetaan opintokokonaisuuksiin, jos käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opetusta.

Yhdysluokkaopetus Liperissä

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä.

Yhdysluokkaopetusta järjestetään Salokylän ja Mattisenlahden kouluilla kaikilla luokka-asteilla. Taajamakouluissa opetusta järjestetään yhdysluokissa tarpeen mukaan, oppilasmäärästä ja oppilaiden tuen tarpeista riippuen. Lisäksi erityisopetuksen pienluokat voivat olla yhdysluokkia.

Kyläkoulujen yhdysluokkaopetus toteutetaan Liperissä vuorokurssittain siten, että parittomina vuosina aloitetaan parittomat kurssit ja parillisina vuosina parilliset.

5.4.3 Etäyhteyksien hyödyntäminen opetuksessa

Joensuun seudun opetussuunnitelma mahdollistaa etäyhteyksien käytön opetuksen järjestämisessä. Esimerkiksi kielten tai katsomusaineiden opetuksessa etäyhteyksien hyödyntäminen voi olla tarkoituksenmukaista. Opetuksen järjestäjä voi määritellä tarkemmin etäyhteyksien käytön periaatteet ja toimintatavat vuosisuunnitelman yhteydessä.

Mikäli koulussa opetusta järjestetään etäyhteyksien avulla, kirjataan vuosisuunnitelmaan:

- asiat, joiden asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään
- etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus Liperissä

Liperin kunnassa voidaan käyttää etäopetusta erikseen päätettäessä esim. oppilaan poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen takia (pitkäaikainen sairaus, yms.). Myös esim. saamen kieltä on mahdollisuus opettaa etäyhteyksillä. Etäopetuksesta tulee aina tehdä talousnäkökulmat huomioonottava erillispäätös.

5.4.4 Joustava perusopetus

Joustavan perusopetuksen (JOPO) tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa, ja siten vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja syrjäytymistä. Perusopetuksen oppimäärän suorittaminen, opiskeluvälineiden kehittäminen ja tuettu siirtyminen toisen asteen opintoihin ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen, esim. kasvatusohjaaja. Opetuksen järjestämisessä korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Koulupulmien taustalla voi olla hankala elämäntilanne, huonoista koulukokemuksista tms. johtuva heikko motivaatio, oppimisvaikeus, tarkkaavaisuuden vaikeus, sosioemotionaalaisia vaikeuksia, runsaita poissaoloja, heikot pohjatiedot tai heikot valmiudet jatko-opintoihin. Joustavan perusopetukseen osallistuvalla oppilaalla tulee kuitenkin olla halua ottaa vastuuta omasta koulunkäynnistään ja kykyä sitoutua yhdessä laadittaviin yksilöllisiin suunnitelmiin. Hänellä pitäisi olla riittävät psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset valmiudet selvitä joustavaan perusopetukseen liittyvistä toiminnallisista tehtävistä sekä itsenäistä työskentelyä vaativista opiskelutehtävistä.

Työpaikkaopiskelussa onnistuminen edellyttää ehdotonta luotettavuutta.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös, joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena. Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä ja se järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä. Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä.

Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin. Työpaikkajaksot ovat osa opetussuunnitelmaan kirjattujen kyseisen vuosiluokan tavoitteisiin pyrkivää toimintaa. Työpaikkajakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan yhdessä oppilaan, jaksosta vastaavan opettajan sekä työpaikkavastuuhenkilön kanssa.

Joustavan perusopetuksen oppilaiden valintaprosessi

1. Koulussa pidetään hyvissä ajoin kevätlukukaudella tiedotustilaisuus 7. -8. luokan oppilaille, jolloin annetaan tiedote oppilaan huoltajalle vietäväksi. Asiasta voidaan tiedottaa myös vanhempainilloissa, koulun tiedotteissa ja vanhempainvarteissa.
2. Opettajat ja oppilashuollonpalveluiden edustajat voivat ehdottaa sopivia ehdokkaita, joille tarjotaan yksilöllisemmin tietoa joustavan perusopetuksen mahdollisuuksista.
3. Oppilas ja hänen huoltajansa tekevät hakemuksen JOPO – oppilaaksi. Hakemukset käsitellään monialaisesti ja valitaan sopivimmat oppilaat haastatteluun.
4. Oppilaat ja heidän huoltajansa haastatellaan. Samalla kerrotaan tarkemmin joustavan perusopetuksen vaatimuksista ja mahdollisuuksista
5. Nimetty ryhmä valitsee haastattelujen ja mahdollisten muiden selvitysten (esim. lausunnot ja/tai pedagoginen arvio) pohjalta joustavasta perusopetuksesta eniten hyötyvät oppilaat. Rehtori tekee valinnasta hallinnollisen päätöksen.

6. Oppilaat aloittavat opiskelunsa joustavassa perusopetuksessa seuraavan syyslukukauden alussa. Koulu voi päättää mahdollisesta koeajasta, jolloin varmistetaan oppilaan jaksaminen sekä sitoutuminen toimintaan.
7. Mikäli oppilas haluaa JOPO – oppilaaksi kesken lukuvuoden, hän tekee hakemuksen monialaiselle ryhmälle ja hänet haastatellaan ennen valintaa.
8. Jos oppilaan ei katsota hyötyvän joustavasta perusopetuksesta, monialainen ryhmä käsittelee asian ja rehtori tekee muutoksesta hallinnollisen päätöksen.

Ne koulut, joissa järjestetään joustavaa perusopetusta, kirjaavat **opetuksen järjestäjän** ohjeistuksen mukaisesti koulukohtaiseen vuosisuunnitelmaan:

- joustavan perusopetuksen järjestäminen ja siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan
- muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuvan opiskelun järjestäminen ja oppilaiden opiskelun ohjaaminen, seurata ja arviointi
- eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako
- työssäoppimisjaksojen työpaikkaohjaajien perehdyttäminen työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

JOPO eli joustava perusopetus Liperin koulussa

JOPO-opetuksen järjestäminen ja keskeiset toimintatavat Liperin koulussa

JOPO (joustava perusopetus) on työelämäpainotteinen ja toiminnallinen tapa suorittaa peruskoulun kahdeksas ja/tai yhdeksäs vuosiluokka. Tavoitteena on tukea nuoria monipuolisesti ja ehkäistä ongelmia puuttamalla niihin jo varhaisessa vaiheessa. Tarkoituksena on kehittää perusopetuksen toimintatapoja ja opetusmenetelmiä niin, että ne vastaavat nykyistä paremmin nuorten yksilöllisiin tarpeisiin. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskeluissa.

Opetus järjestetään noin 10 oppilaan ryhmässä ja koulussa toiminnasta vastaa tiimi, johon opettajan, jopo-ohjaajan ja opinto-ohjaajan lisäksi kuuluu etsivä nuoriso-ohjaaja. Opetus toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. JOPO-toiminnassa käytetään yksilöllisiä opetusjärjestelyjä, toiminnallisia/työpainotteisia opetus- ja työmuotoja sekä tarpeen mukaan erilaisia tuki- ja neuvontapalveluja nuorelle ja hänen perheelleen.

Osa opetuksesta järjestetään koulussa ja osa muissa oppimisympäristöissä (esim. leirikoulut, opintokäynnit) sekä työpaikoilla työpaikkajaksojen aikana.

Työpaikkajaksot ovat kestoltaan 3-5 viikkoa ja lukuvuoden aikana niitä on yhteensä 4. Työpaikkajaksot suunnitellaan vastaamaan opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä antamalla oppilaille oppimistehtäviä jaksojen ajaksi. Työpaikkajaksojen aikana oppilaalla on myös tavallisia koulupäiviä. Oppilasta ohjataan oppimistehtävien ja oman suunnitelman avulla ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. Suoriutuminen ja oppimistehtävät arvioidaan osana oppilaan arviointia.

Työpaikalla ohjauksesta vastaa työpaikan nimeämä henkilö, joka toimii oppilaan opastajana ja tukena. JOPO-ryhmän ohjaajat (opettaja ja jopo-ohjaaja) käyvät oppilaiden työpaikoilla ja seuraavat opiskelun ja työskentelyn sujumista. Työpaikkojen kanssa tehdään työharjoittelusopimukset ja koulun vakuutukset ovat voimassa myös työpaikkaopiskelujaksojen aikana.

JOPO-opiskelu ja opetus Liperin koulussa

Opetuksessa noudatetaan valtakunnallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa sekä Liperin koulun koulukohtaista opetussuunnitelmaa.

Kaikille joustavan perusopetuksen oppilaille tehdään oppimissuunnitelma yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetuksen järjestäminen koulussa ja muissa oppimisympäristöissä, moniammatillinen yhteistyö, tarvittavat tuki- ja neuvontapalvelut sekä toiminnan seuranta. Joustavan perusopetuksen oppilas kuuluu tehostetun tuen piiriin. Mikäli oppilaalle on tehty päätös erityisen tuen antamisesta, hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Luokassa toimii kaksi aikuista, joten oppilaat saavat runsaasti myös henkilökohtaista ohjausta sitä tarvitessaan.

Yksilöllisin järjestelyin huolehditaan riittävästä oppilaanohjauksesta, erityisesti ammatinvalinnanohjauksesta, jolla pyritään varmistamaan toisen asteen jatko-opiskelupaikan saaminen. Työpaikkajaksojen aikana on mahdollisuus kiinnittää huomiota uravalinnan kysymyksiin.

Työpaikkaopiskelun ja omassa ryhmässä tapahtuvan opiskelun lisäksi nuori opiskelee osan aineista integroituna yleisopetuksen ryhmiin.

Opetuksessa ja opiskelussa käytetään monipuolisia ja vaihtelevia työtapoja, luokkaopetusta, itsenäistä työskentelyä, projekteja, työpaikkaopiskelua, opintokäyntejä, leirikoulutyypistä opiskelua jne. Tavoitteena on etsiä menetelmiä, jotka saavat oppilaan kiinnostuksen opiskeluun ja koulunkäyntiin heräämään. Opetuksessa huomioidaan lisäksi hyvän kielen ja käytöksen omaksumista, toisen huomioonottamista sekä sopeutumista ryhmätoimintoihin.

Työpaikkaopiskelujaksot, leirikoulut ja opintokäynnit kirjataan vuosittain tehtävään JOPO-luokan omaan vuosisuunnitelmaan.

Keskeiset tavoitteet Liperin koulussa

Nuoren kasvua ja kehitystä tuetaan kokonaisvaltaisesti. Keskeistä on tukea sellaisten taitojen, tietojen ja valmiuksien karttumista, joiden avulla nuoren halu ottaa vastuu omasta elämästä vahvistuu. Näin nuori voi saada oman elämänsä hallintaan välineitä, joiden avulla hän onnistuu jatko-opinnoissaan ja löytää oman polkunsu yhteiskuntaan.

JOPO-opiskelun tavoitteita voidaan tiivistää seuraavasti:

1. Oppilaan kannalta tavoitteena on:

- tukea peruskoulun loppuun saattamista ja helpottaa jatko-opiskelupaikan saamista
- perehdyttää työelämään
- kehittää elämäntaitoja

2. Opettajan työn kannalta tavoitteena on:

- edistää opettajan valmiuksia varhaiseen puuttumiseen ja tukeen tähtäävien työmuotojen hallinnassa ja kehittämisessä.
- saada kokemuksia uusista toiminnallisista menetelmistä

3. Koulun kannalta tavoitteena on:

- kehittää ja ottaa käyttöön yksilöllisiä opiskelumuotoja
- edistää koulun ja työelämän yhteistyötä
- koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen tehokkaampi hyödyntäminen

4. Kunnan tavoitteena on:

- edistää eri hallinnonalojen yhteistyötä oppilaiden kokonaistilanteen hallinnassa
- edistää toiminnan taloudellisuutta ehkäisemällä nuorten syrjäytymistä.

Arviointi, seuranta ja ohjaus koulussa ja koulun ulkopuolella Liperin koulussa

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut henkilökohtaiselle kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Päätösarvioinnissa taas määritellään, miten oppilas on perusopetuksen päättyessä saavuttanut eri oppiaineissa asetetut oppimäärien tavoitteet.

Arviointi on jatkuvaa ja jatkuva näyttö on keskeinen arvioinnin peruste: nuorta ohjataan säännöllisyyteen ja vastuullisuuteen toimissaan. Työpaikkajaksojen onnistumista arvioivat oppilas, työpaikan vastuhenkilö ja opettaja yhdessä suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas saa työtodistuksen arviointeineen. Lukuvuoden aikana oppilas ja opettaja arvioivat yhdessä säännöllisesti opintojen etenemistä. Tärkeänä tavoitteena on nuoren kehittyminen oman toimintansa arvioijana. Itsearviointin kautta oppilas oppii arvioimaan omaa työskentelyään, oppimistaan sekä kehittymään suhteessa aikaisempiin saavutuksiinsa.

Todistukset ovat samat kuin perusopetuksessa muutenkin, mutta päätötodistukseen voidaan laittaa liitteeksi esim. työtodistukset ja oppilaan muut erityiset suoritukset.

Yhteistyö eri toimijoiden välillä: järjestäminen, vastuut ja työnjako Liperin koulussa

Joustavan perusopetuksen toiminta on opetusministeriön rahoittamaa ja sen toiminta-ajatuksen perustana on monipuolinen kumppanuuksien verkosto. Toimiva yhteistyö vanhempien ja työpaikkojen kanssa on välttämätöntä. Koulussa yhteistyötä tehdään niin yleisopetuksen kuin erityisopetuksen työntekijöiden sekä oppilashuoltohenkilöstön kesken. Opetuksesta huolehtii tiimi, jossa on erityisluokanopettaja ja jopo-ohjaaja.

Ohjauksesta toisen asteen opintoihin vastaa opinto-ohjaaja yhteistyössä opettajan ja etsivä nuoriso-ohjaajan kanssa. Lisäksi jopo-toimijoiden ja toisen asteen yhteyshenkilöiden kanssa tehdään yhteistyötä, joka koskee sijoittumis seurantaa sekä tiedonsiirtoa.

Oppilasvalintamenettelyn perusteet, hakuprosessi ja valinta käytännössä Liperin koulussa

Joustavan perusopetuksen ryhmään haetaan kirjallisesti. Hakemusten perusteella valitaan oppilaat, jotka kutsutaan huoltajineen monialaisen ryhmän haastatteluun. Hakemusten ja haastattelujen perusteella tehdään oppilasvalinnat. Oppilasvalinnasta päättää rehtori ja valinnasta tehdään hallintopäätös.

Oppilasvalinnassa korostetaan oppilaan omaa motivaatiota opiskella joustavan perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti sekä kykyä toimia itsenäisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, kuten työssäoppimispaikoilla. Nuoren oma halu sitoutua toisenlaiseen opiskelumuotoon ja muutokseen on välttämätöntä. Olennaista on löytää valinnassa ne nuoret, joille tästä opiskelumuodosta voi perustellusti katsoa olevan hyötyä heidän tulevaisuutensa kannalta. Välttämätöntä on myös vanhempien myönteinen asennoituminen ryhmän opiskeluun.

JOPO-luokalle haku tapahtuu maaliskuun huhtikuun aikana. Ensin tiedotetaan infotilaisuuksissa 7. ja 8. luokkalaisia sekä lähetetään tiedotteet koteihin. Huhti-toukokuussa pidetään haastattelut ja tehdään oppilasvalinnat, joista tiedotetaan koteihin kirjallisesti.

Oppilasvalinnassa käytetään kokonaisvaltaista harkintaa ja pyritään löytämään juuri ne oppilaat, joille ko. ryhmästä olisi selkeästi hyötyä. Oppilaita valitessa heihin sovelletaan yhdenvertaisia valintaperusteita. Valintaperusteita ovat mm.

- oppilaalla on vaara jäädä ilman perusopetuksen päättötodistusta tai oppilaan koulunkäynti on epäsäännöllistä eikä suju perinteisellä tavalla
- oppilas hyötyy toiminnallisista ja työpainotteisista työtavoista
- oppilas pystyy jossain määrin itsenäiseen työskentelyyn
- oppilas on riittävän motivoitunut ja sitoutunut aloittamaan opiskelunsa ko. ryhmässä
- oppilaan perhe on sitoutunut asiaan

Jos joustavan perusopetuksen toiminta päättyy oppilaan kohdalla ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään siitä kirjallinen hallintopäätös.

5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan sairastuessa tai vaikeassa elämäntilanteessa oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki vaativat erityisjärjestelyjä. Perusopetusta voidaan järjestää mm. sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalaopetus

Joensuun keskussairaalassa sijaitsevassa sairaalaopetusyksikössä tarjotaan sairaalaopetusta Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän (1.1.2017 alkaen Siun Sote) sairaalassa tutkimuksissa ja sairaalahoidossa oleville esi- ja peruskoululaisille. Sairaalaopetuksen järjestäjä on Joensuun kaupungin Nepenmäen koulu.

Esi- ja perusopetusikäinen oppilas on oikeutettu sairaalaopetuspaikkaan, kun hänet on otettu potilaaksi osastolle erikoissairaanhoidon piiriin (osastopaikka). Myös erikoissairaanhoidon avohoidossa olevalla oppilaalla on mahdollisuus hakeutua sairaalaopetukseen.

Sairaalaopetuksen aikana oppilas säilyy oman lähikoulunsa oppilaina ja noudattaa siten sen opetussuunnitelmaa tai soveltuvasti Joensuun seudun opetussuunnitelmaa ja Nepenmäen koulun vuosisuunnitelmaa. Opetuksessa edetään lapsen voinnin mukaisesti.

Oppilaan opiskelusta sairaalakoulussa ja sairaalakoulun toimintatavoista kerrotaan tarkemmin sairaalaopetuksen opetussuunnitelmassa, joka on liitteenä (LIITE 6).

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Kasvatuksellinen, moniammatillinen yhteistyö ja yhteistyö koulua ympäröivien toimijoiden kanssa tukee koulu yhteisön hyvinvointia ja luo turvallisen toimintaympäristön. Koulun kerhot, koulukirjastotoiminta, oppilaskuntatoiminta, kouluterveydenhuolto, kouluruokailu, koulumatkat ja –kuljetukset, retket, juhlat ja tapahtumat tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehitymiselle

ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat osallisuutta, kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä sekä mahdollistavat oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan koulupäivän. Oppilaat otetaan mukaan suunnittelemaan koulun toimintaa mahdollisimman monipuolisesti.



Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminnan tavoitteena on lasten ja nuorten harrastuneisuuden lisääminen sekä mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon tunteita. Perusajatuksena on lapsilähtöinen ja nuorta arvostava toiminta. Koulukerhotoiminta mahdollistaa tasapuoliset harrastus- ja kerhomahdollisuudet myös taajaman ulkopuolella toimivien koulujen lapsille ja nuorille. Toiminta on oppilaille maksutonta. Yhteistyö kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen, järjestöjen, yhteisöjen ja muiden koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa tarjoaa mahdollisuuden monipuolisen kerhotarjonnan järjestämiseen. Koulukerhotoiminnan tavoitteena on:

- tukea kodin ja koulun kasvatustyötä
- lisätä lasten ja nuorten osallistumisen mahdollisuuksia
- tarjota mahdollisuus sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- tarjota mahdollisuus onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- kehittää luovaa toimintaa ja ajattelutaitoja
- kannustaa lapsia ja nuoria oman kulttuurin tuottamiseen
- lisätä oppilastuntemusta
- tukea harrastuneisuutta
- edistää myönteisiä harrastuksia

Oppilaille tarjotaan mahdollisuus kerhotoiminnan suunnitteluun, toiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Koulut tarkentavat omassa kerhosuunnitelmassaan mitä kerhoja tarjotaan, millaisia

oppimisympäristöjä ja työtapoja käytetään, mikä on kerhon kesto ja ajankohdat, milloin kerhoa pidetään ja kuka on kerhon vastuhenkilö.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvastuu on opetuksen järjestäjällä. Toiminnan piiriin kuuluvat 1-2. -luokkien oppilaat sekä 3-9.-luokkien oppilaat joilla on erityisen tuen päätös. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa. Se on valvottua ja ohjattua vapaa-ajan toimintaa, joka edistää oppilaiden keskinäisiä suhteita, kouluhyvinvointia ja -viihtyvyyttä. Toiminnan tavoitteena on kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen, joka edellyttää keskinäiseen luottamukseen perustavaa yhteistyötä.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kouluilla ja se on osa koulu yhteisöä. Siksi on tärkeää, että yhteistyö ja tiedonsiirto koulun kanssa toimii. Lasten kuuleminen ja osallistuminen toiminnan suunnitteluun on olennainen osa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistä.

Opetuksen järjestäjä laatii aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelman. Aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädäntö velvoittaa kuntaa arvioimaan antamaansa tai hankkimaansa toimintaa yhteistyössä kotien ja palveluntuottajien kanssa

Koululaisten iltapäivätoiminta Liperin kunnassa

Liperin kunnan iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma on laadittu tukemaan kunnan perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttamista. Ryhmien vastuhenkilöt käyttävät toimintasuunnitelmaa työvälineenään työskentelyn suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Huoltajat saavat toimintasuunnitelmasta tietoa perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan yleisistä linjauksista.

Lakisääteisen toiminnan kehittäminen vaatii vuosittain tarkistuksia toiminnan sisällöllisten, määrällisten ja laadullisten tekijöiden osalta. Toiminnan riittävyden ja jatkuvan kehittämisen varmistamiseksi sekä arvioinnista saatujen tulosten hyödyntämiseksi toimintasuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Mahdolliset muutokset ja lisäykset viedään sivistyslautakunnan hyväksyttäväksi.

Toimintasuunnitelma laitetaan kunnan ja koulujen verkkosivuille sekä jaetaan toimintaan osallistuvien lasten koteihin.

Koululaisten iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma hyväksytään vuosittain lautakunnassa.

IP-toimintaa Liperissä koordinoi rehtori Riitta Hyttinen.

Koulun kirjastotoiminta

Koulu tekee aktiivisesti yhteistyötä paikallisen kirjaston kanssa. Kirjastot voivat olla apuna monialaisten oppimiskokonaisuuksien ja laaja-alaisen osaamisen opettamisen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Koululla voi olla lisäksi omaa koulukirjastotoimintaa, jonka toiminta suunnitellaan yhdessä koulu yhteisön kanssa. Koulukirjasto vaatii tilan, joka on joustavasti koko koulu yhteisön käytettävissä. Maakuntakirjaston henkilökunta opastaa tarvittaessa aineiston järjestämisessä ja luokittelussa.

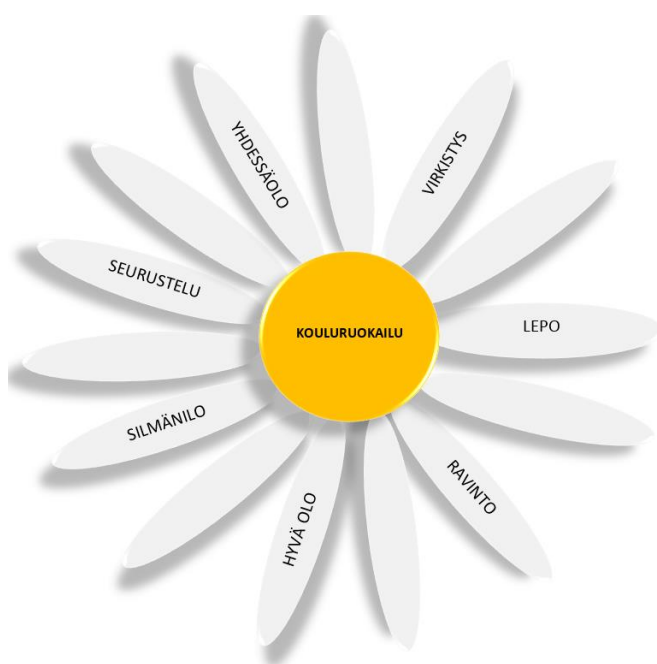
Koulu päättää koulukirjaston käyttämisen periaatteista. Kirjastotoiminta voi tarjota oppilaille osallistumisen mahdollisuuksia aineiston käyttämisen, luokittelamisen ja tallentamisen tehtävissä.

Kouluruokailu

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Ruokailutauko mahdollistaa oppilaille ja koulun henkilöstölle mahdollisuuden virkistystetkeen ja se rytmittää luontevasti koulupäivän työtä, kun se suunnitellaan ja ajoitetaan oppilaslähtöisesti. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Opettajat ja muut koulun aikuiset huolehtivat yhdessä ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta.

Kouluruokailun ja koulupäivän aikana mahdollisesti tarjottavien välipalojen järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Kouluruokailu edistää ja opettaa suomalaista ja kansainvälistä ruokakulttuuria sekä on luonteva arjen tapakasvattaja. Ruokailu ohjaa osaltaan kestäviin elämäntapoihin, terveellisiin elämäntapoihin sekä hyviin käytös- ja pöytätapoihin. Oppilaille ja huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua kouluruokailun suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, paikalliset erityispiirteet huomioiden. Koulukohtainen kouluruokailun järjestäminen kuvataan vuosisuunnitelmassa.

KOULURUOKAILUN TAVOITTEET



Koulun yhteiset tapahtumat, opintokäynnit, leirikoulut ja päivänavaukset

Koulupäivän rakenne ja tauot opetuksessa luovat pohjan hyvälle koulupäivälle. Taukojen aikana oppilaiden liikuntaan ja muuhun toimintaan luodaan mahdollisuuksia esimerkiksi virikkeellisillä pihoidella ja tiloilla sekä liikuntavälineiden välituntilainamoilla.

Yhdessä suunnitellut yhteiset tapahtumat, opintokäynnit, leirikoulut, päivänavaukset ja muu toiminta, sekä näiden toteutumiselle asetetut yhteiset tavoitteet, vaikuttavat tapahtumien onnistumiseen ja koulun positiivisen toimintakulttuurin kehittymiseen.

Koulun yhteiset tapahtumat, opintokäynnit, leirikoulut ja päivänavaukset kuvataan tarkemmin koulujen vuosisuunnitelmissa.

Nuorisotyö koulussa

Nuorisotyö tukee osaltaan opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita. Nuorisotyö koulujen kanssa voi toteutua siten, että nuorisotyöllä on tilat koulussa, nuorisotyötä tehdään koululla säännöllisesti tai koululla on yhteisiä säännöllisiä toimintoja nuorisotiloilla. Toiminta koskee pääasiassa luokkien 7-9 oppilaita.

NUORISOTYÖ KOULUSSA



Yhteistöllisyyden ja turvallisen koulupäivän takaaminen Liperin kunnassa

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Työskentelyn lähtökohtana Liperin kunnassa ovat lapsen ja nuoren tarpeet ja vahvuudet. Lapsella, nuorella ja hänen perheellään tulee olla mahdollisuus osallistua tuen suunnitteluun ja arviointiin.

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tehtävänä on seurata, arvioida ja kehittää kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia, esim. kouluterveyskyselyt, ProKoulu, KiVa-koulu, laajennetun terveystarkastuksen koonnit, luokkatason työskentely, yhteisöllisten toimintatapojen kehittäminen, oppilaiden osallisuuden edistäminen, verkostoyhteistyö, yhteistyö kotien kanssa, oppilashuollon koulukohtaisen suunnitelman tekeminen ja arviointi.

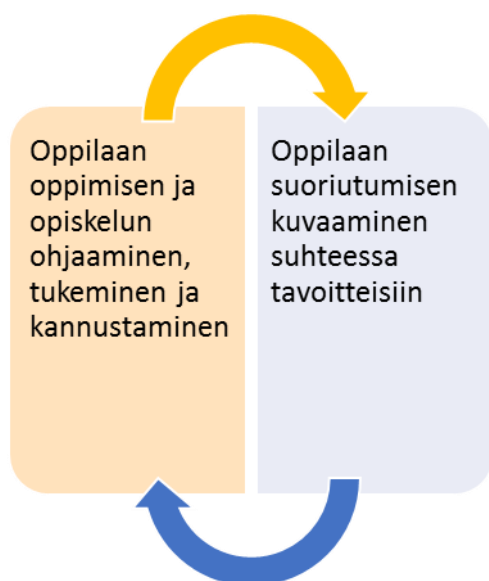
6 Oppimisen arviointi Joensuun seudulla

6.1 Joensuun seudun arviointikulttuuri

Koulu vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälaisen käsityksen oppilaat muodostavat itsestään oppijana ja ihmisenä. Erityisen suuri merkitys on **opettajien antamalla palautteella**. Monipuolinen arviointi ja siihen perustuvan ohjaavan palautteen antaminen ovat opettajien keskeisiä pedagogisia keinoja oppilaiden kehityksen ja oppimisen tukemiseen.

Arviointi toteutetaan Joensuun seudulla yhtenäisin periaattein, joka edistää oppilaiden tasa-arvoisen arvioinnin toteutumista. Arvioinnin tulee olla kannustavaa, ohjaavaa, eteenpäin suuntaavaa ja realistista. Arvioinnissa painotetaan oppilaiden vahvuuksien tukemista ja positiivista palautteen antamista. Kehittämistä vaativat osa-alueet otetaan esille oppilasta arvostavalla tavalla.

ARVIOINNIN KAKSI TEHTÄVÄÄ



6.2 Arvioinnin periaatteet

Perusopetuksessa oppimisen arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana sekä päättöarviointiin. Sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa noudatetaan opetussuunnitelman perusteiden yleisiä periaatteita.

6.2.1 Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

Arviointi perustuu aina opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja seudullisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu oppilaan **oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen**. Oppimisen arvioinnissa huomioidaan osaamisen tason lisäksi opinnoissa edistyminen. Luotettava arviointi edellyttää kaikkien osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden ja huoltajien tiedossa.

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota oppilaiden onnistumisiin ja oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä. Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja antaa suullisia näyttöjä.

Oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien apuvälineiden saatavuudesta sekä tarvittavista avustajapalveluista huolehditaan. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen suomen kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

6.2.2 Arvioinnin periaatteet

Arvioinnin periaate	Konkreettiset toimet:
Oppimisen edistäminen ja eteenpäin	<ul style="list-style-type: none">• Oppimisen tavoitteiden avaaminen: oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan

suuntaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä, sekä oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan • Jatkuva arviointi ja palautteen antaminen • Kannustus ja tuki opettajalta ja ryhmältä
Jatkuvuus	<ul style="list-style-type: none"> • Koko oppimisprosessin huomioiminen • Säännöllinen ja jatkuva arviointi
Realistisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvataan oppilaan todellisen osaamisen tasoa • Kriteereihin perustuva arviointi • Kehittämistä vaativat asiat otetaan esille oppilasta arvostavalla tavalla
Monipuolisuus	<p>Arvioinnin perustana käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itse- ja vertaisarviointi • Havainnointi • Yhteisarviointi • Suullinen arviointi • Sanallinen arviointi • Dokumentointi • Oppimiskeskustelu • Draama • Portfolio • Tuntityöskentely • Toiminta sähköisessä oppimisympäristössä • Kokeet ja testit
Osallistavuus/vuorovaikutteisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas asettaa opettajan ohjauksessa tavoitteet omalle oppimiselle, työskentelylle ja käyttäytymiselle • Oppilas arvioi tavoitteiden saavuttamista • Itse- ja vertaisarviointi • Ohjataan oppilasta oman työskentelyn ja lopputuloksen arviointiin oman ikätason mukaisesti
Kannustavuus/positiivisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas saa kohdennettua ja säännöllistä positiivista palautetta • Palautetta opettajalta ja muilta oppilailta
Yksilöllisyys	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas saa kohdennettua palautetta
Eettisyys	<p>Arvioinnin tulee olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Validia ja reliaabelia • Oikeudenmukaista (ketään ei suosita toisen kustannuksella) • Vertailtavaa • Yhdenvertaista

	<ul style="list-style-type: none"> • Läpinäkyvää • Luotettavaa • Monenlaiseen näyttöön perustuvaa • Monipuolista • Vuorovaikutteista
Oikeudenmukaisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaita ei vertailla keskenään, vaan arviointi perustuu tavoitteisiin ja oppilaan omaan suoritukseen • Arviointi on tasapuolista • Arviointiperusteet tehdään näkyviksi
Huoltajien osallistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Riittävästi palautetta oppilaan oppimisen edistymisestä, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä • Arvioinnin periaatteiden näkyväksi tekeminen • Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua arviointikäytänteiden suunnitteluun • Tarjotaan mahdollisuus antaa palautetta arvioinnin toteutumisesta

6.2.3 Oppilaan itsearviointi ja vertaisarviointi

Arvioinnin ja siitä annettavan palautteen tulee antaa oppilaalle realistinen käsitys omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista. Oppilas oppii asettamaan tulevia oppimistavoitteita arvioinnista saadun palautteen perusteella. **Itse- ja vertaisarvioinnin avulla** hän havainnoi edistymistään ja ymmärtää, miten itse voi vaikuttaa oppimiseensa ja koulutyössä onnistumiseen. Itse- ja vertaisarviointi antavat oppilaalle valmiuksia työelämässä tarvittavien omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamiseen.

Itsearviointi

Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa oppilaan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Itsearvioinnissa oppilas tarkkailee omia tunteitaan, ajatuksiaan, toimintatapojaan ja oppimistaan ja arvioi niiden perusteella omaa toimintaansa. Oppilaan metakognitiiviset taidot kehittyvät eli hän oppii asettamaan oppimiselle mielekkäitä tavoitteita, säätelämään oppimisen edistymistä ja arvioimaan saavuttamia tuloksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppimisen arvioinnin tulee kohdistua ensisijaisesti toimintaan, ei henkilöön, ja sen tulee vahvistaa koulunkäyntimotivaatiota ja oppimisen edistymistä.

Oppilaat tarvitsevat aikaa, kokemuksia ja opettajan ohjausta oman toimintansa arvioimiseksi ja itsearviointitaitojen kehittämiseksi kaikissa oppiaineissa ja laaja-alaisen osaamisen taidoissa. Oppilaan itsearviointitaidot kehittyvät ohjauksessa ja tulevat realistisemmiksi iän myötä.

Usein käytettyjä itsearvioinnin muotoja ovat kirjalliset itsearviointit (myös sähköisessä ympäristössä), portfolioit ja arviointiin liittyvät keskustelut. Itsearviointi lisää myös opettajan oppilastuntemusta ja sen avulla voidaan tehdä näkyväksi oppilaan oppimista.

Kirjalliset itsearviointit voivat olla kouluissa toteutettavien oppimiskeskustelujen pohjana, niiden avulla voidaan asettaa oppimiselle tavoitteita ja verrata oppilaan saavuttamia tuloksia oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Vertaisarviointi

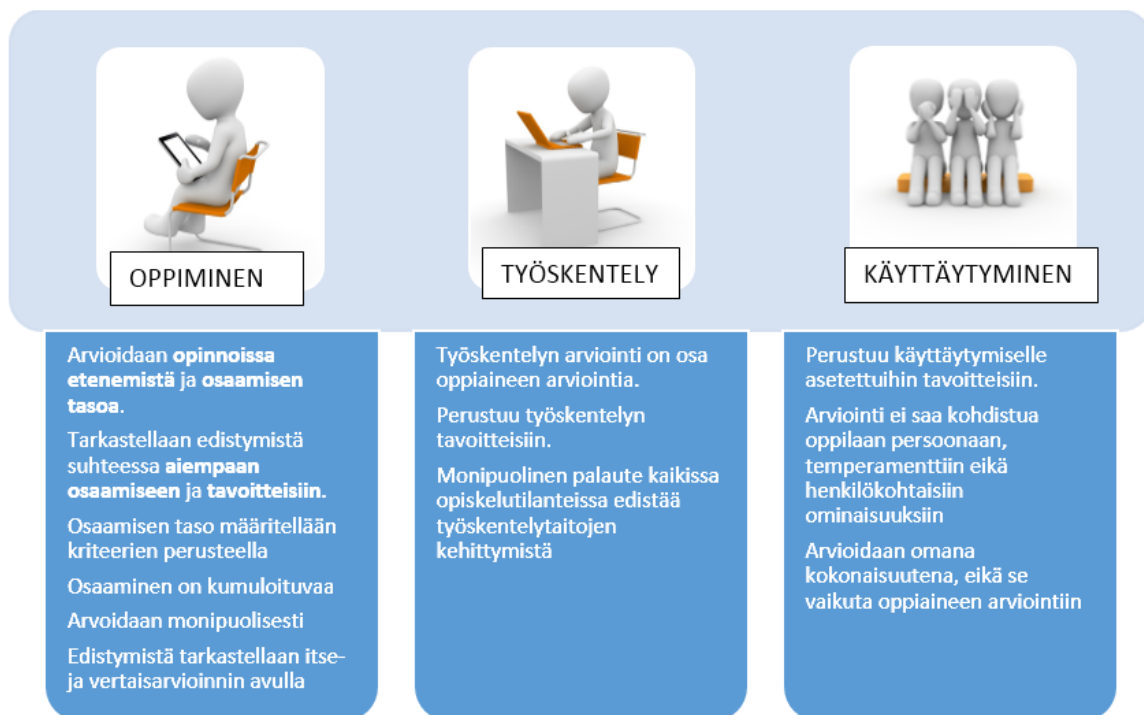
Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista.

Työtä aloittaessa sovitaan oppilaiden kanssa keskustellen yhteiset tavoitteet ja tavoitteissa onnistumisen kriteerit. Oppilaita ohjataan sekä itsenäisesti että ryhmänä tarkastelemaan omaa edistymistään ja työnsä tuloksia suhteessa tavoitteisiin. Opettajien on tärkeää kehittää oppilaiden keskinäistä keskustelua arvioinnista osana ryhmän työskentelyä. Oppilailla tulee olla mahdollisuus pohtia palautteen antamisen ja saamisen merkitystä ja siihen liittyviä pelisääntöjä yhdessä opettajan kanssa. Näin oppilailla on mahdollisuus oppia antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta.

Vertaisarviointia voidaan toteuttaa myös ryhmänä. Ryhmäarvioinnissa annetaan ja saadaan palautetta ryhmän työskentelystä siitä, miten ryhmä työskenteli ja miten työskentelyä voisi parantaa seuraavalla kerralla, saavutettiin tavoitteet ja miten ryhmä onnistui työskentelyssään. Ryhmän jäsenet arvioivat lisäksi omia ryhmätyöskentelytaitoja, mitä ryhmätyön aikana opittiin, mitä seuraavalla kerralla tehtäisiin toisin ja miten tavoitteet saavutettiin.

6.3 Arvioinnin kohteet

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia. Oppimista ja työskentelyä arvioidaan osana oppiaineiden arviointia.



6.3.2 Käyttäytymisen arviointi

Koulun arvot, kasvatustavoitteet, toimintakulttuuri ja järjestyssäännöt luovat pohjan käyttäytymisen arvioinnille.

Käyttäytymisen arviointi perustuu Joensuun seudun opetussuunnitelmassa kuvattuihin ja koulukohtaisesti täydennettyihin käyttäytymisen tavoitteisiin, joihin koko kouluyhteisö sitoutuu. Jokaisessa koulussa määritellään hyvä käyttäytyminen, ja kuinka opetussuunnitelman tavoitteet konkretisoidaan. Oppilaat osallistuvat koulukohtaisten käyttäytymisen tavoitteiden laadintaan.

Myöskään käyttäytymisen arviointi ei saa perustua persoonaan, temperamenttiin tai oppilaan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytyminen arvioidaan omana kokonaisuutenaan ja arvioinnissa noudatetaan samaa muotoa kuin oppiaineissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä sanallisesti arvioitaviin todistuksiin eikä 9. vuosiluokalla väli- ja päättötodistuksiin. Näihin todistuksiin voi kuulua liitteenä arvio oppilaan käyttäytymisestä.

Tavoite	1 - 2 lk.	3 - 6 lk.	7 - 9 lk.
Oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön.	Oppilas osaa toimia erilaisissa ryhmissä. Oppilas arvostaa sekä omaa että toisten	Oppilas osaa toimia erilaisissa ryhmissä ja edistää yhteistä työskentelyä.	Oppilas osaa toimia erilaisissa ryhmissä ja edistää yhteistä työskentelyä. Oppilas edistää työrauhaa ja luo

	<p>tekemää työtä.</p> <p>Oppilas osaa huolehtia omasta oppimisympäristöstään ja -välineistään.</p>	<p>Oppilas arvostaa sekä omaa että toisten tekemää työtä ja osallistuu luokan ja koulun yhteisiin projekteihin, juhliin ym. omalla työpanoksellaan.</p> <p>Oppilas kantaa yhteistä vastuuta oman luokan ja koulun oppimisympäristöstä ja -välineistä ja ymmärtää vastuunsa oman koulunsa ja lähiympäristönsä siisteydestä.</p>	<p>käytöksellään ympärilleen myönteistä ilmapiiriä.</p> <p>Oppilas arvostaa sekä omaa että toisten työtä ja osallistuu luokan ja koulun yhteisiin projekteihin, juhliin ym. omalla työpanoksellaan.</p> <p>Oppilas kantaa yhteistä vastuuta oman luokan ja koulun oppimisympäristöstä ja -välineistä ja ymmärtää vastuunsa oman koulunsa ja lähiympäristönsä siisteydestä.</p>
<p>Oppilas hallitsee eri vuorovaikutustilanteissa asiallisen, tilannetietoisien käyttäytymisen ja noudattaa hyviä tapoja.</p>	<p>Oppilas puhuu kohteliaasti. Oppilas käyttäytyy ystävällisesti ja auttavaisesti.</p>	<p>Oppilas puhuu kohteliaasti. Oppilas käyttäytyy ystävällisesti ja auttavaisesti.</p>	<p>Oppilaan kielenkäyttö on esimerkillistä. Oppilas käyttäytyy ystävällisesti ja auttavaisesti.</p>
<p>Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä.</p>	<p>Oppilas noudattaa koulun toimintatapoja ja sääntöjä.</p>	<p>Oppilas noudattaa koulun toimintatapoja ja sääntöjä.</p>	<p>Oppilas osoittaa käyttäytymisellään sisäistäneensä koulun toimintatavat ja järjestyssäännöt.</p>

Käyttäytymisestä annettavan arvosanan keskeiset kriteerit, joita koulut muokkaavat käyttöönsä yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa oman arvoperustan, käyttäytymiselle asetettujen tavoitteiden, toimintakulttuurin ja järjestyssääntöjen perusteella.

Arvosana	Kriteerit
10	<ul style="list-style-type: none"> Oppilas osaa työskennellä erilaisissa ryhmissä ja edistää omalla työpanoksellaan yhteistä työskentelyä.

erinomainen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas käyttäytyy esimerkillisen ystävällisesti ja auttavaisesti ja luo käytöksellään ympärilleen myönteistä ilmapiiriä. • Oppilas arvostaa omaa ja toisten työtä. • Oppilas huolehtii luokan ja koulun oppimisympäristöstä ja välineistä sekä kantaa vastuunsa koulun ja lähiympäristön siisteydestä. • Oppilas noudattaa esimerkillisesti ja luontevasti hyviä käytöstapoja. • Oppilaan kielenkäyttö on esimerkillistä ja tilannetietoista. • Oppilas osallistuu aktiivisesti <i>ja oma-aloitteisesti</i> yhteiseen toimintaan. • Oppilas noudattaa koulun toimintatapoja ja sääntöjä.
9 kiitettävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa työskennellä erilaisissa ryhmissä. • Oppilas käyttäytyy ystävällisesti ja auttavaisesti. • Oppilas arvostaa omaa ja toisten työtä. • Oppilas huolehtii luokan ja koulun oppimisympäristöstä ja välineistä sekä kantaa vastuunsa koulun ja lähiympäristön siisteydestä. • Oppilas noudattaa hyviä käytöstapoja. • Oppilaan kielenkäyttö on tilannetietoista. • Oppilas osallistuu yhteiseen toimintaan. • Oppilas noudattaa koulun toimintatapoja ja sääntöjä.
8 hyvä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa yleensä työskennellä erilaisissa ryhmissä. • Oppilas käyttäytyy ystävällisesti. • Oppilas arvostaa omaa ja toisten työtä. • Oppilas huolehtii luokan ja koulun oppimisympäristöstä ja välineistä. • Oppilas noudattaa yleensä hyviä käytöstapoja. • Oppilaan kielenkäyttö on yleensä tilannetietoista. • Oppilas noudattaa koulun toimintatapoja ja sääntöjä. • Oppilaan käyttäytymistä on voitu ohjata kasvatustieteen tai kurinpitörangaistuksen avulla, ja hän on korjannut käyttäytymistään.
7 tyydyttävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on joskus vaikeuksia ottaa toiset huomioon. • Oppilas osoittaa välinpitämättömyyttä ympäristöä kohtaan. • Oppilaan kielenkäyttö on usein sopimatonta. • Oppilaan käyttäytymistä on ohjattu kasvatustieteen avulla ja/tai hän on saanut kurinpitörangaistuksen.
6 kohtalainen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on vaikeuksia ottaa toiset huomioon. • Oppilas osoittaa välinpitämättömyyttä ympäristöä kohtaan. • Oppilaan kielenkäyttö on sopimatonta. • Oppilaan käyttäytymistä on ohjattu kasvatustieteen avulla ja/tai hän on saanut kurinpitörangaistuksia.
5 välttävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ei ota toisia huomioon. • Oppilaan käyttäytyminen on välinpitämätöntä. • Oppilaan kielenkäyttö on sopimatonta. • Oppilas on saanut lukuisia kurinpitörangaistuksia.
4 hylätty	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ei kykene toimimaan koulu yhteisössä.

6.4 Opintojen aikainen arviointi

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Opintojen aikainen arviointi painottuu oppimisen ohjaamiseen palautteen avulla. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista keskusteluin, arviointitiedottein ja todistuksin. Oppilaalle ja huoltajalle tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävän usein.

6.4.1 Arviointi lukuvuoden aikana

Suurin osa opintojen aikaisesta arvioinnista toteutetaan osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä. Se edellyttää opettajilta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Oppimista edistävä palaute on laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Se huomioi oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Oppilaita ohjataan tiedostamaan edistymisensä ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Palaute auttaa oppilaita vähitellen ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään onnistumista parantavia oppimisstrategioita.

Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään:



Mitä heidän on tarkoitus oppia?



Mitä he ovat jo oppineet?



Miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoritustaan?

ARVIOINTIKÄYTÄNTEET 1 – 9 LUOKILLA

1 lk.	S	Oppimiskeskustelu, painopisteenä oppimisen tavoitteiden asettaminen ja koulun aloittaminen, tutuksi tuleminen
	K	Lukuvuositodistus: sanallinen
2 lk.	S	Oppimiskeskustelu: <i>oman vastuun kehittyminen, oppimisen edistyminen, kielelliset taidot ja työskentelytaidot, taito huolehtia omista ja yhteisistä tehtävistä</i>
	K	Lukuvuositodistus: sanallinen Lukuvuoden päätteeksi annetaan todistuksen lisäksi koulun arviointisuunnitelman mukaista muuta arviointipalautetta.
3 lk.	S	Oppimiskeskustelu: oppimisen edistyminen, koulun omat teemat
	K	Lukuvuositodistus: sanallinen
4 lk.	S	Oppimiskeskustelu: oppimisen edistyminen, arvioinnin periaatteet
	K	Lukuvuositodistus: numerot, edistymistä kuvaillaan sanallisesti oppimisprosessin aikana ja sen päätteeksi esim. oppilaan kanssa keskustellen ja erilaisia arviointitiedotteita käyttämällä Muutetaan muotoon: Lukuvuositodistus: sanallinen
5 lk.	S	Oppimiskeskustelu
	K	Lukuvuositodistus: numerot , edistymistä kuvaillaan sanallisesti oppimisprosessin aikana ja sen päätteeksi esim. oppilaan kanssa keskustellen ja erilaisia arviointitiedotteita käyttämällä
6 lk.	S	Oppimiskeskustelu
	K	Lukuvuositodistus: numerot, edistymistä kuvaillaan sanallisesti Lukuvuoden päätteeksi annetaan todistuksen lisäksi koulun arviointisuunnitelman mukaista muuta arviointipalautetta.
7 lk.	S	Oppimiskeskustelu painopisteenä oppimisen tavoitteiden asettaminen Välitodistus: numerot, edistymistä kuvaillaan sanallisesti oppimisprosessin aikana ja sen päätteeksi esim. oppilaan kanssa keskustellen ja erilaisia arviointitiedotteita käyttämällä
	K	Lukuvuositodistus: numerot, opinnoissa edistymistä kuvaillaan sanallisesti oppimisprosessin aikana ja sen päätteeksi esim. oppilaan kanssa keskustellen ja erilaisia arviointitiedotteita käyttämällä
8 lk.	S	Välitodistus: numerot, opinnoissa edistymistä kuvaillaan sanallisesti oppimisprosessin aikana ja sen päätteeksi esim. oppilaan kanssa keskustellen ja erilaisia arviointitiedotteita käyttämällä. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus oppimiskeskusteluun.
	K	Lukuvuositodistus: numerot, opinnoissa edistymistä kuvaillaan sanallisesti oppimisprosessin aikana ja sen päätteeksi esim. oppilaan kanssa keskustellen ja erilaisia arviointitiedotteita käyttämällä

9 lk.	S	Välitodistus: numerot, edistymistä kuvaillaan sanallisesti oppimisprosessin aikana oppilaan kanssa keskustellen ja erilaisia arviointitiedotteita käyttämällä. Huoltajille ja oppilaalle annetaan riittävästi tietoa oppilaan opinnoissa edistymisestä.
	K	Päättötodistus: numerot. Oppilaalle on lisäksi annettava muuta arviointipalautetta koulun arviointisuunnitelmassa määrittämällä tavalla.

6.4.2 Arviointi lukuvuoden päättyessä (lisätään kappale)

Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta. Lukuvuositodistus on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Vuosiluokilla 1-4 arviointi on sanallista ja 5. luokalta ylöspäin numeroarviointia. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia. Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa sanallista tai numeroarviointia käytetään opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Numeroarvosana kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin kussakin oppiaineessa tai opintokokonaisuudessa. Sanallista arviointia käyttämällä voidaan antaa monipuolista palautetta oppilaan oppimisesta ja suoriutumisesta. Sanallisen arvioinnin avulla voidaan kuvata paitsi oppilaan osaamisen tasoa myös hänen edistymistään, vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan. Sanallisella arvioinnilla voidaan myös antaa numeroarvosanaa yksityiskohtaisempaa palautetta osaamisesta ja oppimisen edistymisestä oppiaineen eri osa-alueilla. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin rinnalla käyttämällä erilaisia arviointitiedotteita.

6.4.3 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opetus- ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Oppilaan kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiovetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voi

myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Jos oppilas on vaarassa jäädä luokalle, opettajan tehtävä on hyvissä ajoin keskustella oppilaan ja huoltajan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Oppilaalle tulee antaa mahdollisuus osoittaa hyväksytyt tiedot ja taidot erillisessä kokeessa tai muulla näytöllä, jolla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa. Jos oppilas ei suoriudu vuosiluokan oppiaineen oppimäärästä, luokalta siirtyminen on ehdollista. Koulut määrittävät vuosisuunnitelmassaan ehtojen suoritustavat.

Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti (Perusopetusasetus 11§ 3 mom).

Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen hyväksytysti suorittamista opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta.

Kappale muutetaan muotoon:

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaan opetuksen järjestämisessä. Koko koulun tai yksittäisen opetusryhmän kohdalla vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako sekä oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opintokokonaisuuksittain.

Oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti opiskeleva saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamista opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä kaikki oppilaan opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta.

6.4.4 Arviointi nivelkohdissa

Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta, joka on määritelty koulukohtaisesti.

Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea. Nivelvaihetta lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi.

Oppilaalle annetaan palautetta etenemisestä eri oppiaineissa ja sen lisäksi:

- edistymisestä kielellisissä valmiuksissa, erityisesti
 - kysymisen ja kuuntelemisen taidoissa
 - vuorovaikutustaidoissa ja taidossa ilmaista itseään eri keinoin
- edistymisestä työskentelytaidoissa, erityisesti
 - taidossa työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä
- edistymisestä omista ja yhteisesti sovittujen tehtävien huolehtimisen taidoissa

Lukuvuositodistuksessa ilmaistaan, onko oppilas saavuttanut kunkin oppiaineen tavoitteet hyväksyttävästi.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Kuudennen vuosiluokan lopulla oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta koulun arviointisuunnitelmassa määritetyllä tavalla.

Palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Oppilas tarvitsee tietoa myös edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelumotivaation tukemiseen.

6.5 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Päättöarviointi ajoittuu vuosiluokille 7, 8 tai 9 sen mukaan, milloin oppiaineen opiskelu päättyy perusopetuksessa.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppilaan päättöarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella.

Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloituvaa, päättöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan *opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin*. Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8 on määritelty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Päättöarviointi on pääsääntöisesti numeerista. Poikkeuksen muodostavat toiminta-alueittain opiskelevat oppilaat, ja ne erityisen tuen oppilaat, joiden arviointi voi olla sanallinen.

Ne muut valinnaiset aineet (ei koske taide- ja taitoaineiden valinnaisia aineita), jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät muut valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. *Taide- ja taitoaineiden valinnaiset aineet arvioidaan osana oppiaineiden arviointia, eikä näistä tule erillistä arviota päättötodistukseen.*

Viimeinen lause muutetaan muotoon ja lisätään:

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillistä päättöarvosanaa. Päättöarviointi kussakin taide- ja taitoaineessa tehdään siinä vaiheessa, kun oppiaineen koko oppimäärä on opiskeltu. Taide- ja taitoaineiden päättöarvosanoja muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteerejä.

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja käyttää osaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerejä. Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, suoritetaan arviointi näiden tuntien osalta noudattaen valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita valinnaisten aineiden arvioinnista.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.6. Todistukset

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Joensuun seudulla käytetään seudullisia todistuskaavakkeita.

Lukuvuoden aikana oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoja oppilaan oppimisen tasosta, opinnoissa edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Oppilaan ja huoltajan tulee olla tietoisia arvioinnin periaatteista ja siitä mihin arviointi perustuu.

6.6.1 Lukuvuosiarviointi ja -todistukset

Lukuvuoden päätteeksi annetaan lukuvuositolistus. Lukuvuositolistuksissa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1 - 3, ja numeroarviointia 4. luokalta alkaen.

Muutetaan muotoon:

Lukuvuoden päätteeksi annetaan lukuvuositolistus. Lukuvuositolistuksissa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1 - 4, ja numeroarviointia 5. luokalta alkaen.

Arvioinnista tulee käydä ilmi, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana, ja onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin oppiaineessa. Osaamisen taso ja oppimisen edistyminen on tärkeä avata oppilaalle ennen lukuvuositolistuksen antamista opettajan ja oppilaan käymän oppimiskeskustelun avulla ja kotiin lähetettävillä arviointitiedotteilla.

Lisätään teksti:

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita lukuvuositolistuksiin. Mikäli oppilas opiskelee kotitaloutta taide- ja taitoaineiden valinnaisena tunteina 4-6 luokilla, tulee hänelle kotitaloudesta arviointi lukuvuositolistukseen muiden taide- ja taitoaineiden tavoin.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1-6 sanallisesti (hyväksytty/hylätty). Vuosiluokilla 7-9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana ja lyhemmät opinnot arvioidaan sanallisesti (hyväksytty/hylätty).

Lukuvuositolistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan aina todistuksen liitteellä. Liitteestä täytyy näkyä oppilaan tunnistetiedot, eikä siitä tule erillistä mainintaa todistukseen.

Uskonnon ja elämäntutkimustiedon arvio tai arvosana merkitään lukuvuositolistukseen ja mahdollisiin välitolistuksiin muodossa "uskonto/elämäntutkimustieto" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25 % on opetettu muulla kuin koulun opetuskielillä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan todistuksessa käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla. Toiminta-alueittain opiskeltaessa käytetään sanallista arviointia kaikilla vuosiluokilla. Sanallisesta arviosta on käytävä ilmi, onko

oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty. Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

6.6.2 Väliarviointi ja -todistukset

Vuosiluokilla 1 - 6 huoltajan, oppilaan ja opettajan käymä oppimiskeskustelu korvaa välitodistuksen. Oppimiskeskustelua käytetään myös ylemmillä luokilla täydentämään lukukausitodistuksessa annettua arviointia. Vuosiluokilla 7 - 9 annetaan oppilaalle numeerinen välitodistus.

Oppimiskeskustelun tukena käytetään oppilaan ennalta täyttämää itsearviointilomaketta. Keskustelua varten on laadittu seudullinen pohja, mutta koulut voivat halutessaan käyttää myös omia kaavakkeita.

Oppimiskeskustelun toteuttaa luokanopettaja ja seitsemännellä luokalla luokanohjaaja, joka valmistautuu oppimiskeskustelua varten keskustelemalla muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa oppilaan koulunkäynnin sujumisesta ja edistymisestä eri oppiaineissa. Oppimiskeskustelun aikana ei ole tarkoitus käydä läpi kaikkia oppiaineita, vaan keskittyä olennaisiin, oppitunneilta, opettajilta tai oppilaalta itseltään esiin nousseisiin asioihin. Painopiste on käyttäytymisen, opiskelutaitojen ja koulunkäynnin tukemisessa. Keskustelun luonteen tulee olla dialoginen, positiivinen ja eteenpäin suuntaava.

Oppimiskeskustelut toteutetaan yleensä marras-helmikuun aikana, ja ne ovat tärkeä osa toimivaa kodin ja koulun yhteistyötä. Ensimmäisellä ja seitsemännellä luokalla oppimiskeskustelut voidaan pitää jo ennen marraskuuta, jolloin painopisteenä on oppimiselle tavoitteita asettava keskustelu. Oppimiskeskustelun lisäksi koulut voivat halutessaan järjestää myös vanhempainvartteja. Erityisen tuen oppilaan HOJKS-palaveri tai muu huoltajapalaveri voi toimia myös oppimiskeskusteluna.

Mikäli huoltaja ei kutsusta huolimatta saavu oppimiskeskusteluun, opettaja toteuttaa oppimiskeskustelun oppilaan kanssa ja lähettää keskusteluun liittyvän arviointiraportin huoltajalle tiedoksi.

Oppilaan ja opettajan väliset oppiainekohtaiset arviointiin liittyvät keskustelut ovat keskeinen osa oppiaineiden opetusta. Opettaja ja oppilas keskustelevat oppiaineen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta, oppilaan opinnoissa edistymisestä, sekä siitä, mitä tulisi oppia lisää ja miten osaamisen tasoa voisi edistää. Myös käyttäytymisestä ja työskentelystä annetaan oppilaalle palautetta.

6.6.3 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa eri opetuksen järjestäjän ylläpitämään kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

6.6.4 Päätötodistus

Perusopetuksen päätötodistus annetaan oppilaalle, joka on suorittanut kaikki opiskelemaansa oppiaineet hyväksytysti. Oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä arviota päätötodistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25% on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita käytetty kieli.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset arvioidaan aina osana taide- ja taitoaineiden arviota, eikä niistä tule erillistä arviota päätötodistukseen.

Muutetaan muotoon:

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä päätöarvosanoja.

Valinnaisaineet päätötodistuksessa:

- Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään todistukseen numeroarvosana (ei koske taide- ja taitoaineiden valinnaisia).
- Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana.
- Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päätötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.
- Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimäärästä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.
- Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päätötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.
- Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päätötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet.

- Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä.
- Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen valinnainen aine on koulun opetussuunnitelmassa määritelty sekä merkintä opetussuunnitelman mukaisesta tuntimäärästä.
- Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena, ja se arvioidaan numeroin.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/ elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta ja kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Koulut tarkentavat seudullista opetussuunnitelmaa tarpeen mukaan ja kuvaavat omissa vuosisuunnitelmissaan mahdolliset arviointikulttuurin kehittämisen painopisteet, opintojen aikaisen ja päättöarvioinnin toteuttamisen (arviointisuunnitelma, arvioinnin vuosikello).

Arviointi Liperin kunnassa

Perusopetuslain mukaan oppilaan arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti. Nämä tehtävät ovat perusopetuksen arviointikulttuurin kehittämisen lähtökohta. Painopiste on oppimista edistävässä arvioinnissa.

Liperin kunnassa seurataan pääsääntöisesti seudullista suunnitelmaa arvioinnissa.

Jokaisen koulun tulee kirjata lukuvuosisuunnitelmaan yhdessä tehty oman koulun arviointisuunnitelma ja vuosikello, koulun tarkennukset käytöksen arviointiin sekä kuvata koulun arviointikulttuuria.

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Joensuun seudulla

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki.

Tukea suunniteltaessa tarkastellaan ensin koulun toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaille. Tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä ja yksikössä erilaisin joustavin järjestelyin. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallisen seulonnan tukena käytetään seudullisesti sovittua *suositeltavien testauskäytäntöjen ohjeistusta* (liite 7). Oppilaan muuttaessa eri kouluun, tuen tarvetta arvioidaan uudelleen ja päivitetään pedagogiset asiakirjat. Pedagogiset asiakirjat laaditaan aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on taata riittävä tiedonkulku kodin ja koulun välillä sekä ehjä oppimispolku läpi perusopetuksen. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja koulunkäynnistä. Koulut järjestävät vuosisuunnitelmiansa mukaisesti vanhempaintapaamisia ja -iltoja, jolloin huoltajilla on mahdollisuus saada ajankohtaista tietoa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista, tulla kuulluksi ja tutustua koulun henkilöstöön. Erityisesti silloin kun herää huoli oppilaan oppimiseen tai kasvuun liittyen, korostuu henkilöstön aloitteellisuus huoltajien osallistamiseksi tuen tarpeen arviointiin ja suunnitteluun.

Toiminta nivelvaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytänteet kirjataan koulukohtaiseen vuosisuunnitelmaan.

1. YLEINEN TUKI

Yleisen tuen toimintamallit ovat tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Niiden avulla varmistetaan oppilaan mahdollisuudet saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Toimintakulttuuri, jossa korostuu välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri, edistää oppilaan myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Rehtorin ja kunkin opetusryhmän opettaja vastaavat riittävän yleisen tuen järjestämiseen, toteuttamiseen ja arviointiin liittyvistä ratkaisuista.

Huoltajille tiedotetaan lukuvuosittain käytettävistä yleisen tuen muodoista sekä siitä, miten tuen riittävyttä seurataan (LIITE 8). Käytettävissä olevia keinoja ovat mm.

- oppimisympäristön muokkaaminen
- oppimisen yksilöllinen eriyttäminen ja ohjaus
- oppilashuollon tuki
- apuvälineet
- aamu- ja iltapäivätoiminta
- tehostettu kodin ja koulun yhteistyö

Tarkempi kuvaus yleisen tuen muodoista on esitelty liitteessä 8.

2. TEHOSTETTU TUKI

Tehostettu tuki on tarkoitettu oppilaalle, jolle yleinen tuki ei riitä ja joka tarvitsee oppimisen ja koulunkäynnin tueksi pitkäjänteistä ja monimuotoista tukea. Tehostetun tuen lähtökohtana on tukea oppilaan vahvuuksia ja voimavaroja. Sen avulla ehkäistään ongelmien kasvamista ja kasautumista. Se on oppilaan tarpeista lähtevää ja suunnitelmallista.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin suunnitellaan pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti, esimerkiksi pedagogisessa tiimissä. Tiedot kirjataan sähköiseen pedagogisen arvion lomakkeeseen ja oppimissuunnitelmaan. Pedagogisissa asiakirjoissa käytetään oppilaan oppimista ja kehittymistä korostavaa kieltä.

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta

3. ERITYINEN TUKI

Erytisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa oppimisesta.

Oppilas kuuluu erityiseen tukeen, mikäli hän kuuluu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, hänellä on yksilöllistettyjä oppimääriä, hänen sosiaalis-emotionaaliset taitonsa edellyttävät erityistä tukea, hän opiskelee toiminta-alueittain, hän opiskelee pienryhmässä jatkuvasti yli puolet perusopetuksesta tai hänen opetus järjestetään tuen saamiseksi jossakin muussa kuin hänen luontaisessa lähikoulussaan.

Erytisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan

suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan koulunkäynti ja oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi oppimisympäristöön, opetukseen, työtapaan tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti.

Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Heitä ovat muun muassa näkö- ja kuulovammaiset sekä muutoin ruumiillisesti tai henkisesti vaikeasti vammaiset tai kehityksessään viivästyneet lapset. Myös vaikea sairaus voi olla synnä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Keskivaikea kielellinen erityisvaikeus ei kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin.

Kaikki näkö- tai kuulovammaiset, esimerkiksi kuulokojetta käyttävät eivät automaattisesti kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, vaan päätöstä tulee harkita yllä olevan, opetussuunnitelman perusteiden mukaisen määritelmän pohjalta. Lievissä ja jopa keskivaikeissa kuulovammoissa, joissa koulunkäynti usein sujuu hyvin tukitoimien avulla tai joissakin tapauksissa lähes ilman tukitoimia ja oppilas tulee selviytymään perusopetuksen tavoitteista yhdeksässä vuodessa, ei päätös aina ole tarpeellinen. Lievä kehitysvamma ei automaattisesti kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, vaan on selvitettävä, liittyykö siihen muita opiskelua hankaloittavia vaikeuksia, jolloin se voi harkinnanvaraisesti olla perusteena pidennettyyn oppivelvollisuuteen siirtymiseen.

Pidennetyn oppivelvollisuuden päätös tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkua. Mikäli todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tulee tehdä päätös siirtymisestä pidennetyn oppivelvollisuuden piiristä yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Siirtyminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiristä yleisen oppivelvollisuuden piiriin edellyttää pedagogisen selvityksen laatimisen ja uuden erityisen tuen päätöksen tekemisen, jonka jälkeen oppilas joko jatkaa erityisessä tuessa tai siirtyy tehostettuun tukeen. Kun pidennetystä oppivelvollisuudesta siirrytään yleiseen oppivelvollisuuteen, ei tarvita koulun ulkopuolista asiantuntijalausuntoa.

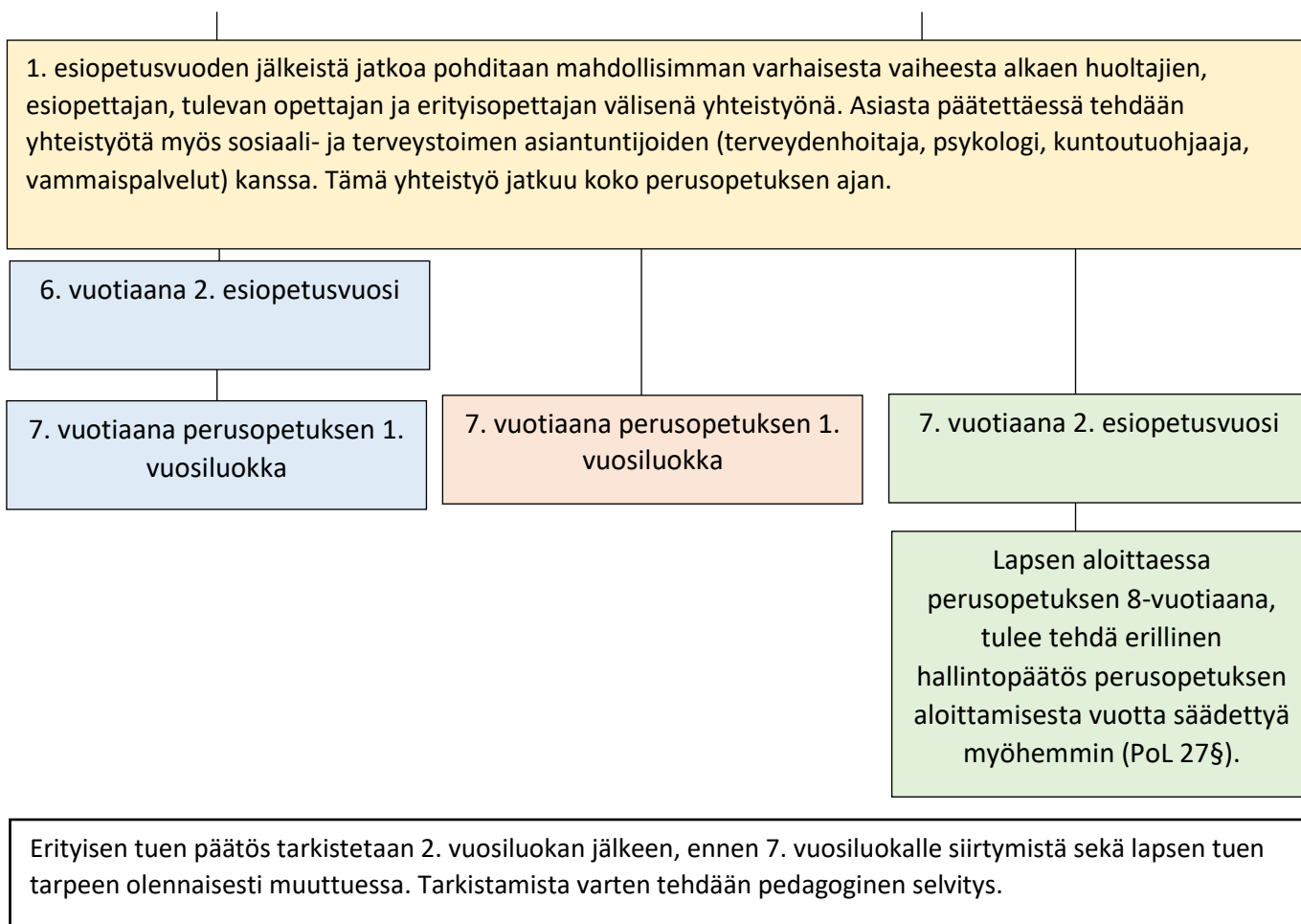
Jos pidennetyn oppivelvollisuuden ja samalla erityisen tuen päätös on jäänyt tekemättä tai oppilaan tilanne muuttuu esi- tai perusopetuksen aikana, voidaan päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdä myöhemminkin. Tällöin oppivelvollisuus ei enää voi pidentyä, mutta päätös vaikuttaa oppilaan opetusryhmän kokoon ja voi vaikuttaa opetettaviin aineisiin (oppiainejakoinen opetus/ opetus toiminta-alueittain.)

PIDENNETYN OPPIVELVOLLISUUDEN PIIRIIN KUULUVAN LAPSEN JA NUOREN KOULUPOLKU

Hallintopäätös sekä pidennetystä oppivelvollisuudesta että erityisestä tuesta tulee tehdä pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkua jo 5-vuotiaana. Päätöksen perusteluina tulee olla psykologinen tai lääketieteellinen lausunto. HOJKS laaditaan ensimmäisen esiopetusvuoden alussa.

5-vuotiaana 1. esiopetusvuosi
(vapaaehtoinen)

6-vuotiaana 1. esiopetusvuosi
(pakollinen)



Oppivelvollisuus päättyy, kun 9. vuosiluokan oppimäärä on suoritettu hyväksytysti tai, kun sen lukuvuoden lopussa, kun oppilas täyttää 17 vuotta.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako perusopetuksesta vastaavan hallinnon sisällä sekä muiden hallintokuntien kanssa on kuvattu alla taulukossa, jota tarkennetaan kunta- tai koulukohtaisesti tarpeen mukaan kuntien vuosisuunnitelmissa tai oppilashuoltosuunnitelmissa. Täydennettävä taulukko on liitteenä (LIITE 9). Niissä kuvataan eri toimijoiden välinen yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä kuvataan kuntakohtaisesti tässä alla (LIITE 10).

Yhteistyö, vastuut ja työnjako oppimisen tuen asiakirjojen laadinnassa Liperin kunnassa

Liperin kunnan toimintamallit kolmiportaisessa tuessa 1.1.2016 alkaen	Laatimisen vastuuhenkilöt
---	---------------------------

<p>Pedagoginen arvio</p>	<p>Laaditaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehostettuun tukeen siirryttäessä - tehostetusta tuesta yleiseen tukeen siirryttäessä 	<p>Aineenopettaja ja/tai luokanopettaja yhdessä erityisopettajan kanssa laatii pedagogisen arvion. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään monialaisessa yhteistyössä. Yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on tärkeää tuen tarpeiden selvittämisen sekä tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.</p>
<p>Oppimissuunnitelma</p>	<p>Voidaan laatia jo yleisen tuen vaiheessa.</p> <p>Laadittava</p> <ul style="list-style-type: none"> - joustavan perusopetuksen oppilaalle - aloitettaessa perusopetus vuotta myöhemmin (ellei oppilas ole erityisen tuen piirissä) - kun oppilaalle on tehty vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen päätös (Perusopetusasetus 11§ 3 momentti) - kun oppilaalle on tehty päätös erityisistä opetusjärjestelyistä (Perusopetuslaki 18§) - tehostetun tuen vaiheessa - laaditut asiakirjat päivitetään lokakuun loppuun mennessä ja arvioidaan keväällä - uudet asiakirjat laaditaan pitkin lukuvuotta tarpeen mukaan 	<p>Aineenopettaja ja/tai luokanopettaja yhdessä erityisopettajan kanssa koordinoi oppimissuunnitelman laatimista ja toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä. Aineenopettaja ja/tai luokanopettaja yhdessä erityisopettajan kanssa laatii tarvittaessa oppiaineen ydintavoitteet. Tarvittavat oppilashuollon palveluiden edustajat ovat mukana tukea suunniteltaessa/ toteutettaessa. Laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.</p>
<p>Pedagoginen selvitys</p>	<p>Laaditaan aina ennen erityisen tuen päätöstä/ siirtymistä takaisin tehostettuun tukeen. Pedagogiseen selvitykseen pyydetään sekä (oppilaan) että huoltajan allekirjoitus aina, koska edeltää erityisen tuen päätöstä (hallinnollinen päätös), jota ennen on kuultava sekä huoltajia että oppilasta.</p> <p>Allekirjoitetut asiakirjat säilytetään lukitussa arkistokaapissa paperiversiona. Säilyttämisaika on 10 vuotta perusopetuksen päättymisen jälkeen. Lukuoikeus määritellään tapauskohtaisesti.</p>	<p>Aineenopettaja ja/tai luokanopettaja yhdessä erityisopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa hankkii</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä - oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta - erityisopettaja valmistelee ja tuo esityksen PTR:lle <p>Näiden selvitysten perusteella</p>

	<p>moniammatillinen ryhmä eli pedagoginen tukiryhmä (PTR) tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta.</p> <p>Oppilaan ja huoltajan kuulemisesta vastaa pedagogisen selvityksen laatimisesta vastaava henkilö.</p>
<p>Erityisen tuen päätös</p>	<p>Uusi erityisen tuen päätös laaditaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siirryttäessä tehostetusta tuesta erityiseen tukeen - erityisen tuen päätökseen sisältyvien asioiden muuttuessa - erityisen tuen päätöstä tarkistettaessa, ainakin 2. vuosiluokan lopussa sekä ennen 7. vuosiluokan alkua (mikäli ei ole tarvetta uusina näissä kohdissa, tehdään hallinnollinen päätös siirtymisestä erityisestä tuesta takaisin tehostettuun tukeen) - Erityisen tuen päätöksessä päätetään kaikki oppilaan oikeusturvan kannalta olennaiset asiat (pidennetty oppivelvollisuus ja siirtyminen pidennetyistä yleiseen oppivelvollisuuteen, oppimäärän yksilöllistäminen ja siirtyminen yksilöllistetyn oppimäärän opiskelusta yleisen oppimäärän mukaiseen opiskeluun, avustajan tai tulkin tarve, toiminta-alueittain opiskelu, pääsääntöinen opetuksen järjestämispaikka, erityisestä tehostettuun tukeen siirtyminen jne.) - Säilytetään allekirjoitettuna paperiversiona, säilyttämisaika on 10 vuotta perusopetuksen päättymisen jälkeen. <p>Kun oppilas siirtyy erityiseen tukeen, 1. päätöksen tekee sivistysjohtaja</p> <p>Erityisen tuen tarkistaminen 2. vuosiluokan jälkeen sekä ennen 7. vuosiluokkaa tai tarvittaessa on erityisopettajan sekä PTR:n vastuulla. Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen (määräaikaisuus) on aineenopettajan ja/tai luokanopettajan sekä erityisopettajan vastuulla.</p> <p>Esityksen tehostettuun tukeen siirtymisestä tekee PTR rehtorille. Päätöksen siirtymisestä kokonaan erityisestä tehostettuun tukeen tekee rehtorin esityksestä sivistysjohtaja. Jos osa aineista säilyy erityisessä tuessa, päätöksen tekee rehtori/koulunjohtaja.</p> <p>Päätöksen pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisesta ja siirtymisestä takaisin yleiseen oppivelvollisuuden piiriin tekee sivistysjohtaja.</p>
<p>HOJKS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan aina, kun oppilaalle on tehty erityisen tuen päätös - Laaditut asiakirjat päivitetään lokakuun loppuun mennessä ja arvioidaan keväällä - Uudet asiakirjat laaditaan pitkin lukuvuotta tarpeen mukaan <p>Luokanopettaja/erityisopettaja koordinoi HOJKS:n laatimista.</p> <p>Luokanopettaja/erityisopettaja laatii oppiaineen/ oppiaineiden ydintavoitteet/ yksilöllistetyn tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet. Tarvittavat oppilashuollon palveluiden edustajat ovat mukana tukea suunniteltaessa/ toteutettaessa. Laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.</p>

Vuosiluokkiin sitomaton opetus	- Tehdään, kun tuen tarve sitä vaatii	Koulun rehtori tekee päätöksen kuultuaan koulun pedagogista tukiryhmää.
Pidennetty oppivelvollisuus	- Tehdään yhteistyössä hoitotahojen kanssa pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkua	Sivistysjohtajan päätös

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvien asiakirjojen säilytys

Pedagogiset asiakirjat löytyvät sähköisessä muodossa Wilmasta. Tieto tehostetun ja erityisen tuen saamisesta ovat salassa pidettäviä. Pedagoginen arvio, tehostetun tuen oppimissuunnitelma, pedagoginen selvitys, erityisen tuen päätös ja HOJKS ovat salassa pidettäviä asiakirjoja. Asiakirjoihin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat. Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Tiedonsiirto ja yhteistyö opiskelupaikan muuttuessa:

Erityisen tuen piirissä olevan oppilaan muuttaessa **kyseisen/oman opetuksen järjestäjän piiristä** toisen opetuksen järjestäjän piiriin:

- oppilaasta lähetetään aina erityisen tuen päätös vastaanottavaan kouluun
- oppilaan HOJKS lähetetään vastaanottavaan kouluun, mutta varmistetaan, että siihen on kirjattu vain opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto

Kun erityisen tuen piirissä oleva oppilas muuttaa toisen opetuksen järjestäjän piiristä **kyseisen/oman opetuksen järjestäjän piiriin:**

- saadaan erityisen tuen päätös ja HOJKS, johon on kirjattu opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto.
- laaditaan pedagoginen selvitys ja tehdään uusi erityisen tuen päätös

Kun erityisen tuen piirissä oleva oppilas muuttaa **kyseisen/oman opetuksen järjestäjän sisällä** ja oppilaan tukijärjestelyissä tapahtuu muutoksia

- lähettävä koulu laatii pedagogisen selvityksen (jos oppilas on siirtymässä tai on jo erityisessä tuessa)
- Mikäli oppilas opiskelee koulun yhteydessä sijaitsevassa pienryhmässä ja aloittaa perusopetuksen ensimmäisen luokan saman koulun pienryhmässä, ei pedagogista selvitystä tarvitse laatia.

Allekirjoitetut asiakirjat liitteineen säilytetään siinä koulussa, jossa oppilas on. Kun lapsi siirtyy esiopetuksesta perusopetukseen tai muuttaa koulusta toiseen, siirtyvät opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät asiakirjat/ tiedot (oppimissuunnitelma/ erityisen tuen päätös/ HOJKS) muiden oppilaspapereiden mukana uuteen kouluun. Muiden tietojen (mm. asiantuntijalausunnot) siirtämiseen vaaditaan huoltajan yksilöity (mitä tietoja lähetään, mihin tarkoitukseen ja kenelle lähetetään) tiedonsiirtolupa. Muussa tapauksessa lausunnot palautetaan huoltajalle.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun oppilas ei kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Opetuksen järjestämisestä toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä.

Toiminta-alueet ovat:

- motoriset taidot
- kieli- ja kommunikaatiotaidot
- sosiaaliset taidot
- kognitiiviset taidot
- päivittäisten toimintojen taidot

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Oppimisessa hyödynnetään koulupäivän eri tilanteita, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja

<p>osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.</p>
<p>Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.</p>
<p>Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoja käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.</p>

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

Opetuksen järjestäjä tarkentaa seuraavat asiat

Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit kuvataan kuntakohtaisesti vuosisuunnitelmassa.

Koulun vuosisuunnitelmassa sekä kuntakohtaisessa taulukossa (s.54) kuvataan:

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä, tehostetun tuen käytännön järjestäminen, pedagogisen arvion laadintaan liittyvät käytänteet, toimintatavat oppilaan tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä, oppimissuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa sekä menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa.

Kuntakohtaisessa taulukossa (x) sekä vuosisuunnitelmassa kuvataan:

Erityisen tuen käytännön järjestäminen, pedagogisen selvityksen laadintaan liittyvät käytänteet, oppilaan ja huoltajankuulemiseen liittyvä menettely, erityisen tuen päätöksen tekeminen, erityisen tuen päätöksen tarkistaminen, toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena, HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa, menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä, menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa, oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKSin laatimista.

Kuntakohtaisessa vuosisuunnitelmassa kuvataan pidennetyn oppivelvollisuuden järjestäminen:

Lapsen ohjautuminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, monialainen yhteistyö prosessissa, opetuksen käytännön järjestäminen, yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen kanssa sekä muu yhteistyö, eri toimijoiden vastuut ja työnjako, yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa, eri oppiaineiden mahdollinen yhdistäminen oppiainekokonaisuuksiksi tai jakaminen osa-alueisiin sekä niiden tarkempi kuvaus sekä tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien tarkempi kuvaus toiminta-alueittain

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot, ja niiden

- käytännön järjestäminen
- yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- oppilaalle ja huoltajille tiedottamiseen ja oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat

kuvataan kuntakohtaisesti vuosisuunnitelmassa.

Tulkittamis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko kuvataan kuntakohtaisessa taulukossa.

Oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät asiat Liperin kunnassa

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopeus, osa-aikainen erityisopetus, tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Liperin kunta seuraa seudullisen opetussuunnitelman linjauksia tukeen liittyvissä asioissa. Jokainen koulu tekee omat tarkennukset lukuvuosisuunnitelmaansa. Kuntakohtaisia tarkennuksia löytyy myös Liperin kunnan oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmasta. Pidennetyn oppivelvollisuuden sekä eri tukimuotojen käytännön järjestelyt kunnan tasolla tarkennetaan lukuvuoden 2016-17 aikana.

8 Oppilashuolto

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatukseen ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Oppilashuollon tavoitteena on ennaltaehkäisevä työote ja varhainen puuttuminen huolta aiheuttavissa tilanteissa. Painopiste on yhteisöllisessä oppilashuollossa. Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville ja kodin ja koulun yhteistyö on tärkeä osa sitä.

Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas ja opiskeluhuoltolaissa (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013). Oppilashuollon keskeiset periaatteet, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteet sekä paikallisen oppilashuoltosuunnitelmien laatiminen on määrätty Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa, luku 8.

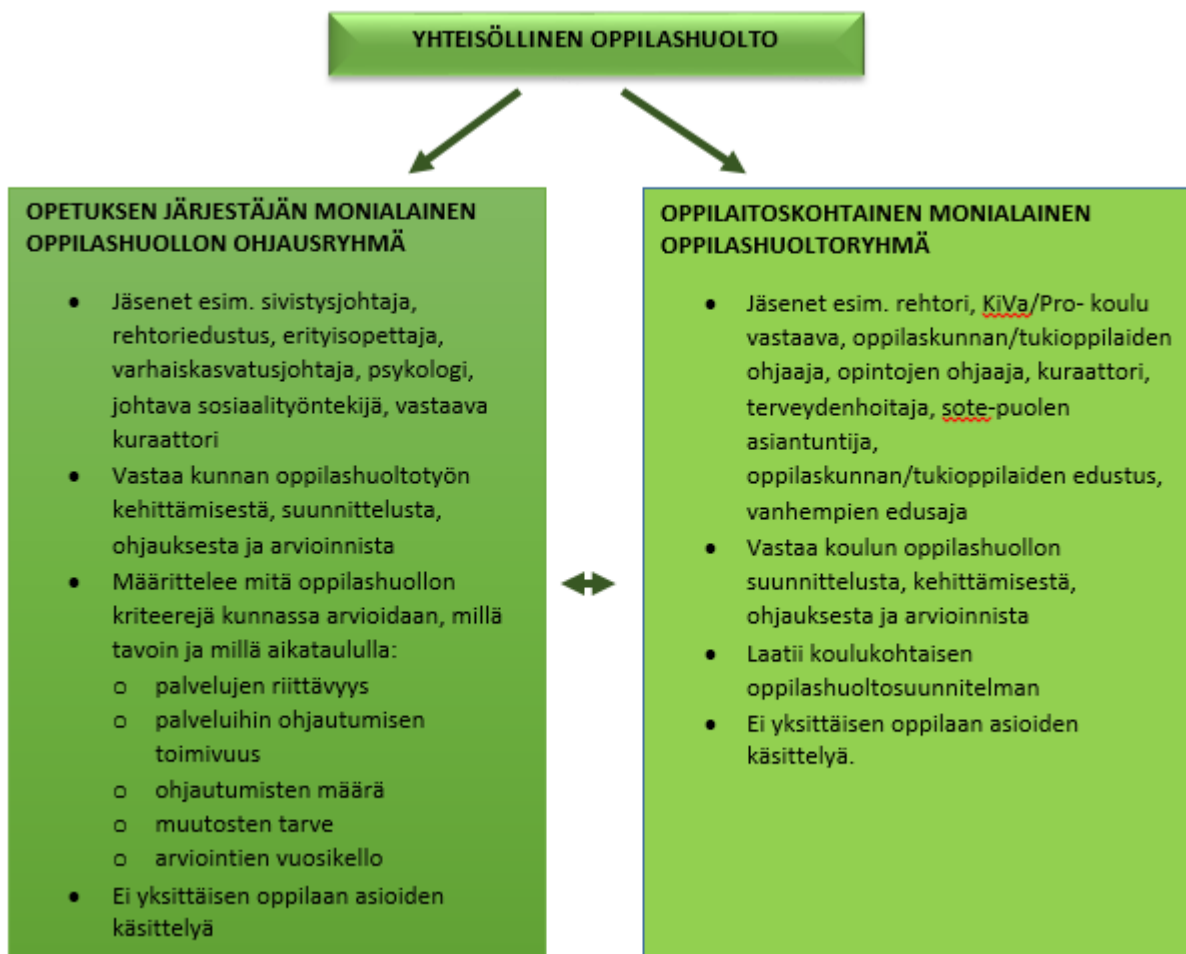
8.1 Monialainen oppilashuoltotyö

Joensuun seudulla kunkin kunnan oppilashuollon ohjausryhmä koordinoi ja kehittää kuntakohtaista oppilashuoltotyötä. Kullekin koululle laaditaan oppilashuollon suunnitelma, jossa kuvataan opetuksessa huomioitavat toimintatavat ja tavoitteet sekä niiden toteutumisen seuranta, oppilashuollon yleiset periaatteet ja yhteistyö, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä toiminta kouluyhteisön terveellisyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Oppilashuollon suunnitelma voidaan laatia myös alueen koulujen yhteisenä tai koulu-esiopetus kohtaisena. Oppilashuoltotyö voi olla joko yhteisöllistä tai yksilökohtaista.

8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllinen oppilashuolto on koko kouluyhteisöä tukevaa ensisijaista ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Yhteisöllisen oppilashuoltotyön tavoitteena on vahvistaa koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria sekä tukea kouluyhteisön kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteisöllinen oppilashuoltotyö kuuluu kaikille koulussa työskenteleville. Oppilashuollon palveluja suunnataan myös yhteisöllisen oppilashuollon kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Koulukohtaisen oppilashuoltotyön suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaa tehtävää varten perustettu oppilashuoltoryhmä. Oppilashuoltoryhmään voivat kuulua rehtori, erityisopetuksen edustaja, opettajat, oppilashuollon palveluiden työntekijät, huoltajien edustaja ja kutsuttaessa alueella toimivat muut asiantuntijat.



YHTEISÖLLISEN OPPILASHUOLLON TEHTÄVÄT



Oppilashuollossa painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä ja sen toteutuminen arvioidaan vuosittain koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä sekä kuntakohtaisessa oppilashuollon ohjausryhmässä. Koulukohtaisesta oppilashuoltotyöstä, sen organisoinnista ja toiminnasta vastaa rehtori yhteistyössä opetushenkilöstön ja eri yhteistyötahojen kanssa.

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto Joensuun seudulla

Yksilökohtainen oppilashuolto käynnistyy huoltajan, opettajan tai oppilaan kanssa työskentelevän ammattihenkilön ottaessa yhteyttä oppilashuollon työntekijään. Oppilaan oppilashuollollisen tuen tarvetta arvioidaan yhteisessä keskustelussa yhteydenottajan kanssa. Yhteydenottaja keskustelee viipymättä asiasta myös oppilaan ja/tai hänen huoltajansa kanssa. Yksittäisen oppilaan oppilashuollollinen tuki voi käynnistyä myös monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisella. Oppilashuollon palveluiden työntekijä arvioi tuen tarpeen kiireellisyyden. Huoltajan kanssa yhteistyössä sovitaan asian hoitamisen aikataulusta.

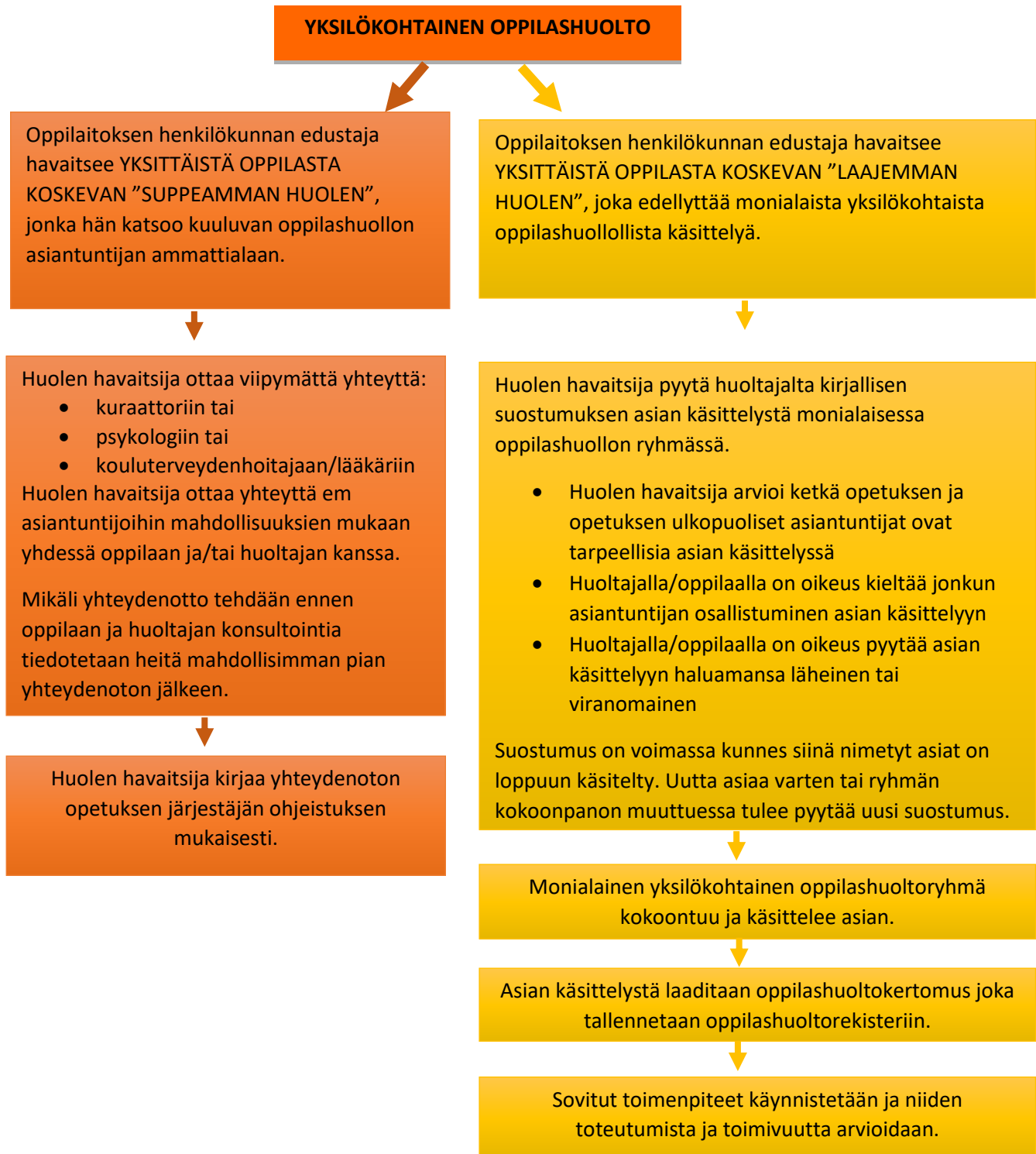
Yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmässä on edustettuina oppilaan vanhempien lisäksi ne oppilashuollon henkilöstöön kuuluvat, joiden tehtäviin oppilaan opetuksen, tuen tai hoidon järjestäminen kuuluvat (kuten esimerkiksi kuraattori, psykologi, terapeutteja, perheneuvola, lastensuojelun sosiaalityöntekijä, neuvolan perhetyö tai muu asiantuntija).

Asiantuntijaryhmän tapaamisesta laaditaan aina muistio, joista muodostuu oppilashuoltokertomus. Edellä mainittujen dokumentointi ja säilyttäminen on kuvattu koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa.

Yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoaa se koulun tai oppilashuollon palveluiden työntekijä, jolla herää huoli oppilaasta ja jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Oppilashuoltopalaverin järjestäminen edellyttää huoltajalta yksilöidyn, kirjallisen suostumuksen. Tulkin läsnäolo ei edellytä yksilöityä kirjallista suostumusta. Jos asian käsittelyyn tulee uusia toimijoita, pyydetään huoltajilta (ja oppilaalta) uusi allekirjoitettu suostumus. Oppilashuollon palveluista tiedotetaan huoltajia.

Yksilökohtainen oppilashuoltotyö, suunnitellut ja toteutetut toimenpiteet sekä niiden seuranta ja arviointi kirjataan opetushenkilöstön toimesta oppilashuoltokertomukseen. Oppilashuollon henkilöstö kirjaa tiedot potilastietojärjestelmään tai asiakastietojärjestelmään. Oppilashuoltokertomuksen tietoja luovutetaan vain pyynnöstä, jossa on perusteltu tietojen saannin tarpeellisuus. Pedagogisista konsultaatiopalavereista ei tehdä oppilashuoltokertomusta.

Oppilashuoltokertomuksista muodostuu oppilashuoltorekisteri, jonka vastuuhenkilöt on määritelty oppilashuoltosuunnitelmassa.



Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto siirretään viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle. Sen sijaan oppilashuoltoa koskevaan tiedonsiirtoon pyydetään aina huoltajan lupa. Siinä yksilöidään, mitä tietoja siirretään ja pyydetään kirjallinen lupa tietojen siirtoon. Jos lupaa ei myönnetä, arvioidaan tiedon siirron välttämättömyys oppilaan terveyden ja turvallisuuden kannalta ja tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus.

8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Opetuksen järjestäjä vastaa kuntakohtaisesta oppilashuoltotyöstä. Oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka kaikki on laadittu monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus
- opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman yksikön yhteinen.

Oppilas- ja opiskelijahuolto Liperin kunnassa

Seudullisessa opetussuunnitelmassa kuvataan perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset.

Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa kouluissa. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään koulukohtaisesti.

Liperissä on laadittu yhteinen Liperin kunnan oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelma, jonka suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Liperissä opiskeluhuollon ohjausryhmän puheenjohtajana toimii sivistystoimen määräämä henkilö ja ryhmässä on edustus esi- ja perusopetuksesta, kouluterveydenhuollosta, sosiaalitoimesta ja ammattiopisto Luovista. Ohjausryhmä kokoontuu 4-5 kertaa lukuvuoden aikana. Ryhmän puheenjohtajana toimii apulaisrehtori Virpi Eronen.

Oppilashuollon toteuttaminen kouluittain esitellään lyhyesti koulujen omissa lukuvuositedotteissa, jotka jaetaan huoltajille ensimmäisellä kouluviikolla tai annetaan kesken lukuvuoden tulleele oppilaalle heti hänen aloittaessaan koulun. Lisäksi toimintaa esitellään koulun vanhempainilloissa sekä vanhempainneuvoston kokouksissa. Oppilasasioissa oppilashuollon lyhyt yleisesittely on aina osa toiminnan aloittamista.

Oppilaiden osallisuutta on vahvistettu jokaista koulua koskevia uudistuksia tehdessä ja päätöksenteossa. Tämä tapahtuu pääasiassa oppilaskunnan toiminnan kautta. Myös vanhempainneuvoston edustaja kutsutaan ajoittain yhteisöllisiin kokouksiin. Vanhempainneuvoston kokouksissa käsitellään ajankohtaisia asioita ja näiden kokousten muistiot laitetaan kussakin koulussa sovittuun paikkaan huoltajien nähtäväksi. Vanhempainneuvostolta tiedustellaan myös aiheita monialaisiin yhteisöllisiin oppilashuoltopalaveriinhin. Lisäksi voidaan toteuttaa arviointikyselyitä, joilla lisätään osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä kehitetään koulun toimintaa kokonaisuudessaan.

Koulut pyrkivät tekemään yhteistyötä oppilaiden elämänpiirin eri tahojen kanssa. Vapaa-aikatoimi, sosiaalityö, lastensuojelu, ja erikoissairaanhoido sekä sairaalaopetus ovat yhteistyökumppaneita tarvittaessa.

Tiedottaminen tapahtuu koulujen omissa lukuvuosiedotteessa, jotka jaetaan heti koulun alettua kaikkien oppilaiden kotiin. Koulujen kotisivuilta löytyvät myös kaikki päivitettyt tiedotteet Muut tiedotteet tulevat Wilmaan. Wilman lisäksi muita tiedotuskanavia ovat vanhempainillat, vanhempainvartit ja koulupalaverit sekä vanhempainneuvoston kokoukset.

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kieli- ja kulttuuritietoinen opetus vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja luo pohjan erilaisuutta arvostavalle moninaisuudelle. Kielitietoisessa koulussa jokainen opettaja on kielenopettaja, erityisesti koulukielen sekä oman oppiaineensa kielen opettaja.

Oppilaan omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiä pyritään tukemaan oman katsomusaineen ja oman äidinkielen opetuksella. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden, heidän huoltajiensa sekä yhteisöjensä kulttuuritietämystä, esimerkiksi tietoa eri alueiden luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Tavoitteena on tukea monikielisyttä, sekä opettaa oppilaita arvostamaan moninaisuutta ja käymään kulttuurista dialogia.

Joensuun seudulla opetuskielenä on suomi ja opetuksen tukena voidaan käyttää myös muita oppilaan osaamia kieliä. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksien mukaan omakielistä tukea.

9.1 Saamelaiset ja saamenkieliset-, romani- sekä viittomakieliset oppilaat

Saamelaisten ja saamenkielisten-, romani- ja viittomakielisten oppilaiden osalta noudatetaan opetussuunnitelman perusteiden kuvausta opetuksen järjestämisestä (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet luvut 9.1, 9.2 ja 9.3). Ne koulut joissa on saamelaisten ja saamenkielisten-, romani- ja viittomakielisten oppilaiden opetusta, kuvaavat opetukseen liittyvät opetusjärjestelyt omassa vuosisuunnitelmassaan.

9.2 Muut monikieliset oppilaat ja opetuksen järjestäminen

Monikielisyys ja opetusjärjestelyt kouluissa

Muita monikielisiä oppilaita koulussa voivat olla kaikki erilaisin muuttostatuksin maahan tulleet oppilaat, kuten pakolaiset, turvapaikanhakijat, maahanmuuttajat ja paluumuuttajat. Monikielisiä oppilaita ovat myös Suomessa syntyneet monikieliset lapset, paitsi saamelaiset ja saamenkieliset, romanit tai viittomakieliset (Perusteiden luvuissa 9.1. - 9.3. jo erikseen esiteltynä olleet kieliryhmät).

Tavoitteena on tukea monikielistä oppilasta kohti hänelle asetettuja oppimistavoitteita, monikielisyttä sekä oppilaan identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Kaikessa opetuksessa otetaan huomioon oppilaan tausta ja lähtökohdat, aikaisempi kouluhistoria, äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään omaa kieltään oman oppimisensa tukena sekä koulun toiminnassa. Oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista sekä akateemista monikielisyyttä. Oppilaita kannustetaan osallistumaan oman äidinkielen opetukseen. Oman äidinkielen opetuksen järjestämiseksi alueella voidaan tehdä yhteistyötä eri koulujen ja jopa kuntien kesken. Huoltajille lähetetään kysely opetukseen osallistumisesta. Huoltajat vastaavat tarvittavista kuljetuksista oman äidinkielen opetusryhmiin.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta voidaan järjestää inklusiivisena omassa lähikoulussa tai joissakin kouluissa erillisissä, ryhmämuotoisissa valmistavan opetuksen VALO-ryhmissä. Valmistavassa opetuksessa oleville laaditaan aina oma opinto-ohjelma, jota kuvataan tarkemmin valmistavan opetuksen perusteissa sekä paikallisissa valmistavan opetuksen opetussuunnitelmissa. Ryhmämuotoiseen opetukseen voi osallistua oppilaita alueen eri koulujen piiristä. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat siirtyvät pääsääntöisesti ja ensisijaisesti omaan lähikouluunsa. Tarvittava kuljetus eri koulualueelta tuleville oppilaille järjestetään vain valmistavan opetuksen ajaksi.

Suomi äidinkielenä ja kirjallisuus -oppimäärän sijaan maahanmuuttajalle opetetaan joko kokonaan tai osittain suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella. Mikäli oppilaalla on suomen kielen peruskielitaidoissa puutteita, häntä tuetaan kaikissa oppiaineissa sekä oppimisen eri osa-alueilla hyvien oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Tavoitteena on edistää lapsen ja nuoren oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja koko kouluyhteisön hyvinvointia. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä kielitaustat.

Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon myös perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulutusjärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, oppilashuoltoon sekä opetusmenetelmiin. Huoltajille tulee antaa riittävää tietoa, ohjausta ja tukea. Kouluissa on myös huomioitava vanhempien erilaiset edellytykset ja mahdollisuudet viestintävälineiden käyttöön ja käytettävä tarvittaessa erilaisia viestintätapoja. Muista maista muuttaneita huoltajia tulee tukea niin, että he voivat toimia uudessa ympäristössä vastuullisina huoltajina ja tukea lastensa kehitystä ja koulunkäyntiä. Molempipuolinen tiedonvaihto kodin ja koulun välillä on tärkeää. Koulun on hyvä saada tietoa lapsen taustasta, kehityksestä ja aiemmasta koulunkäynnistä. Myös huoltajien tulee saada tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja lapsen koulutusmahdollisuuksista eri ikävaiheissa.

Kodin ja koulun yhteistyön edellytyksenä on myös riittävä huoltajien kielitaito tai tarvittavan tulkkauksen järjestäminen tärkeissä tapaamisissa. Perheessä voidaan puhua monia eri kieliä. Tapaamisten onnistumiseksi on selvitettävä, mitä kieliä kotona puhutaan ja myös se, millä kielellä huoltajat mieluiten kommunikoivat esimerkiksi silloin, kun tarvitaan tulkkia.

Oppimisen tuki ja oppimissuunnitelma

Mikäli oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus-oppimäärää, huomioidaan tämä myös tarvittaessa muiden oppiaineiden sisältöjen eriyttämisessä. Monikielisille oppilaille tehdään tarvittaessa henkilökohtainen oppimissuunnitelma.

Oppimissuunnitelman tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan tasavertaisena ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa ja tarvittaessa tulkin avustuksella.

Monikieliselle oppilaalle laaditaan ehdottomasti oppimissuunnitelma, jos

- oppilaan opiskelemat tavoitteet ja sisällöt poikkeavat oman vuosiluokan S2-tavoitteista ja S2-sisällöistä (esimerkiksi jos 7. luokalla oleva oppilas opiskelee S2-oppimäärää 5. vuosiluokan tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti)
- oppilaan opetuksen tavoitteita ja sisältöjä on eriytettävä vuosiluokan tavoitteista jossakin oppiaineessa tasavertaisten oppimismahdollisuuksien saavuttamiseksi
- jos oppilas tarvitsee oppimiseensa erityisjärjestelyjä, jotka poikkeavat normaaleista tukitoimista.

Monikielisen oppilaan oppimissuunnitelmassa keskeisenä sisältönä kuvataan

- oppilaan tausta ja lähtökohdat (kuten äidinkieli ja kulttuuri, suoritettut/käytyt kouluvuodet sekä maassaoloaika)
- oman äidinkielen opiskelu ja oman äidinkielen hyödyntäminen muussa kouluopetuksessa (yhteistyö oppilaiden, huoltajien sekä kyseisten kulttuuriyhteisöjen kanssa)
- S2-opetus:poikkeamat oman vuosiluokan opetuksesta
- eri oppiaineiden eriytetyt tavoitteet ja sisällöt
- muut tarvittavat opetusjärjestelyt ja tukimuodot
- arviointi eri oppiaineissa
- oppilaan muu kotoutuminen (osana kotoutumissuunnitelmaa).

Monikielisen oppilaan oppimissuunnitelmasta on laadittu malli

(<https://peda.net/opetussuunnitelma/ops2016/jso22/perusopetus/ol/9kjkol>,

jota kunnat voivat käyttää tai sen sijaan yleisen tai tehostetun tuen oppimissuunnitelmia.

Mikäli oppilas tarvitsee tehostettua tai erityistä tukea muiden kuin kieleen ja kulttuuriin liittyvien oppimishaasteiden takia, laaditaan oppilaalle tarpeen mukaan tehostetun tuen oppimissuunnitelma tai HOJKS.

Myöhään maahan tullut oppilas (erityisesti luokat 7–9) voidaan vapauttaa tarvittaessa toisen kotimaisen kielen opiskelusta; oppimäärän vuosiviikkotuntimäärä korvataan tällöin esimerkiksi englannin kielen opetuksella tai suomi toisena kielenä -opetuksella. Oppilasta tuetaan antamalla tarvittaessa ensisijaisesti oman äidinkielistä tukiopetusta.

Arviointi

Mikäli oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, huomioidaan tämä myös muiden oppiaineiden sisältöjen arvioinnissa. Oppilaan arvioinnin tulee aina pohjautua asetettuihin tavoitteisiin. Monikielisten oppilaiden arvioinnissa tulee myös ottaa huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito. Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja joustavia arviointitapoja. Arvioinnissa huomioidaan oppilaan kokonaistilanne, ja oppilas saa osoittaa osaamistaan monin eri tavoin. Erilaisissa näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtävänannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja antaa suullisia näyttöjä. Arviointi nähdään kokonaisuutena, jossa huomiota kiinnitetään erityisesti jatkuvan palautteen antamiseen sekä yhteistyöhön huoltajien kanssa.

Arviointi voi olla sanallista päättöarviointiin asti. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Perusopetuksen päättötodistuksessa arviointi on aina numeerinen. Vain oppilas, jolla on väestökisterissä merkittynä äidinkieli muu kuin suomi, voi saada perusopetuksen päättötodistuksessa päättöarvioinnin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus- oppimäärässä.

Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset Liperin kunnassa

Liperissä maahanmuuttajat integroituvat suoraan omaan lähikouluun, sillä Liperissä ei toistaiseksi ole toiminnassa ns. valmistavan opetuksen ryhmää. Oppilaan tarvitsemat tukitoimet pyritään järjestämään luokan-/aineenopettajan sekä laaja-alaisen erityisopetuksen tuella. Aluksi opetuksen painopiste on suomen kielen opetuksessa ja suomalaisen kulttuurin tutustumisessa. Oppilaalla on mahdollista saada tukiopetusta sekä S2 (suomi toisena kielenä) opetusta. Myös tulkkipalveluita pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan.

Oppilaan sujuvan koulunkäynnin perustana on tiivis huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja huoltajien ja oppilaan osallistaminen koulunkäynnin suunnitteluun. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös sosiaalitoimen ja muiden opiskeluhoollon yhteistyökumppaneiden kanssa.

Romaniopetukselle ei ole toistaiseksi ollut halukkuutta. Asia tarkistetaan vuosittain Liperin kunnan romanasian kokoontumisten yhteydessä (peruskoulun edustaja ja pj apulaisrehtori Virpi Eronen).

10 Kaksikielinen opetus

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi ja joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Ne koulut, joissa järjestetään kaksikielistä opetusta määrittelevät vuosisuunnitelmassa:

- kenelle kaksikielinen opetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksi oton periaatteet
- mikä on kielikylpykielen/kohdekielen sekä koulun opetuskielen tuntijako
- mitkä oppiaineet tai oppiaineiden sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä/kohdekielellä; mikäli tilanne on tarpeen tarkistaa kunkin lukuvuoden osalta erikseen, opetussuunnitelmassa määritellään, miten tarkistus tehdään ja miten asia kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa
- mitkä ovat kielikylpykielellä/kohdekielellä opettavien oppiaineiden keskeiset kielelliset tavoitteet
- mitkä ovat kielikylpykielen/kohdekielen ja tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain.

Lisäksi varhaisen täydellisen kielikylvyn osalta päätetään ja kuvataan

- mitkä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä.

Lisäksi laajamittaisen kaksikielisen opetuksen osalta päätetään ja kuvataan

- miten järjestetään sellaisten lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus, jotka eivät pysty opiskelemaan opetuskielellä eivätkä kohdekielellä
- käytetäänkö oppilaaksi otossa soveltuvuskokeita ja mikä niiden vaikutus on oppilaaksi ottoon

Kaksikielinen opetus Liperissä

Liperin kunnassa ei toistaiseksi anneta kaksikielistä opetusta.

11 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan perusopetuksen koulut laativat oman opetussuunnitelman.

12. Valinnaisuus perusopetuksessa

Valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa mukaan. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa on määrätty kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7–9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin opintoihin osoitetut vuosiviikkotunnit:

- opintojen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat suoraan taide- ja taitoaineiden tavoitteista ja sisällöistä, joko kokonaan tai osittain.
- voidaan jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken.
- kaikki tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi.
- voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli koulu painottaa joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineet Joensuun seudun opetussuunnitelmassa:

	1.lk	2.lk	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk
<i>Musiikki</i>	1	1	1	1	1	1	2		
<i>Kuvataide</i>	1	1	1	2	1	1	2		
<i>Käsityö</i>	2	2	2	2*	2*	2*	2		
<i>Liikunta</i>	2	2	2	2	3	2	2	3	2
<i>Kotitalous</i>	0	0	0	0	0	0	3		
<i>Taide- ja taitoaineiden valinnaiset</i>				1	1	1		3	2

***) Sisältää seudullisena päätöksenä sidotut tunnit**

Seudullisena päätöksenä taide- ja taitoaineiden valinnaisten opintojen tunneista on kiinnitetty kolme tuntia käsitöiden opetukseen vuosiluokilla 4-6, yksi kullekin luokka-asteelle. Koulu voi päättää opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti kuinka loput taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit käytetään. Tunnit voidaan jakaa eri oppiaineiden kesken tai tarjota oppilaiden valittaviksi.

Taide ja taitoaineiden valinnaisten tuntien arviointi

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisiä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita todistuksiin.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että oppilaan päättöarviointi kohdistuu siihen vuoteen, jolloin hänen opiskelunsa taide- ja taitoaineessa päättyy eli musiikissa, kuvataiteessa, käsitöissä ja kotitaloudessa se voi olla joko seitsemännellä, kahdeksannella tai yhdeksännellä luokalla. Mikäli oppilas opiskelee kotitaloutta taide- ja taitoaineiden valinnaisena tunteina 4-6 luokilla, tulee hänelle kotitaloudesta arviointi lukuvuositoludistukseen muiden taide- ja taitoaineiden tavoin.

12.2. Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Opetuksen järjestäjä eli kunta voi päättää mahdollisista lisätunneista valinnaisten aineiden opetukseen. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.¹

Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia.

Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä.

Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Valinnaiset aineet Joensuun seudun opetussuunnitelmassa

	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk
Valinnaiset aineet	1	1	1	1	3	2

¹ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

Koulut päättävät omasta valinnaisainetarjonnasta. Opetuksen järjestäjällä voi olla omia kuntakohtaisia painotuksia. Koulun ja opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle².

Valinnaisten aineiden arviointi

Jokainen valinnainen aine muodostaa oppimäärän, joka arvioidaan omana oppiaineenaan. Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistuksiin nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle.

Esimerkki:

Muut valinnaiset aineet:

Tähtitiede, valinnaiset opinnot, (1vvt)	Hyväksytty
Media, valinnaiset opinnot, (2vvt)	9

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen valinnainen aine on koulun opetussuunnitelmassa määriteltä ja merkintä opetussuunnitelman mukaisesta tuntimäärästä. Jos oppilas vaihdon seurauksena aloittaa esimerkiksi kahden vuosiviikkotunnin kokonaisuuden kesken lukuvuoden tai muiden opiskelun alkamisen, arvioidaan hänen suoriutumisensa tässä aineessa samoin perustein kuin muiden, ainetta jo opiskelleiden oppilaiden. Osaamista arvioidaan siis suhteessa koko kokonaisuuden tavoitteisiin ja myös ainetta vaihtanut oppilas saa todistukseen numeroarvosanan. Ainetta vaihtaneelta voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä, jotta opettaja voisi luotettavasti arvioida hänen tietonsa ja

² Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

taitonsa. Asiasta on syytä keskustella etukäteen ennen aineen vaihtamista oppilaan kanssa ja myös huoltajaa tulee informoida.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta on määritelty A2- ja B2-kielinä opetettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään kuntakohtaisesti.

Vapaaehtoisen A2-kielen laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Vapaaehtoisen A-kielen tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Oppilaan valitessa A2-kielen hän sitoutuu opiskelemaan sitä koko perusopetuksen ajan. Erittäin perustellusta syystä huoltaja voi anoa oppilaan A2-kielen keskeyttämistä. Tällaiset perustellut syyt ovat: 1.) Oppimisvaikeudet, joista toimitetaan asiantuntijan lausunto. 2.) Terveydelliset syyt, joista lausunnon antaa lääkäri tai kouluterveydenhoitaja. 3.) Oppilaan oman elämäntilanteen muuttuminen, esimerkiksi koulun vaihto. Huoltaja voi hakea vapautusta lukuvuoden lopussa perustellulla kirjeellä rehtorilta ensin opettajan kanssa keskusteltuaan. Rehtori tekee hallinnollisen päätöksen opintojen keskeyttämisestä kuultuaan oppilaan vanhempia, huoltajia ja mahdollisesti tulevan yläkoulun rehtoria. A2-kielen opintoja ei voi keskeyttää kesken lukuvuoden. Huoltajille tiedotetaan valintojen sitovuudesta ennen valinnan tekemistä.

Valinnaisen B2-kielen laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

Valinnaiset kielet Joensuun seudun opetussuunnitelmassa

	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk
<i>A2-kieli</i>	2	2	2	2	2	2
<i>B2-kieli</i>					2	2

Vieraiden kielten vapaaehtoisten ja valinnaisten opintojen arviointi

Valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas keskeyttää vieraiden kielten valinnaiset opinnot toimitaan samoin kuin muiden valinnaisten aineiden kanssa (katso luku 12.2 Valinnaisten aineiden arviointi).

Valinnaisaineiden opetuksen järjestäminen Liperissä

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

Koulujen tulee viedä omat valinnaisaineet, niiden tavoitteet, sisällöt ja arviointi koulun oman lukuvuosisuunnitelman mukana lautakunnan päätettäväksi.

Alakoulun valinnaisaineet 4-6lk Liperissä

Yksi tunti on sidottu seudullisessa tuntijaossa käsityöhön, toinen valinnainen on eheyttävää ja kolmas tunti sisältää laaja-alaisen oppimisen osa-alueita.

Kukin Liperin koulu voi itse järjestää kaksi valinnaisainetuntia viikossa luokille 4-6 haluamallaan tavalla. Koululla on mahdollisuus antaa oppilaiden valita valinnaisaineet kokonaan tai osittain. Koulu voi myös sitoa yhden tunnin eheyttävään opetukseen ja yhden tunnin monialaiseen taito- ja taidenaineiden opetukseen kuitenkin opetussuunnitelman normien mukaan. Koulu päättää valinnaisaineen tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin periaatteet sekä kirjaa ne koulun vuosisuunnitelmaan kuten opetussuunnitelman perusteet edellyttävät. (Lautakunnan päätös 8§ 14.1.2016)

Koulujen vuosisuunnitelmissa tulee olla koulujen omat valinnaisaineet tarkasti kuvattuina.

Liperin kunnan kieliohjelma

Liperin kunnan kieliohjelmaa toteutetaan kaikissa kunnan perusopetusta antavissa kouluissa. Kieliohjelman avulla halutaan turvata liperiläisille oppilaille mahdollisimman monipuolinen kielitarjonta.

Kieltenopetuksesta Liperissä vastaavat pätevät opettajat. Valinnaisten B2-kielten opetuksen tavoitteet, sisällöt ja arviointi on selitetty kohdassa 6. Valinnaisaineet yläkoulussa.

A1-kieli

Liperin kunnassa opetetaan perusopetuksen 3. luokalta alkavana yhteisenä kielenä englannin kieltä.

Yhteinen A1-kieli takaa oppilaalle ja oppilaan vanhemmille sen, että oppilas voi omassa kunnassa ja mahdollisesti kuntaa vaihdettaessa jatkaa perusopetuksessa aloitettua kieltä.

A2 – kieli

Liperin kunnassa ei tarjota A2-kieltä.

B1 – kieli

B1 – kieli on Liperin kunnassa kaikille yhteinen ruotsin kieli. Se alkaa perusopetuksessa 6. luokalta ja jatkuu perusopetuksen loppuun saakka.

B2 – kieli* valinnainen

B2 – kieli on perusopetuksen 8. luokalta alkava valinnainen kieli. Liperin kunnassa tarjotaan B2 – kielenä saksaa, venäjää ja ranskaa.

Kielten koulukohtaiset painotukset ja kuinka ne ilmenevät koulun toiminnassa ja opetuksessa kerrotaan koulun vuosisuunnitelmassa.

Kielten opetuksen tuntijako Liperissä vuosiluokittain

kieli	3lk	4lk	5lk	6lk	7lk	8lk	9lk
englanti	2	2	3	2	2	2	3
ruotsi				2	1	1	2
saksa*						2	2
ranska*						2	2
venäjä*						2	2

LIPERIN YLÄKOULUN VALINNAISAINHEET LAUTAKUNNAN PÄÄTETTÄVIKSI LUKUVUONNA 2016-17.

Opetussuunnitelman vuosittainen seuraaminen ja arviointi Liperin kunnassa

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. ([Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. \(32/2003\)](#)) Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän osuudet opetussuunnitelman osalta päivitetään tarvittaessa.

Lukuvuosisuunnitelmat Liperin kouluissa

Lukuvuosisuunnitelma koostuu seuraavista lautakunnan tekemistä päätöksistä:

- opetustuntien määrä
- opetuksen ja koulunkäynnin tuki
- työ- ja loma-ajat
- yleiset ohjeet
- koulun omat tarkennukset opetussuunnitelmaan
- arviointisuunnitelma

- oman opetussuunnitelman vuosittainen arviointi ja toimintakertomuksen tekeminen

Koulukohtaiset tarkennukset ja toimintakertomukset Liperin kouluissa

Sivistyslautakunta hyväksyy koulukohtaiset lukuvuosisuunnitelman täsmennykset aina syyskuun kokouksessaan. Toimintakertomus tulee viedä lautakunnalle tiedoksi kesäkuun kokoukseen.

Sekä lukuvuosisuunnitelma että toimintakertomus tulee tehdä yhteistyössä koulun henkilökunnan kanssa ja niiltä osin kuin mahdollista myös oppilaiden, huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Koulujen itsearviointi Liperin kouluissa

Joka kevät Liperin kunnassa koulut arvioivat huhti-toukokuun aikana lukuvuosisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden ja suunnitelmien toteutumista. Näistä muodostuu toimintakertomus, joka viedään tiedoksi kouluittain lautakunnalle kesäkuun kokoukseen.

Asiakastyytyväisyys Liperin kouluissa

Jokainen koulu päättää itse miten ja milloin toteuttaa tyytyväisyyskyselyitä huoltajilta ja oppilailta. Kirjaus tulee tehdä koulun omaan lukuvuosisuunnitelmaan ja toteuttaa kysely vähintään kolmen vuoden välein. Kyselyn kooste tulee viedä tiedoksi lautakuntaan toimintakertomuksen yhteydessä.

Oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kuuleminen Liperin kouluissa

Aktiivinen yhteistyö oppilaskunnan ja vanhempainneuvoston kanssa tulee varmistaa kouluittain opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa. Yhteistyön välineenä voi käyttää infotilaisuuksia, vanhempainiltoja, WILMA-viestintää ja kyselyitä, kunnan nettisivuja, Pedanetia, jne.

Opetussuunnitelman OPS2016 julkaiseminen Liperissä

Tämä kooste julkaistaan Liperin kunnan Pedanet-sivuilla osana seudullista opetussuunnitelmaa. Lisäksi allekirjoittanut liittää kohdat koulujen Wilman lukuvuosisuunnitelmiin ”Opetuksen järjestäjä”-osuuteen. Kirjalliset osuudet työstää OPS-koordinaattori Virpi Eronen.

Liite 1.

TERVEISET KOULULLE

KEVÄT _____

Nimi: _____ Uskonto: _____
 Esiopetusryhmä: _____ Osallistunut säännöllisesti kyllä ei
 Esiopettajat: _____ Tuleva koulu: _____
 Lapsen vahvuuksia: _____

	Tarvitsee harjoitusta	Taito kehityksessä	Osaa
TUNNEILMAISU JA SOSIAALISET TAIDOT			
Vuorovaikutus aikuisten kanssa			
Leikki ja vuorovaikutus lasten kanssa			
Tunnistaa, nimeää ja ilmaisee tunteitaan			
Ratkaisee pulmallisia tilanteita myönteisin keinoin			
Käsittelee pettymyksiä vahingoittamatta toisia tai ympäristöä			
TYÖSKENTELYTAIDOT			
Toimii annettujen ohjeiden mukaan			
Keskittyy tehtäviin			
Pystyy itsenäiseen työskentelyyn			
Jaksaa suorittaa tehtävät loppuun			
Huolehtii tavaroistaan			
Noudattaa yhteisiä sopimuksia ja ohjeita			
MOTORIIKKA JA HAHMOTUS			
Hahmottaa kehonsa (tunnistaa ja nimeää kehonsa osat, puolet, suunnat ja hallitsee keskiviivan ylityksen)			
Perusliikuntataidot (kävely, juoksu, tasapaino, pallon käsittely jne.)			
hiihto		luistelu	
		pyöräily	
		uinti	
Hienomotoriikka: oikea kynäote			
mallista jäljentäminen			
oikea saksioite			
leikkaaminen viivaa pitkin			
rakentelu			
KIELELLISET VALMIUDET JA AJATTELUTAIDOT			
Kertoo ja kuvailee asioita/tapahtumia loogisesti			
Sanavarasto ikätasoista			
On kiinnostunut lukemisesta/kirjoittamisesta			
Kuulee ja tunnistaa sanojen alkuaänteen			
Ymmärtää kirjain-äänne -vastaavuuden			
Kirjoittaa nimensä ja nimeää sen kirjaimet			
Lukee sanoja			
Kirjoittaa etunimensä ja nimeää sen kirjaimet			

MATEMAATTISET VALMIUDET JA AJATTELUTAIDOT			
Ymmärtää numero-määrä -vastaavuuden lukualueella 1-5			
Lukujonotaidot			
Ymmärtää matemaattisia käsitteitä			
Luokittelee, vertailee ja järjestää värin, koon ja lukumäärän mukaan			
Ymmärtää yhteen- ja vähennyslaskun periaatteet			

Äännevirheet: ei R S Muuta: esim. kätisyys _____

Tutkimukset ennen kouluun tuloa: _____

Tukitoimet ennen kouluun tuloa: _____

Kanssani on keskusteltu lapseni asioista ja annan luvan lomakkeen siirtämiseen vastaanottavalle koululle:

Pvm _____ Huoltajan allekirjoitus _____

Terveiset koululle -lomake täytetään, käydään läpi huoltajien kanssa ja allekirjoitetaan _____mennessä.

Lomakkeen täyttää esiopettaja /-opettajat. Tarkoituksena on pohtia lapsen taitoja ja toimimista esiopetustilanteessa. Huoltajien näkemykset voivat poiketa (=lapsen taidot voivat näyttää erilaiselta yksilötilanteessa), ja sen voi kirjata lomakkeen toiselle puolelle, kuten tarvittaessa myös muut tarkentavat lisätiedot.

Havainnointiin perustuvaa arviointilomaketta voidaan käyttää tarkemman arvioinnin ja Terveiset koululle –lomakkeen täyttämisen tukena.

Terveiset koululle –lomaketta ei ole välttämätöntä käyttää, mikäli esiopetus toteutetaan koulun yhteydessä ja lapsi siirtyy kyseiseen kouluun perusopetuksen 1. vuosiluokalle.

Lapselle on esiopetuksessa laadittu:

_____ yleisen tuen oppimissuunnitelma _____ pedagoginen arvio _____tehostetun tuen oppimissuunnitelma

_____ pedagoginen selvitys _____ HOJKS

Esiopettajan huomioita:

Huoltajan huomioita:

Liite 2.

TERVEISET YLÄKOULUUN

KEVÄT 20_____

Oppilas: _____ Luokka: _____

Koulu: _____ Opettajan nimi, e-mail, puh.: _____

Arviointi: 5 = sujuu hyvin, 4 = sujuu melko hyvin, 3 = tarvitsee muistutusta, 2 = paljon parantamista, 1 = ei onnistu		
TYÖSKENTELYTAIDOT	Oppilas	Opettaja
Jaksan kuunnella ja keskittyä tunneilla		
Toimin annetun ohjeen mukaan		
Jaksan suorittaa tehtäväni loppuun huolellisesti		
Pystyn itsenäiseen työskentelyyn		
Pystyn työskentelemään pareittain/ryhmässä		
Työskentelyvälineet ovat kunnossa ja mukana		
Noudatan välitunneilla/retkillä yms. yhteisiä sopimuksia ja ohjeita		

Arviointi: 5 = helppoa, 4 = tarvitsen joskus apua, 3 = tarvitsen apua koulussa ja kotona, 2 = avusta huolimatta on vaikeaa, 1 = ei onnistu millään		
OPPIAINEET	Oppilas	Opettaja
Äidinkieli/ suomenkieli ja kirjallisuus/ suomi 2. kielenä		
Englanti		
Matematiikka		
Muu, mikä?		
Muu, mikä?		

Oppilaan ja huoltajan terveisiä yläkoululle (esim.oppilaan vahvuudet ja vapaa-ajanvieto/harrastukset:

Oppilaan kanssa on keskusteltu terveisistä yläkoululle ja olemme tietoisia lomakkeen siirtymisestä vastaanottavalle koululle.

Joensuussa ____/ ____ 20____

Oppilas

Huoltaja/t

Opettaja

Liite 3.

Kysely palautetaan luokanopettajalle ____/ ____ 20 ____ mennessä.

Tiedote yhteishausta ja ammatilliseen koulutukseen liittyvistä terveydellisistä vaatimuksista

Arvoisa huoltaja ja yhdeksäsluokkalainen

Yhdeksännellä luokalla oppilaalla on yhteishaku toisen asteen opintoihin helmi-maaliskuun aikana. Vastuu yhteishaun valinnoista on oppilaalla ja hänen huoltajallaan. Oppilaanohjaajat tukevat oppilaan hakuprosessia muun muassa ohjauskeskusteluihin, järjestämällä vierailuja sekä yhteishakua varten pidettäviä huoltajailtoja.

Yhteishaku on valtakunnallinen haku toisen asteen koulutuksiin eli päivälukioihin ja ammatillisiin perustutkintoihin. Kaikki yhteishakuun liittyvä tarpeellinen tieto löytyy osoitteesta www.opintopolku.fi. Yhteishaku tehdään sähköisesti ja *ohjatusti yhdessä oppilaanohjaajan kanssa*.

Ammatillisen koulutuksen terveydelliset vaatimukset

Useille ammatillisen koulutuksen aloille on ammatinvalintaan vaikuttavia terveydellisiä vaatimuksia. Näistä tulee keskustella kotona ja kouluterveydenhuollon kanssa. Tieto ammatinvalintaa rajoittavista tekijöistä löytyy osoitteesta www.opintopolku.fi. (*Oppilaanohjaaja suositellaan tulostamaan tiedotteen lisäksi terveydentilavaatimukset opintopolusta.*)

Hakijan tulee merkitä yhteishaun sähköisessä hakulomakkeessa terveydentilaan liittyviä asioita, joissa hakija arvioi itsellään mahdollisesti olevia terveydellisiä esteitä tai puutteita. Oppilaitos voi hakijan antaman ilmoituksen perusteella pyytää tarkempia terveydentilatietoja, esimerkiksi lääkärintodistuksen. Jos hakija antaa vääriä tietoja tai salaa tietoja terveydentilastaan, voi hän menettää saamansa opiskelupaikan. **Vastuu hakutiedoista on hakijalla. Siksi on tärkeää, että huoltaja ja hakija keskustelevat yhdessä yhteishakuun liittyvistä asioista sekä ammatinvalintaa rajoittavista terveydellisistä tekijöistä.**

Yhteishakuterveisin,

.....leikkaa ja palauta alaosa oppilaanohjaajalle.....

Tiedote yhteishausta

Olemme tutustuneet yhteishakutiedotteeseen. Ymmärrämme, että vastuu hakutiedoista ja terveydentilaan liittyvistä tekijöistä on hakijalla.

Oppilaan nimi: _____ Luokka: _____

Paikka: _____ Aika: _____.____.20____

Oppilaan allekirjoitus

Huoltajan allekirjoitus

Huoltajan nimenselvennys

Pohjois-Karjala

Tiedonsiirtolomake

LUOTTAMUKSELLINEN

TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEEN SIIRTYMINEN

Ammatilliset oppilaitokset ja lukiot tarvitsevat tietoa oppilaan **opiskeluun liittyvistä asioista ja mahdollisesta tuen tarpeesta opintojen aikana.**

Tietojen siirron tarkoituksena on helpottaa oppilaan opiskelujen aloittamista ja auttaa opiskelujen etenemisessä. Tiedot ovat salassapitosäännösten alaisia.

Lomakkeet toimitetaan opiskelupaikkoihin vasta syksyllä, kun opiskelija on jo aloittanut opinnot. Voidaksemme siirtää tiedot tarvitsemme huoltajan luvan tietojen siirtämistä varten. Lomake on täytetään yhdessä oppilaan kanssa.

1 Opiskelija	Sukunimi	Etunimet
	Henkilötunnus	Puhelinnumero
	Opiskelijan osoite	
	Opiskelijan sähköpostiosoite	
2 Huoltaja	Huoltajan nimi / nimet	Puhelinnumero
	Huoltajan osoite	
	Huoltajan sähköpostiosoite	
3 Aikaisempi koulutus ja hakutoiveet	Peruskoulu, josta opiskelija tulee ja peruskoulun opinto-ohjaajan / luokanohjaajan / erityisopettajan nimi ja yhteystiedot:	
	Opiskelijan hakutoiveet (oppilaitos, opintolinja)	
	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	

4 Tiedon- siirtolupa	<input type="checkbox"/> Annan tiedonsiirtoluvan <input type="checkbox"/> En anna tiedonsiirtolupaa Oppilas on opiskellut <input type="checkbox"/> yleisessä tuessa <input type="checkbox"/> tehostetussa tuessa <input type="checkbox"/> erityisessä tuessa Edellä mainittu tieto siirretään peruskoulusta toisen asteen oppilaitokseen. (Perusopetuslaki 40§)
---	--

5 Opiskelijan opiskeluun vaikuttavat asiat	Esim. vahvuudet, yksilölliset opetusjärjestelyt, sosiaaliset taidot, perustelut tuen tarpeelle, yhteistyötahot, sosiaaliset pelkotilanteet, kiusaamiskokemukset ja muut mahdolliset huoltajan terveiset.
---	--

Alle- kirjoitukset	Tähän lomakkeeseen kirjattuja tietoja luovutetaan ainoastaan sen oppilaitoksen opiskelijahuoltohenkilöstön ja ryhmänohjaajien käyttöön, johon opiskelija on hyväksytty. Annettuja tietoja käytetään suunniteltaessa opiskelijan opintoja, ohjausta ja mahdollisia tukitoimia. Lomake hävitetään ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen.	
	Paikka ja aika _____	Paikka ja aika _____
	Opiskelijan allekirjoitus	Huoltajan allekirjoitus/allekirjoitukset

Liite 5.

Seudullinen ohjeistus

KASVATUSKESKUSTELUJEN JA KURINPITOMENETTELYJEN TOTEUTTAMINEN

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen keino ennen jälki-istunnon antamista puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasiallisen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelu käydään, jos oppilas häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Oppilaan kanssa käydään läpi, miten ja miksi oppilas on rikkonut koulun sääntöjä, sekä miten hänen tulisi toimia korjatakseen omaa käytöstään. Tilanteesta ja sen vakavuudesta riippuen mukana voi olla yksi tai kaksi opettajaa ja/tai rehtori. Keskusteluun voivat osallistua myös muut oppilaan opetukseen tai oppilashuoltoon osallistuvat henkilöt.

Koulun opettaja tai rehtori voi määrätä keskustelun enintään kahdeksi tunniksi. Keskustelu järjestetään mahdollisimman pian tapahtuneesta, kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai ennen tai jälkeen koulupäivän.

Keskustelu kirjataan sähköisesti oppilashallinnon ohjelmaan. Keskustelusta ilmoitetaan oppilaan huoltajille mahdollisimman pian. Suositeltavaa on, että kasvatuskeskusteluun määrätty oppilas soittaa itse huoltajalle ja kertoo mitä on tapahtunut. Mukana oleva opettaja keskustelee myös huoltajan kanssa. Tieto kasvatuskeskustelusta voidaan toimittaa huoltajille myös kirjallisesti. Yhteydenoton tavoitteena on huolehtia siitä, että kodin ja koulun aikuisilla on tieto koulupäivän tapahtumista. Huoltajat voivat osallistua mukaan kasvatuskeskusteluun, jos se katsotaan tarpeelliseksi.

Tyypillisiä kasvatuskeskusteluun tulevia asioita ovat:

- Toistuva oppituntien häirintä
- Toistuva kotitehtävien laiminlyönti tai koulutehtävien unohtaminen
- Toistuva myöhästyminen oppitunneilta
- Luntaaminen tai väärentäminen
- Toisen omaisuuden varastaminen tai vahingoittaminen/turmeleminen
- Tottelemattomuus henkilökuntaa kohtaan
- Epäasiallinen käytös tai kielenkäyttö
- Luvaton koulualueelta poistuminen
- Luvaton poissaolo oppitunneilta
- Tupakointi
- Muu koulun sääntöjen rikkominen

Jos kyseessä oleva rike on vakava, siitä voi seurata suoraan kurinpidollinen menettely. Kasvatuskeskustelu ei vapauta esimerkiksi vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Kasvatuskeskustelun yhteydessä on selvitettävä tarvittaessa laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot, joilla käyttäytymistä ja oppilaan hyvinvointia voidaan koulussa parantaa. Kiusaamistapaukset viedään KiVa-tiimin tai koulun kiusaamisesta vastaavan ryhmän käsittelyyn.

Kasvatuskäytänteiden ja kurinpitotoimien käyttöä seurataan ja arvioidaan vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.

Kurinpidolliset keinot

Perusopetuslain (POL 35§) mukaisia **kurinpitotoimia** ovat jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen.

Kurinpitotoimenpiteet alkavat aina **oppilaan kuulemisella**. Oppilaalla on silloin mahdollisuus selittää toimintaansa, oikaista mahdollinen väärinkäsitys ja selvittää tapahtumaan johtaneet seikat. Kuuleminen tehdään aina mahdollisimman pian keskusteluun tai ojentamiseen johtaneen tapahtuman jälkeen. Vasta kuulemisen jälkeen otetaan yhteys osallisten huoltajiin.

Kaikissa kurinpitotoimissa ja rangaistuksissa on huoltajille **ilmoitettava** asiasta. Kuitenkin vain **kirjallisessa varoituksessa ja määräaikaisessa erottamisessa** on huoltajille varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen rangaistuksen määräämistä.

Jälki-istunto

Jälki-istunto on perusopetuslaissa määritelty kurinpitotoimi, jota käytetään pääsääntöisesti, jos kasvatuskeskustelu on jo käyty tai rike on vakava.

Jälki-istunnon aikana voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä tai harjoituksia, jotka ovat kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia. Tehtäviä teettäessä huomioidaan, että ne ovat oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä oppilaan ikään - ja kehitystasoon. Muun muassa kirjallisten ja suullisten tehtävien tai harjoitusten sekä muiden kasvatuksellisia tavoitteita tukevien, esimerkiksi yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävien tehtävien, teettäminen on mahdollista. Myös sosiaalisia - ja tunnetaitoja voidaan harjoitella ryhmämuotoisesti. Työrangaistukset eivät ole mahdollisia.

Jälki-istunnossa voidaan edelleenkin velvoittaa oppilas istumaan hiljaa.

Jälki-istuntoa ei voida milloinkaan osin järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muiden koulun suunnitelmien mukaisesta opetuksesta.

Jälki-istunto järjestetään aina kouluajan ulkopuolella ja istunto kirjataan sähköisesti oppilashallinto-ohjelmaan.

Kirjallinen varoitus

Kirjallinen varoitus annetaan, jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon saatuaan (POL 36§).

Määräaikainen erottaminen

Määräaikainen erottaminen voidaan toteuttaa, mikäli oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon ja kirjallisen varoituksen saatuaan. Oppilas voidaan monijäsenisen toimielimen päätöksellä erottaa perusopetuksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Väkivaltaisen tai uhkaavan oppilaan vaarantaessa toisten turvallisuuden voidaan määräaikainen erottaminen panna täytäntöön ilman lainvoimaa.

Ennen jälki-istunnon, kirjallisen varoituksen tai määräaikaisen erottamisen määräämistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Lisäksi ennen kurinpitovastuun antamista on huoltajille varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Muun oppilasta koskevan ojentamisen vastuunjako

Opettaja

- oppilaan huomauttaminen, nuhtelu, puhuttelu tms.
- oppilaan väliaikainen toiminnasta erottaminen (sivuun istumaan tms.)
- oppilaan kanssa käytävä kasvatustalku max. 2h (POL 35§, tunnin aikana, tunnin jälkeen, koulupäivän jälkeen, dokumentoidaan)
- häiritsevän tai kielletyn esineen tai aineen poistaminen (POL 36§, dokumentoidaan)
- oppilaan tarkastaminen: oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole (POL 36§, dokumentoidaan)
- luokasta poistaminen (POL 36§, koululla valvontavelvollisuus, dokumentoidaan)

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

- jälki-istunnon määrääminen max. 2h (POL 36§, oppilaan kuuleminen, rangaistuksen syyn yksilöinti oppilaalle, rangaistuksen kirjaaminen, voidaan teettää tehtäviä ja harjoituksia, dokumentoidaan)

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään (POL 36§).

Rehtori

- rehtorin puhuttelu tai kasvatust keskustelu
- oppilaan poistaminen koulusta loppupäivän ajaksi (POL 36§)
- kirjallinen varoitus (POL 36§, yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys, huoltajien kuuleminen, rangaistuksen kirjaaminen), vaatii ensin jälki-istuntoja samasta aiheesta esim. häiriköinti, tottelemattomuus, sääntöjen noudattamatta jättäminen

Monijäseninen toimielin

- määräaikainen erottaminen (POL 36§, yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys, huoltajien kuuleminen, dokumentointi), lastensuojeluilmoitus

Kurinpitokeinoja käytettäessä on noudatettava hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Liite 6.

Sairaalaopetuksen opetussuunnitelma

Joensuun keskussairaalassa sijaitsevassa sairaalaopetusyksikössä tarjotaan sairaalaopetusta Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän sairaalassa tutkimuksissa ja sairaalahoidossa oleville esi- ja peruskoululaisille. Oppilaat tulevat sairaalaopetukseen Pohjois-Karjalan ja Heinäveden alueelta. Sairaalaopetuksen järjestäjä on Joensuun kaupunki. Nepenmäen koulun sairaalaopetusyksikkö ("Tikkamäen koulu") on yhtenäiskoulu (esiopetus ja koko perusopetus) ja se sijaitsee samassa rakennuksessa lasten- ja nuorisopsykiatrian osastojen ja poliklinikoiden kanssa.

Esi- ja perusopetusikäinen oppilas on oikeutettu sairaalaopetuspaikkaan kun hänet on otettu potilaaksi osastolle erikoissairaanhoidon piiriin (osastopaikka). Myös erikoissairaanhoidon avohoidossa olevalla oppilaalla on mahdollisuus hakeutua sairaalaopetukseen. Avo-opetuspaikalle haetaan erillisellä hakulomakkeella ja valmistelun oppilasvalinnasta sairaalaopetukseen tekee moniammatillinen työryhmä, jossa on sairaalaopetuksen lisäksi edustajat lasten- ja/tai nuorisopsykiatrian poliklinikoilta. Nepenmäen koulun rehtori tekee PoL 18§:n mukaisen päätöksen sairaalaopetuspaikasta joko hoitosuunnitelman (osastolta tulevat oppilaat) tai koulusopimuksen (avo-oppilaat) perusteella.

Sairaalaopetuksen aikana oppilaat säilyvät omien lähikoulujensa oppilaina ja noudattavat siten näiden opetussuunnitelmaa tai soveltuvasti Joensuun seudun opetussuunnitelmaa ja Nepenmäen koulun vuosisuunnitelmaa.

Sairaalaopetuksen toimintakulttuuri

Sairaalaopetuksen tavoitteena on vastata oppilaan yksilöllisiin, kasvatuksellisiin ja opetuksellisiin tarpeisiin. Opetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Oppilas harjoittelee tunnistamaan omat haasteensa oppimisessa ja koulunkäynnissä. Keskeistä on itsetunnon ja -tuntemuksen kehittyminen sekä itsensä hyväksyminen. Opiskelun tavoitteet laaditaan yhdessä oppilaan kanssa.

Opetus on osa lapsen ja nuoren kokonaiskuntoutusta, jota tehdään yhteistyössä hoitohenkilöstön kanssa. Opetuksen tavoitteet määritellään aina yksilöllisesti ja niitä tarkennetaan säännöllisesti, koska oppilaiden kunto ja hoitoaika vaihtelevat.

Sairaalaopetuksen keskeiset toimintaperiaatteet

Oppilaat noudattavat sairaalaopetuksessa pääasiassa ja mahdollisuuksien mukaan oman koulunsa opetussuunnitelmaa. Heille laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma jäsentämään opiskelua ja helpottamaan myöhempää paluuta omaan kouluun. Oppilaan tarpeet oppimisen ja koulunkäynnin tuessa otetaan huomioon sairaalaopetuksessa. Jokaiselle oppilaalle nimetään niin sanottu omaopettaja, joka vastaa oppilaan opetuksen käytännön järjestelyistä. Tämän opettajan vastuulla on myös oppilaan pedagogisten asiakirjojen laadinta ja päivittäminen yhteistyössä oppilaan oman koulun kanssa.

Sairaalaopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaiden huoltajien, lähetävien ja vastaanottavien koulujen, sairaalahenkilöstön, kuntien kasvatusta- ja perheneuvoloiden sekä kuntien sosiaali- ja terveystoimien kanssa. Yhteistyötä tehdään niin tulovaiheessa, opintojen aikana kuin paluuvaiheessakin.

Kodin ja koulun yhteistyö käynnistyy siinä vaiheessa, kun huoltajat käyvät tutustumassa sairaalaopetukseen yhdessä lapsen tai nuoren sekä oman hoitajan kanssa. Huoltajat haastatellaan tai he täyttävät haastattelulomakkeen, jonka pohjalta voidaan myöhemmin kouluneuvotteluissa keskustella. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään myös sairaalan järjestämässä hoito- ja verkostoneuvotteluissa sekä oppilaan lähtiessä sairaalaopetuksesta omaan tai muuhun tarkoituksenmukaisemmaksi katsottuun kouluun.

Oppilaan viikoittainen tuntimäärä on oppilaan oman lähikoulun opetussuunnitelman tai Joensuun seudun opetussuunnitelman ja valtioneuvoston tuntijakoasetuksen mukainen. Mikäli oppilaan terveydentila vaatii, voi koulupäivä poiketa edellisestä terveydentilaan perustuen (PoL 18 §, 3. mom). Koulukuntoisuuden määrittely tapahtuu yhteistyössä hoidon kanssa.

Oppilaan opiskelu sairaalaopetuksessa

Oppilaat kulkevat kouluun joko hoitajien saattamina (osasto-oppilaat) tai itsenäisesti (avo-oppilaat sekä yksinkulkuoikeuden saaneet oppilaat). Koulupäivä on jaettu kolmeen kahden oppitunnin mittaiseen jaksoon, joita sovelletaan oppilaiden viikkotuntimäärien puitteissa. Ensimmäisen jakson (kaksi oppituntia) jälkeen on ruokatunti, jolloin osastolla olevat oppilaat ruokailevat osastolla ja avo-oppilaat koulun keittiössä. Toisen jakson jälkeen on osasto-oppilailla välipala osastolla. Avo-oppilaat viettävät tauolla välitunnin ohjeiden mukaan. Välituntivalvojana toimii valvontalistalla määrätty opettaja.

Opettajien tehtävänä ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa oppilasta kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Ohjauksen tehtävänä on ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä ja myös korjata puutteita opiskelutaidoissa. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Jo alakoulussa aloitetaan tutustuminen eri ammatteihin ja työelämään. Yläkoulussa luokilla 7-9 ohjaus muodostuu henkilökohtaisesta ja luokkamuotoisesta opiskelun ja jatko-opintojen ohjauksesta sekä työelämään tutustumisesta. Tutustumiskäyntejä voidaan järjestää toisen asteen oppilaitoksiin sekä työpaikoille. Yläkoululaiset voivat mahdollisuuksien mukaan suorittaa TET-jaksoja. Jaksojen pituus vaihtelee yksilöllisten voimavarojen mukaan muutamasta päivästä viikkoon.

Oppimisympäristöinä ovat koulutilojen lisäksi koko ympäröivä yhteiskunta ja luonto (esim. retket, leirikoulu, vierailut, teatteri, konsertit). Nepenmäen koulun vuosisuunnitelmaan kootaan sairaalaopetuksen vuosittaiset työaikapoikkeamat.

Sairaalaopetuksessa järjestetään juhlia, teemapäiviä, tapahtumia, retkiä sekä vierailuja lukuvuoden aikana. Valinnaisaineiden osalta pyritään mahdollisuuksien mukaan siihen, että oppilas voi jatkaa lähikoulussaan valitsemissa valinnaisaineita. Oppilas voi joissakin tapauksissa osallistua myös muille valinnaisainetunneille kuin mitä hän on lähikoulussaan valinnut.

Oppilashuolto sairaalaopetuksessa

Sairaalaopetuksen oppilaat ovat sairaalan eri osastoilla hoidossa tai tutkimuksissa olevia lapsia tai nuoria. Sairaalakoulun oppilashuoltoryhmän muodostavat sairaalaopettajat ja hoitohenkilöstö. Oppilashuoltoryhmän kokouksia vastaavat viikoittaiset raportit osastoilla. Sairaalaopettajat osallistuvat

raporteille, joilla voivat olla mukana osaston lääkäri, sairaanhoitajat, psykologi, sosiaalityöntekijä ja toimintaterapeutti.

Osasto-oppilaiden oppilashuollollinen tuki tulee luonnollisesti sairaalan kautta. Avo-oppilaiden osalta palvelut tulevat oppilaiden omilta kouluilta tai tarvittaessa Nepenmäen koululta.

Oppilaan opiskelu sairaalaopetuksessa voidaan jakaa oppilashuollon näkökulmasta kolmeen vaiheeseen:

Tulo sairaalaopetukseen

Tässä ensimmäisessä nivelvaiheessa sairaalakoulu ottaa yhteyttä oppilaan omaan kouluun, huoltajaan ja hoitohenkilöstöön oppilaan oppimistilanteen kartoittamiseksi ja opetuksen järjestämiseksi sairaalaopetuksessa. Yhteistyö oppilaan oman koulun oppilashuoltoryhmän kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Yhteistyökumppaneita omassa koulussa ovat luokan- ja aineenopettajat, luokanvalvojat, erityisopettajat, oppilaan ohjaajat, kouluterveydenhoitajat, kuraattorit, koulupsykologit ja rehtorit. Lisäksi yhteistyötä tehdään oppilaan kotikunnan sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisten kanssa. Huoltajat käyvät sairaalakoulussa tutustumassa ja tulohaastattelussa. Myös hoitohenkilöstön kanssa vaihdetaan vielä tietämystä oppilaasta.

Opiskelu sairaalaopetuksessa

Sairaalaopettajat tekevät koko opiskeluajan tiivistä yhteistyötä oppilaan oman koulun kanssa pitäen oppilashuoltoväen ajan tasalla oppilaan etenemisestä. Yhteydenpitoa helpottaa oppilaan omasta koulusta nimetty yhteyshenkilö, joka voi olla esim. luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja tai oppilaan ohjaaja.

Huoltajien kanssa pidetään yhteyttä puhelimitse sekä tavaten kouluneuvotteluissa koululla ja hoitoneuvotteluissa osastoilla.

Sairaalaopettaja toimii hoidon moniammatillisen tiimin pedagogisena asiantuntijajäsenenä. Hän osallistuu oppilasta koskeviin kokouksiin ja hoitoneuvotteluihin tuoden näihin näkemyksensä ja tietämyksensä lapsesta tai nuoresta oppilaana. Sairaalaopettaja on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa lapsen tai nuoren kokonais kuntoutusta.

Paluu sairaalaopetuksesta

Siirtyminen sairaalaopetuksesta vastaanottavaan kouluun on oppilashuollollisesti katsottuna tämän opinpolun toinen nivel- eli siirtymävaihe. Koulu voi olla oppilaan aikaisempi koulu tai jokin muu oppilaitos tai luokka. Paikka mietitään yhdessä huoltajan, oman koulun ja hoitohenkilöstön kanssa. Paluvaihe on erityisen tärkeä tiedonsiirron kannalta. Oppilalle tehty oppimissuunnitelma siirretään palautuspalaverissa vastaanottavalle koululle. Palautuspalaverissa ovat läsnä tarpeen mukaan oppilas, huoltaja, vastaanottavan koulun edustus, sairaalaopettaja ja lapsen tai nuoren omahoitaja. Tarvittaessa sairaalaopettaja (tai koulunkäynninohjaaja/vastuuhoitaja) on oppilaan mukana tukemassa oppilasta kouluympäristöön sopeutumisessa sekä konsultoimassa opettajia.

Eryteisesti nivelvaiheissa, eli sairaalakouluun tulo- ja sieltä lähtövaiheissa korostuu oppilaan oman koulun oppilashuoltotyö sekä yhteistyö sairaalakoulun kanssa. Tiedonsiirto molemmissa vaiheissa on tärkeää ja omaan kouluun palaavien oppilaiden paluun turvaaminen saattaen vaihtamisperiaatteella on olennaista.

Arviointi sairaalaopetuksessa

Arviointi suoritetaan yhteistyössä oppilaan oman koulun kanssa käyttäen oppilaan oman koulun todistuslomakkeita. Päättötodistuksen antaa aina oppilaan oma koulu, mutta arviointi tehdään tällöinkin yhteistyössä sairaalaopetuksen kanssa. Oppilaan arvioinnista keskustellaan sairaalaopetuksessa sekä koulu- että joskus myös hoitoneuvotteluissa.

Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat.

Oppilas tekee sairaalaopetuksessa itsearviointia keskusteluissaan opettajan kanssa sekä toteuttamalla monipuolisesti itsearviointia mm. itsearviointilomakkeiden avulla. Oppilas asettaa tavoitteita opiskelulle ja arvioi niiden toteutumista viikoittain. Oppilas arvioi työskentelyään myös kouluneuvotteluissa.

Liite 7.

Suosittelavat testauskäytännöt eri luokka-asteilla				
	MATEMAATTISET TAIDOT	KIELELLISET TAIDOT	TYÖSKENTELY JA TUNNETAIDOT YMS.	MUUTA
<i>Varhais- kasvatus</i>				Neuvolassa LENE - testaukset
<i>Eskari</i>	LuKiMat (matematiikka)		Seudullinen havainnointilomake	
<i>1.luokka</i>			Laaja terveystarkastus	Laaja terveystarkastus
<i>2.luokka</i>	LuKiMat (äidinkieli ja matematiikka)	LuKiMat	Oppimiskeskustelu- lomake	
<i>3.luokka</i>				
<i>4.luokka</i>				
<i>5.luokka</i>			Laaja terveystarkastus	
<i>6.luokka</i>	Suosittelaaan MAOL- valtakunnallinen matematiikan koe		Oppimiskeskustelu- lomake	
<i>7.luokka</i>				
<i>8.luokka</i>			Laaja terveystarkastus	
<i>9.luokka</i>			Tuen tarpeen välittyminen toiselle asteelle, käytännöt	
<i>Toinen aste</i>		Seulatesti		

Liite 8.

Yleisen tuen muodot

Oppilas: _____ Luokka: _____
 Opettaja: _____ Päivämäärä: _____

Oppilaalle tarvitaan järjestää tukitoimia tai erityisjärjestelyjä tarvitaan, koska kyseessä on (alleviivaa sopivat):

Oppimishuolet	Keskittymisen pulmat	Sosiaaliset pulmat
Käyttäytymishuolet	Vapaa-ajan pulmat	Erytislahjakuus
Tunne-elämän pulmat	Terveysteen liittyvät pulmat	Poissaolot
Muu:		

Rasti, mitä tukitoimia olet kokeillut. Laita K niihin kohtiin, joita vielä kannattaisi kokeilla. Kuvaile tukitoimi tai kirjaa muita tukeen liittyviä huomioita.

Oppimisympäristö	Tukitoimi käytössä (X)	Kokeillaan jatkossa (X)	Havainnot
Siisteys, tavarat omilla paikoillaan			
Ylimääräisten ärsykkeiden karsiminen			
Sermien käyttäminen			
Taustahälyn minimoiminen			
Työskentelypaikat suunniteltu tuen tarve huomioiden (sijainti, häiriötekijöiden minimointi)			
Joustavat opetusryhmät			
Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntäminen			
Ennakointi siirtymätilanteissa			

Oppimisen tukeminen ja ohjaus			
Työrauhan ylläpitäminen			
Viikkosuunnitelma ja sen läpikäyminen oppilaiden kanssa			
Päivästrukturi ja sen läpikäyminen oppilaiden kanssa. Päiväohjelma näkyvissä opetustilassa.			
Opetustuokion etenemisen suunnitelma näkyvissä ja sen läpikäyminen etukäteen			

oppilaiden kanssa			
Toiminnan tavoitteiden määrittely ja läpikäyminen yhdessä			
Toiminnan jakaminen osavaiheisiin			
Toiminnan aloittaminen ja lopettaminen selkeästi			
Tehtävälistan käyttäminen esim. vastuutehtävät			
Tehtävien pilkkominen			
Tehtävien suorittaminen erillisessä tilassa			
Havaintomateriaalin käyttö			
Lisätty mallintaminen ja ohjaaminen opetuksessa			
Opetuksen eriyttäminen (esim. työtavat, ryhmät)			
Tehtävien eriyttäminen (määrä, suoritustapa, aika jne)			
Lisätyt työskentelytauat (välitehtävät)			
Opettajan, avustajan tai toverin apu tehtävien merkitsemässä tms			
Yksilöllinen ohjaus			
Kahdenkeskiset keskustelut oppilaan kanssa tavoitteiden selvittämiseksi (kirjataan tarvittaessa ylös)			
Oppimis- ja työskentelytyylin huomioiminen opetuksessa			
Palkkioiden järjestelmällinen käyttö (leima, tarra, helmi luokan purkkiin, plussa tms)			
Säännöllinen välitön palaute			
Toisen oppilaan tuki			
Avustajan tuki			
Samanaikaisopetus			

Erityisopettajan tuki			
Lisätty sosiaalisten taitojen harjoittelu aikuisen tuella			
Muuta, mitä?			
Yhteistyö			
Wilman tai reissuvihkon käyttö			
Yhteydenotto huoltajaan			
Palaveri huoltajan kanssa			
Kirjallisesti sovitut roolit, tavoitteet ja toimenpiteet			
Yhteydenotto ja yhteistyön käynnistäminen muihin tahoihin			

Muokattu KUMMI 2. sarjan

Tarkkaavaisuushäiriöinen lapsi koululuokassa T.Aro ja V. Närhi materiaalin pohjalta

Liite 9.

Pedagogiset asiakirjat	Laatimisen vastuuhenkilöt
<p>Pedagoginen arvio</p> <p>Laaditaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehostettuun tukeen siirryttäessä - tehostetusta tuesta yleiseen tukeen siirryttäessä 	<p>Opetuksenjärjestäjän määräämä taho laatii pedagogisen arvion. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään monialaisessa yhteistyössä. Yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on tärkeää tuen tarpeiden selvittämisen sekä tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.</p>
<p>Voidaan laatia jo yleisen tuen vaiheessa.</p> <p>Laadittava</p> <ul style="list-style-type: none"> - joustavan perusopetuksen oppilaalle - aloitettaessa perusopetus vuotta myöhemmin (ellei oppilas ole erityisen tuen piirissä) - kun oppilaalle on tehty vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun päätös (Perusopetusasetus 11§ 3 momentti) - kun oppilaalle on tehty päätös erityisistä opetusjärjestelyistä (Perusopetuslaki 18§) - tehostetun tuen vaiheessa <p>Oppimissuunnitelma</p> <ul style="list-style-type: none"> - laaditut asiakirjat päivitetään lokakuun loppuun mennessä ja arvioidaan keväällä - uudet asiakirjat laaditaan pitkin lukuvuotta tarpeen mukaan 	<p>Opetuksenjärjestäjän määräämä taho koordinoi oppimissuunnitelman laatimista ja toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä. Opetuksenjärjestäjän määräämä taho laatii mahdolliset oppiaineen ydintavoitteet. Tarvittavat oppilashuollon palveluiden edustajat ovat mukana tukea suunniteltaessa/ toteutettaessa. Laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.</p>
<p>Pedagoginen selvitys</p> <p>Laaditaan aina ennen erityisen tuen päätöstä/ siirtymistä takaisin tehostettuun tukeen. Pedagogiseen selvitykseen pyydetään sekä (oppilaan) että huoltajan allekirjoitus aina, koska edeltää erityisen tuen päätöstä (hallinnollinen päätös), jota ennen on kuultava sekä huoltajia että oppilasta.</p> <p>Allekirjoitetut asiakirjat säilytetään lukitussa arkistokaapissa paperiversiona. Pedagogisten</p>	<p>Opetuksenjärjestäjän määräämä taho hankkii</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä - oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai

	<p>asiakirjojen säilyttämisvelvoite kestää vielä perusopetuksen päättymisen jälkeen 10 vuoden ajan. Lukuoikeus määritellään tapauskohtaisesti.</p>	<p>erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta</p> <p>Näiden selvitysten perusteella opetuksen järjestäjän määräämä taho tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta.</p> <p>Oppilaan ja huoltajan kuulemisesta vastaa pedagogisen selvityksen laatimisesta vastaava henkilö.</p>
<p>Erityisen tuen päätös</p>	<p>Uusi erityisen tuen päätös laaditaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siirryttäessä tehostetusta tuesta erityiseen tukeen - erityisen tuen päätökseen sisältyvien asioiden muuttuessa - erityisen tuen päätöstä tarkistettaessa, ainakin 2. vuosiluokan lopussa sekä ennen 7. vuosiluokan alkua (mikäli ei ole tarvetta uusia näissä kohdissa, tehdään hallinnollinen päätös siirtymisestä erityisestä tuesta takaisin tehostettuun tukeen) - Erityisen tuen päätöksessä päätetään kaikki oppilaan oikeusturvan kannalta olennaiset asiat (pidennetty oppivelvollisuus ja siirtyminen pidennetystä yleiseen oppivelvollisuuteen, oppimäärän yksilöllistäminen ja siirtyminen yksilöllistetyn oppimäärän opiskelusta yleisen oppimäärän mukaiseen opiskeluun, avustajan tai tulkin tarve, toiminta-alueittain opiskelu, pääsääntöinen opetuksen järjestämispaikka, erityisestä tehostettuun tukeen siirtyminen jne.) - Säilytetään allekirjoitettuna paperiversiona 10 vuotta perusopetuksen päättymisen 	<p>Kun oppilas siirtyy erityiseen tukeen, päätöksen tekee opetuksen järjestäjän määräämä taho.</p> <p>Erityisen tuen tarkistaminen 2. vuosiluokan jälkeen sekä ennen 7. vuosiluokkaa tai tarvittaessa on opetuksen järjestäjän määräämän tahon vastuulla. Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen (määräaikaisuus) on opetuksen järjestäjän määräämän tahon vastuulla.</p> <p>Päätöksen siirtymisestä erityisestä tehostettuun tukeen tekee opetuksen järjestäjän määräämä taho.</p> <p>Päätöksen pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisesta ja siirtymisestä takaisin yleiseen oppivelvollisuuden piiriin tekee opetuksen järjestäjän määräämä taho.</p>
<p>HOJKS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan aina, kun oppilaalle on tehty erityisen tuen päätös - Laaditut asiakirjat päivitetään lokakuun loppuun mennessä ja arvioidaan keväällä - Uudet asiakirjat laaditaan pitkin lukuvuotta tarpeen mukaan 	<p>Opetuksen järjestäjän määräämä taho koordinoi HOJKS:n laatimista.</p> <p>Opetuksen järjestäjän määräämä taho laatii oppiaineen/ oppiaineiden ydintavoitteet/ yksilöllistetyn tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet. Tarvittavat oppilashuollon palveluiden edustajat ovat mukana tukea suunniteltaessa/ toteutettaessa. Laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.</p>

Liite 10.

Erityisen tuen ym. päätöksen tekijät Liperissä

		Päätöksen perustelut	Päätäjä
Asia ja sen selvitys	- siirtyminen tehostetusta tuesta erityiseen tukeen	pedagoginen selvitys, PoL 17§	Sivistysjohtaja
	- erityisen tuen päätöksen tarkistaminen 2. vuosiluokan jälkeen	pedagoginen selvitys, PoL 17§	Sivistysjohtaja
	- erityisen tuen päätöksen tarkistaminen ennen 7. vuosiluokkaa	pedagoginen selvitys, PoL 17§	Sivistysjohtaja
	- erityisen tuen päätöksen tarkistaminen	pedagoginen selvitys, PoL 17§	Rehtori
	- erityisen tuen päätöksen purkaminen	pedagoginen selvitys, PoL 17§	Sivistysjohtaja
Päätetään	- opetuksen pääsääntöinen järjestämispaikka	pedagoginen selvitys, PoL 17§, (asiantuntijalausunto)	Sivistysjohtaja
	- avustamispalvelut/ tulkitsemispalvelut/ apuvälineet	pedagoginen selvitys, PoL 31§, (asiantuntijalausunto)	Rehtori
	- pidennetyn oppivelvollisuuden aloittaminen	lääketieteellinen selvitys, PoL 25§	Sivistysjohtaja
	- siirtyminen pidennetystä yleiseen oppivelvollisuuteen	pedagoginen selvitys, psykologinen tai lääketieteellinen selvitys	Sivistysjohtaja
	- oppimäärän yksilöllistäminen	pedagoginen selvitys, PoL 11§	Rehtori
	- oppimäärän yksilöllistämisen purkaminen (siirtyminen yleiseen oppimäärään)	pedagoginen selvitys, PoL 11§	Rehtori
	- siirtyminen oppiainejakoisesta toiminta-alueittain opiskeluun	pedagoginen selvitys, asiantuntijalausunto, tuntijakoasetus 9§	Rehtori
	- oppiaineen opiskelusta vapauttaminen	pedagoginen selvitys, PoL 18§	Rehtori
	- poikkeaminen tunti- tai oppiainejaosta	pedagoginen selvitys	Rehtori
	- muu opetuksen poikkeava järjestäminen		Rehtori tai sivistysjohtaja

Liite 11.

TAULUKKO VALINNAISAINIEN SUUNNITTELUN TUEKSI Osittain esitetyt

Valinnaisaineen nimi:		Luokka – asteet:	
Kuvaus valinnaisaineesta:			
Laajuus:		Oppimisympäristöt:	
Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:			
Oppiaineet	Tavoitteet	Sisällöt	
Arviointi:			
<p>Luokkien 4-6 valinnaisaineiden arviointi perustuu yhteisten oppiaineiden vuosiluokkaistettujen tavoitteiden hyvän osaamisen kuvaukseen 6. luokan päättyessä oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Luokilla 7-9 arviointi perustuu kaikille yhteisten oppiaineiden vuosiluokkaistettujen tavoitteiden hyvän osaamisen kuvauksiin. Arviointiin vaikuttavat oppilaan jatkuva näyttö ja itsearviointi osana oppimisprosessia. Valinnaisaineelle luontaiset työtavat luo pohjan monipuolisille arviointitavoille. Vuosiluokilla 4-8 yhden vuosiviikkotunnin laajuiset valinnaisaineet arvioidaan sanallisesti hyväksyty – hylätty. Vuosiluokilla 7-9 vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuiset valinnaisaineet arvioidaan numeerisesti.</p>			
Ohjaus, tuki ja eriyttäminen:			
<p>Valinnaisaineen opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta koulunkäynnissä ja oppiaineen opiskelussa kokonaisvaltaisesti. Ohjaus toteutetaan opetussuunnitelman luvussa 7.1.1. annettujen toimintamallien ja tavoitteiden mukaisesti. Valinnaisaineiden opiskelu toteutetaan korostaen oppimisen iloa, oppilaan aktiivinen rooli oppimisprosessissa huomioiden. Valinnaisaine sisältää monialaisia ja oppiainerajat rikkovia opintokokonaisuuksia. Valinnaisaineen tarkoituksena on edesauttaa oppilasta saavuttamaan pakollisten oppiaineiden tavoitteita ja eheyttää eri oppiaineiden sisältöjä kokonaisuuksiksi. Tämä lisää oppilaan onnistumisen kokemusta koko koulunkäynnin hallinnasta, ja on koulunkäynnin yleistä tukea parhaimmillaan. Muita opetussuunnitelman luvussa 7 mainittuja pedagogisen tuen muotoja voidaan käyttää tuen tarpeen ilmetessä</p>			

Valinnaisaineen nimi:		Luokka – asteet:			
Laajuus:		Oppimisympäristöt:			
Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:					
Oppiaineet		Tavoitteet		Sisällöt	
Arviointi:					
Ohjaus, tuki ja eriyttäminen:					